

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

DĚJINY OBCE POSTŘEKOVA
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. David Vavřík

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor ČJ - Dě

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 25. března, 2016

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce panu doc. PhDr. Janu Kiliánovi, Ph.D. za odborné vedení, rady a připomínky při zpracování diplomové práce. Mé poděkování patří též Českému statistickému úřadu za spolupráci při získávání statistických údajů a také starostovi obce Postřekov panu Ing. Janu Kreuzovi za jeho věnovaný čas a poskytnuté materiály.

Obsah

1. ÚVOD	6
2. CHARAKTERISTIKA OBCE.....	8
3. HISTORICKÝ VÝVOJ	9
3.1 Od nejstarších dob do zástavy Petra ze Švamberka.....	9
3.2 Od zástavy Petra ze Švamberka do výkupu.....	18
3.3 Od výkupu Chodů ze zástavy do bitvy na Bílé Hoře.....	23
3.4 Pod správou Lamingenů	32
3.5 Za Stadionů (od smrti Lamingena do roku 1848).....	50
3.6 Od roku 1848 do Mnichovské dohody	56
3.7 Od okupace Postřekova Němci do roku 1990	61
4. DEMOGRAFICKÝ A NÁBOŽENSKÝ VÝVOJ	74
4.1 Historická demografie	74
4.1.1 Počet obyvatel.....	75
4.1.2 Počet usedlostí	78
4.2 Náboženský vývoj	83
4.2.1 Duchovní správa	87
4.2.2 Sakrální památky	89
5. OBECNÍ SPRÁVA	91
6. HOSPODÁŘSTVÍ.....	97
6.1 Zemědělství.....	97
6.2 Řemesla a živnosti	101
6.3 Vrchnostenské příjmy (platy Chodů vrchnosti do r. 1848)	107
7. KULTURA A ŠKOLSTVÍ.....	111
7.1 Zakládání spolků.....	111

7.2	Vzdělanost v obci	114
7.2.1	Počátky vzdělávání na Chodsku.	114
7.2.2	Proměny školství v Postřekově v 19. století.	115
7.2.3	Vzdělanost v Postřekově v 1. polovině 20. století.	118
7.2.4	Období „školního socialismu“	120
7.3	Výstavba nových budov	124
7.4	Církevní svátky a slavnosti	127
7.5	Postřekovští ve filmu	130
7.6	Turistika a Přírodní rezervace Postřekovské rybníky	131
8.	KAŽDODENNOST NA VESNICI	133
8.1	Obydlí	133
8.2	Strava	135
8.3	Iniciační obřady	137
8.4	Chodský kroj a odívání	141
9.	VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI.....	143
10.	ZÁVĚR.....	146
11.	RESUMÉ.....	148
12.	PRAMENY A LITERATURA	150
13.	SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	I

1. ÚVOD

Diplomová práce „Dějiny obce Postřekova“ je kompletním shrnutím dějin této chodské vesnice. Pro toto téma jsem se rozhodl kvůli předchozí obhájené bakalářské práci a rovněž kvůli nedostatečnému množství odborné literatury zabývající se dějinami Postřekova. Jedná se tak o první kompletní dějiny obce, jež zahrnují všechny složky vývoje obce, do nichž neodmyslitelně patří historický vývoj, jenž je základem dějin Postřekova. Na historický vývoj navazuje demografický a náboženský vývoj, který sleduje změny v populaci postřekovského obyvatelstva. Dalšími nezbytnými složkami vývoje obce jsou obecní správa, hospodářství, kultura a školství a každodennost na vesnici, kterou jsem do práce zařadil z hlediska poznání každodenního života vesnických obyvatel. Nemohl jsem opomenout ani vyjmenování několika významných osobností Postřekova, které šířily dobré jméno obce u nás i v zahraničí.

Hlavním cílem diplomové práce je analýza kompletních dějin Postřekova a následné shrnutí do několika částí vývoje obce tak, aby byly naplněny všechny ostatní cíle stanovené v jednotlivých částech práce. Nejprve jsem se zaměřil na historický vývoj, jenž začíná první písemnou zmínkou o obci, rokem 1325, a končí pádem komunistického režimu v Československu. Cílem historického vývoje bylo rozdělení do několika časových období z hlediska větší přehlednosti a historické orientace. Do roku 1848 jsem se zabýval především osudy postřekovských obyvatel na pozadí historie celého Chodska. Od druhé poloviny 19. století jsem se zabýval už jen samotnými dějinami naší obce, která už nespádala pod žádnou vrchnost. Na historický vývoj obce navazuje demografický vývoj, jehož cílem bylo zaměření na změny v počtu obyvatel a změny v počtu usedlostí v obci. V části náboženského vývoje jsem se zaměřil na změny náboženského vyznání obyvatel a náboženských změn v průběhu celých dějin obce, což bylo i cílem v této kapitole.

V dalších dvou částech práce bylo cílem stručně a výstižně shrnout vývoj obecní správy a následně vývoj celého hospodářství, kde jsem se zaměřil na vývoj v oblasti zemědělství, řemesel a živností, a vrchnostenských příjmů. Jedna z těch obsáhlejších částí diplomové práce, kultura a školství, měla za cíl vytvořit určitou strukturu kulturní sféry obce, která vytváří jakési „srdce“ obce. Tam jsem se více zaměřil na vývoj vzdělanosti v Postřekově, kde bylo cílem odhalit nedostatečnou vzdělanost chodského lidu a poté i zjistit určité rozdíly ve školství v době socialismu a dnes. Domnívám se, že v období školního socialismu v Postřekově měli žáci z učitelů velký respekt a dokonce někteří učitelé používali i menší tělesné tresty. Také si myslím, že propagování KSČ ve škole bylo všudypřítomné.

Předposlední částí práce je každodennost na vesnici, jejímž cílem bylo popsat každodenní život obyvatele vesnice. Poslední část mé diplomové práce měla za cíl stručně popsat jednotlivé osudy významných osobností Postřekova.

Jako metodiku práce jsem použil metodu analýzy a syntézy. Práce, která je jedním velkým celkem, je složena z několika součástí, které se můžou stát dalším předmětem zkoumání. Na základě těchto několika částí pak můžeme lépe poznat celkový vývoj obce Postřekov. Analýza a syntéza tvoří nedílnou jednotu a oba tyto postupy se prolínají a doplňují. Dále jsem použil metodu řízeného rozhovoru s pamětníky z období školního socialismu. Veškeré zdroje informací jsem čerpal z kronik Postřekova, z Obecní kroniky a z kroniky Obecné školy, a z dat získaných z odborné literatury.

2. CHARAKTERISTIKA OBCE

Postřekov leží v pohraniční části okresu Domažlice v podhůří Českého lesa. Je jednou z největších a nejlidnatějších chodských obcí. Název pochází zřejmě od slova „postřehování“ (pozorování), které Chodové prováděli ze strážnic na Haltravě. Připomínán je roku 1325 jako sídlo svobodných lidí podléhajících přímo králi prostřednictvím královského purkrabího z Domažlic. Jako strážcům zemských hranic byla Chodům českými králi přiznána četná privilegia včetně osvobození od robot. Po bělohorské porážce v roce 1621 ztrácí Chodové svoji nezávislost a po selských bouřích koncem 17. století jsou donuceni vzdát se výsad a přísahat poddanství. Místem nejradikálnějšího odporu Chodů v boji za nezávislost je právě Postřekov. Na přelomu 17. a 18. století přecházejí Chodové z poddanství Lamingenů pod Stadiony, kde setrvávají do poloviny 19. století.

Dnešní Postřekov se skládá ze dvou částí: Postřekova a Mlýnce. Postřekov je obec typicky chodská a byla vždy česká. Naproti tomu obec Mlýnec byla do r. 1945 německá. Mlýnec je připomínán již r. 1379 jako poddanská ves pivoňského kláštera a poběžovického panství. V r. 1946 byli Němci vysídleni a Mlýnec byl osídlen převážně rodinami z Postřekova. Obě obce dělily od sebe louky a Mlýnecký potok. Tento prostor byl od poč. 60. let 20. stol. postupně zastavěn novými rodinnými domky a tím se obě vesnice propojily v jeden celek. Pod obcí směrem na Klenčí se nachází Přírodní rezervace Postřekovské rybníky. V tomto útvaru se nachází vzácná fauna a flóra, kterou jinde v Čechách nenalezneme. Rezervace byla 25. září 1990 vyhlášena jako chráněný přírodní výtvar.

Dnes je obec známa výrobou látek z přírodních materiálů a krajkářstvím. V obci, tak jako i na celém Chodsku, jsou stále živé lidové tradice. Zvláště slavení masopustu v Postřekově je pověstné čtyři dny trvajícím veselím. Na bohaté chodské lidové tradice navazuje folklórní soubor, který rozdává radost z písní a tance více než 60 let. Okolní krajina spolu se zachovalým životním prostředím dává předpoklady k rozvoji turistického ruchu.¹

¹ VAVŘÍK, David. *Sociokulturní vývoj v Postřekově v 1. polovině 19. století*. V Plzni, 2014. Bakalářská práce (Bc.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Jan Kilián, s. 4.

3. HISTORICKÝ VÝVOJ

3.1 Od nejstarších dob do zástavy Petra ze Švamberka

První listinná zmínka o chodských vsích, tedy i o Postřekovu, pochází z privilegia krále Jana Lucemburského z roku 1325. Královské privilegium však nikterak nevylučuje daleko větší stáří chodských vesnic, jež je velmi pravděpodobné. O původu domažlických Chodů byly už proneseny tři domněnky, z nichž dvě jsou velmi nepravděpodobné.

Nejstarší hypotéza tvrdí, že Chodové byli převedeni z Polska knížetem Břetislavem roku 1039. Je však velmi nepravděpodobné, že by Břetislav učinil své válečné zajatce zodpovědnými strážci zemské hranice, kde již necelý rok poté bránili německému nepříteli vstupu do země. Nepravděpodobná domněnka se jenom potvrzuje tím, že nikde na Chodsku nejsou žádné stopy po tomto domnělém polském původu.²

Druhá hypotéza je sice zajímavá, ale rovněž ne příliš doložená. Tuto domněnku pronesl Jindřich Vančura ve svých dějinách města Klatov. Zmiňuje se o tažení Přemysla Otakara II. do jižního Slovenska na jaře r. 1271. Vančura se domnívá, že zde Přemysl uviděl strážce hlídající hranice a užil tento vzor i pro zabezpečení západní české hranice, a to tak, že dal odvést zajatce z jižního Slovenska a nechal je usadit při zemských stezkách na Domažlicku. Avšak pro tuto hypotézu nemá Vančura dostatek důkazů. Svá tvrzení dokazuje chodským nářečím, tzv. „bulačinou“, která je prý docela odlišná od ostatních nářečí na Klatovsku a Plzeňsku, a také zvláštním rázovitým chodským krojem a fysiognomií chodského lidu, která je prý zcela odlišná od sousedního obyvatelstva a naopak podobná lidu slovenskému. Avšak tato hypotéza byla podrobena odmítavé kritice. Nemáme totiž žádné zprávy o tom, že by Přemysl Otakar II. převáděl nějaké zajatce ze Slovenska, a také by se jistě byl objevil slovenský původ Chodů v křestních a rodových jménech usedlíků nebo ve jménech obcí. Proto se tato hypotéza nezdá býti správnou.³

Můžeme se tedy přiklonit k třetí hypotéze, která tvrdí, že Chodové jsou českého původu, usazení ve vsích kolem pohraničního královského hradu v Domažlicích. Kolonizace domažlického pohraničí byla tedy provedena pravděpodobně již před koncem 10. století, a do konce 12. století postoupilo osídlení až těsně k Domažlicím.

² ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 23.

³ Tamtéž, s. 25.

O původním počtu chodských vesnic není mnoho informací, ale zdá se však, že jich bylo 12, podobně jako na Tachovsku, kde bylo rovněž dvanáct vsí. Tomuto počtu by odpovídal i počet dvanácti chodských konšelů. Mezi 12 chodských vsí patří vesnice Postřekov, Klenčí, Chodov, Újezd, Draženov, Stráž, Tlumačov, Mrákov, Klíčov, Lhota a Pocinovice. Dvanáctou chodskou vsí byla – jak se domnívali sami Chodové - Horosedla, která byla již počátkem 16. století úplně pustá. Tato vesnice ležela daleko od ostatních vsí kdesi v poli u Horšovského Týna. Kromě těchto chodských vsí nalézáme v jejich blízkosti již v polovině 16. století ještě řadu jiných, už tehdy pustých vsí. V okolí Postřekova ležely dvě vesnice. Pod Postřekovem ležela ves Žďár, jejíž dědiny drželi tehdy v nájmu Postřekovští, stejně jako ves Zdanov (dnešní Ždánov), patřící k Pivoňskému klášteru, pronajatá jakémusi sedlákově, která ležela přes potok naproti Žďáru.⁴

Postřekov, stejně jako další chodské vesnice, patřil zpočátku pod domažlickou správu, později pak pod další zástavní vrchnost. A tak se v následujících několika podkapitolách budu zabývat nejstaršími dějinami Postřekova na pozadí dějin Chodů až do roku 1848, kdy se obec osamostatnila.

Na začátku 14. století zastavil král Jan Lucemburský domažlické purkrabství svému hlavnímu věřiteli Petrovi z Rožmberka, od něhož pak zástavu převzal králův zeť Jindřich Bavorský jako věno své manželky. Král Jan totiž za Jindřicha Bavorského provdal svojí tehdy patnáctiletou dceru Markétu, kterou roku 1328 doprovodila královna Eliška až do Domažlic, kde ji již očekával její příští manžel. Domažličtí však nemohli být spokojeni neustálým zastavováním města vrchností, a tak žádali dalšího krále na českém trůnu, Karla IV., o privilegia, která by jim ulehčovala situaci ohledně placení daní a jiných poplatků. Král jim vyhověl a slíbil, že Domažlice už nebudou nikomu zastavovány. Domažlice držel tehdy Karlův bratr Jan Korutanský, jenž v roce 1349 daroval městu kdysi svobodnou ves Petrovice spolu s výsadou, aby byli Domažličtí vyňati z panské poprav⁵, a mohli tak být příště souzeni svými konšely a rychtářem. Jenže ještě toho roku zastavil král Karel hrad i město Domažlice s krajským soudem i jinými soudy (také s chodovským soudem) Jindřichovi z Hradce za 4000 kop grošů, a tak svůj slib nedodržel. Poté se však Jindřich z Hradce dostal do ostrého sporu s králem a královské vojsko se roku 1354 zmocnilo města. Správa hradu byla pak znovu svěřena královským purkrabím.

⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 26 - 27.

⁵ *nejen akt vykonání trestu smrti, ale také zastaralé „soudní moc“.*

O životě, právních poměrech a zvykových právech domažlických Chodů se v této době nedozvídáme ze zachovaných pramenů bohužel vůbec nic. Známe jen několik informací o královských purkrabích, kterých se za poměrně krátkou dobu vystřídal hodně.

Královským purkrabím byl v té době Bušek z Litic, který se podle chodského privilegia, potvrzeného v roce 1360, nesměl usazovat na Chodsku a kupovat žádné chodské vesnice. Po Buškovi z Litic se stal roku 1363 purkrabím Ješek Jura, a po něm roku 1370 Oldřich z Běděčina. Roku 1373 vpadlo lesem do Čech bavorské vojsko a spálilo kromě domažlického předměstí i 13 vesnic, většinou chodských. Na tuto událost reagoval i známý kronikář Beneš Krabice z Veitmile, který působil na dvoře Karla IV. Ten vytkl Chodům ve své kronice špatné střežení zemských hranic.⁶ Za Karlova nástupce, jeho syna krále Václava IV., zůstaly Domažlice i s chodskými vesnicemi v držení královské komory. V té době zde byli purkrabími Borník ze Štítar, Maršík z Hrádku, Jan z Michalovic a pak znovu Maršík z Hrádku.

24. srpna roku 1388 král Václav IV. zastavil chodovskou rychtu, náležící dosud k purkrabství domažlickému, Oldřichovi z Miřkova. Bezprostřední příslušnost chodských vesnic ke královské komoře tak skončila. Chodům bylo zároveň nařízeno, aby poslouchali nového zástavního pána a jeho dědice, tak jako do té doby poslouchali své rychtáře. Bohužel z doby krále Václava se nám nezachovala bližší zmínka o osudech domažlických Chodů pod zástavou Oldřicha z Miřkova. Když se Václavův bratr Zikmund spojil s odbojnými pány českými a zajal krále Václava, přepsal dne 25. března r. 1403 Domažlice pravděpodobně i s chodskými vesnicemi v sumě 1000 kop grošů Boršovi mladšímu z Oseka (z Rizmberka), zvanému „Hrabě“, jenž si do pozice purkrabího dosadil Bohuše ze Štědré. Chodové zůstali tehdy králi Václavovi pravděpodobně věrni, takže když král utekl z Vídně do Mikulova, a pak do Kutné Hory, zakázal listem (datovaným na Žebráku dne 11. května 1404) utiskovat Chody proti jejich starým privilegiím a právům. Také v listu poroučel Boršovi a purkrabímu Bohušovi ze Štědré, aby „*neukládali Chodům nezvyklých břemen a krutě je neutiskovali*“. Domažličtí purkrabí však toto nařízení nerespektovali, a tak si roku 1415 Chodové opět vymohli na královi Václavovi nový list, jímž nařizoval tehdejšímu purkrabímu Janu Lukavovi z Lukavice, aby zachoval Chody při jejich starých právech.

⁶ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 34.

Roku 1421 prodal Oldřich z Miřkova zástavu Jaroslavovi z Blahotic, kterou 1. ledna 1421 potvrdil král Zikmund. Brzy poté obdržel zástavu od krále Bedřich Kolovrat spolu s bratrem Hanušem za 1500 kop grošů. V roce 1422 obdržel Domažlice do zástavy Zdeněk z Drštky za 2000 kop grošů. Nic z toho však nemělo skutečnou cenu, jelikož se Domažličtí hned v prvních dobách husitského hnutí zmocnili vlády ve městě, a připojili se tak k táborskému bratrstvu. Domažlice byly jakýmsi husitským ostrovem mezi všemi katolickými državami západních Čech, a proto se musely neustále bránit pod vedením hejtmana Jana Řitky z Bezdědic.⁷

Okolí Domažlic se však navždy stalo známým díky slavnému vítězství husitů nad křižáckými vojsky v bitvě u Domažlic v r. 1431. Když se 14. srpna roku 1431 přiblížilo husitské vojsko a křižáci zaslechli z dálky píseň „Ktož sú boží bojovníci“, přepadl je panický strach a dali se na útěk. Jakou účast měli na tomto vítězství domažličtí Chodové, se prameny bohužel nezmiňují. Když bylo poté obnoveno příměří, nastal na Chodsku poměrně klid. Ten však nevydržel příliš dlouho, a to když byl Zikmund uznán v roce 1436 legitimním českým králem. Zdeněk Drštka musel předat zástavu na pana Hanuše z Kolovrat. V této době probíhaly malé střety s Bavorsy, které ukončil mír roku 1438. Ale ne na dlouho. Brzy poté došlo k nové válce, při níž velel Domažlickým a pravděpodobně i Chodům nový purkrabí Jan Švestrzun z Hradiště, jenž uzavřel znovu mír koncem roku 1440. Vzájemné šarvátky však neustávaly. Švestrzun zůstal purkrabím i roku 1450, když přešla domažlická zástava na Jindřicha z Kolovrat.⁸

Teprve na podzim roku 1452 došlo k trvalému smíru mezi Chody a bavorskými knížaty (mír byl uzavřen v Landshutě). Když tedy došlo k trvalému míru, měli Chodové příležitost se opět u krále ucházet o potvrzení svých starých svobod. Novým českým králem se stal Ladislav Pohrobek, který 6. května 1454 Chodům vyhověl a potvrdil jim jejich stará privilegia. Krátce potom, 28. června 1454, potvrdil král Ladislav Buškovi z Vlkanova a jeho dědicům držení chodovské rychty, kterou koupil od Jaroslava z Blahotic. Za dva roky, konkrétně 13. února 1456, však Bušek svoji rychtu prodal, jak sám psal „*moudrým a opatrným mužům, konšelům i všem obcem chodovským k úřadu domažlickému příslušejícím*“ za jistou, hotově složenou sumu peněz, jejíž výši však neudává. Tato koupě byla brzy potom schválena i novým králem Jiřím z Poděbrad, jenž dne 31. prosince 1458 potvrdil

⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 36.

⁸ Tamtéž, s. 37.

domažlickým Chodům privilegia, která potvrzovali i předchozí králové.⁹ Chodským rychtářem zůstával i nadále některý z domažlických měšťanů, a to hlavně kvůli tomu, že Chodové byli negramotní, a nerozuměli tak složitým právním předpisům té doby. Vrchním správcem chodských vesnic zůstal však i potom královský purkrabí sídlící v domažlickém hradě, jemuž byli Chodové pravděpodobně povinni odvádět předepsané peněžité a naturální dávky.

Bohužel situace královské komory nebyla v této době nikterak dobrá, a tak se nelze divit, že brzy nastala potřeba krále užít chodovskou rychtu k uspokojení některého z jeho četných věřitelů. A tak 4. listopadu 1459 odevzdal král město Domažlice i s domažlickým úřadem Rackovi z Janovic a z Ryzmberka, který musel králi slíbit, že bude vždy stát na králově straně, a že domažlický hrad dá v čase potřeby k dispozici pro královskou vojenskou posádku proti nepříteli. Když Racek roku 1461 zemřel, ujal se správy poručník Rackových dětí Jan Calta z Kamenné Hory.¹⁰ Jan Calta byl nejvýznamnější představitel rytířského rodu Caltů, píšícího se po svém sídle Kamenná Hora poblíž Nečtin. Calta zdědil mimo jiné i hrad a městečko Rabštejn nad Střelou, k němuž připojil po husitských válkách také panství Chýše a i Žihli, postoupenou jeho rodu původně plaským klášterem jen jako zástava. Byl stoupencem krále Jiřího z Poděbrad a díky jeho přízni se stal i nejvyšším mincmistrem království.¹¹

Král Jiří však brzy potom úřad od Rackových siroteků vyplatil a několik let ho spravoval purkrabí Ješek z Boškovice. Netrvalo však dlouho a chodské vsi se s hradem a rychtou 28. října r. 1469 dostaly do nové zástavy bratrů Protivy a Lva z Rožmitálu¹² a jejich dědicům. Bratři z Rožmitálu spravovali svou novou zástavu hejtmanem Henzlem z Omrtálu, ale neměli s domažlickými měšťany pravděpodobně moc přátelské vztahy. Oba bratři se dostali brzy s městem do sporu, a hlavně proto, že Domažličtí neviděli rádi v držení zástavy tak vlivného a bohatého šlechtice, jakým byl Lev z Rožmitálu. Průběh sporu však není ze zachovaných pramenů dost zřejmý. Proto také byla zástava prodána 3. července r. 1473

⁹ Jan Lucemburský, Karel IV., Václav IV., Zikmund Lucemburský a Ladislav Pohrobek

¹⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 39.

¹¹ KUMPERA, Jan. *Osobnosti a Západní Čechy, 1. díl, (Do poloviny 19. století)*. Plzeň: Ševčík nakladatelství, 2005.

¹² český šlechtic, nejvyšší hofmistr (předsedal komornímu soudu a v soudních záležitostech byl i předsedou královské rady) a švagr krále Jiřího z Poděbrad

nejvyššímu hejtmanu uherského krále Matyáše Zdeňkovi ze Šternberka, a to za 3000 uherských zlatých, ačkoli bratrům z Rožmitálu byla prodána za 4000.¹³

Zanedlouho však Zdeněk ze Šternberka zemřel, a tak v roce 1476 obdrželi zástavu jeho synové Jaroslav a Zdeslav. Ti dva však v r. 1478 prodali zástavu Kateřině z Pecky (vdově po Protivovi z Rožmitálu), kterou potvrdil tehdejší král Vladislav Jagellonský královskou konfirmací ze dne 27. října 1478 za již 4500 uherských zlatých. Co se týče Chodů, ti si opět nechali potvrdit svá privilegia v roce 1475 od krále Vladislava, a stejně jako u předchozích králů, jim král vyhověl. Bohužel však opět nemáme téměř žádné zprávy o poměrech, v jakých tehdy Chodové žili. Nevíme, jakou účast měli Chodové na bojích a půtkách, k nimž tehdy docházelo v západních Čechách mezi přívrženci králů Vladislava a Matyáše Korvína. Víme jen, že v listopadu r. 1477 byli mezi lidem Hynka ze Švamberka a Dobrohosta z Ronšperka v ležení u Veselí. Oba zmínění šlechtici psali tehdy nejvyššímu královskému hejtmanovi a nejvyššímu hofmistrovi Bohuslavovi ze Švamberka, aby už obehnal Horažďovice a požádal Zdeslava ze Šternberka za další ponechání Chodů v jejich vojsku. To je jediná známá zmínka o účasti Chodů v těchto bojích mezi Vladislavem Jagellonským a Matyášem Korvínem.¹⁴

Nová zástavní držitelka Domažlic, Kateřina z Pecky, si zjednala od krále Vladislava list k poslednímu pořízení o svém majetku a odkázala závěti ze dne 6. února r. 1482 i svou domažlickou zástavu své dceři Markétě z Rožmitálu, která však byla omezena užívat právo pro případ, že by se provdala. A to se také stalo. Markéta se provdala za nejmladšího syna Bohuslava ze Švamberka, Jindřicha ze Švamberka, a postoupila tak později (v r. 1496) před svou smrtí domažlickou zástavu svému manželovi. Neobešlo se to však beze sporu. Markétini poručníci totiž odepřeli vydat Markétě domažlický úřad. Soud pak rozhodl tak, že Bohuslav ze Švamberka nebo jeho syn Jindřich se budou moci ujmout domažlického úřadu jen tehdy, vydají-li všem poručníkům ujištění, že provedou všechna ustanovení, jež stojí v Kateřinině závěti. Tak se chodovská zástava dostala do držení Švamberků, v jejichž rukou zůstala až do výkupu roku 1572.

O prvních dobách Švamberské zástavy víme jen, že dal roku 1490 Jindřich ze Švamberka vyzvat Chody, aby postavili pod jeho praporec určitý počet vojska. Ti přislíbili, že

¹³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 40.

¹⁴ Tamtéž, s. 42.

dají jen tolik lidí, kolik budou moci při své chudobě sehnat. Když pak za dva roky od nich Švamberk žádal 50 pěších, napsali mu Chodové, aby je k tomu nenutil a zachoval je při jejich starých svobodách. Z toho můžeme usoudit, že poměr mezi Chody a jejich zástavními pány nebyl právě nejlepší.

Jindřich ze Švamberka si dal od krále Vladislava Jagellonského 28. dubna 1495 potvrdit domažlickou zástavu. Ten mu i jeho ženě Markétě zástavu potvrdil s tím, že je její zpětný výkup vyhrazen jen českým králům. Markéta z Rožmitálu pak o rok později zemřela a nezanechala tak svému manželovi žádné potomky. Krátce před svou smrtí odevzdala Markéta svému manželovi dobrou vůlí všechny své zápisy na domažlický zámek i s Chody a jeho eventuálním dětem z druhého manželství, kde si vymínila po Jindřichovi splnění všech podmínek její závěti. Další den pak vydala svojí závět, kde odkazovala 4500 zlatých po Jindřichově smrti a jeho dětí na stavbu a zařízení špitálu sv. Jana Křtitele v Plzni. Takže podle Markétino vůle a závěti měl zůstat v držení domažlické zástavy Jindřich ze Švamberka i jeho děti z eventuálního druhého manželství, a teprve po jeho smrti a vymření jeho potomků měla nabýt právní platnost týkající se věnování majetku na stavbu plzeňského špitálu.¹⁵

Jindřich ze Švamberka přežil jediný svého otce Bohuslava, jenž zemřel r. 1490, ale ještě před svou smrtí získal Bohuslav svému rodu v zástavu i královský zámek Zvíkov. Jenže správa od sebe tak vzdálených hradů se potkávala se značnými obtížemi. Jindřich tedy domluvil se svými bratranci, Bohuslavem a Janem, výměnu zástav. Jindřichovi připadla tvrz Holešice, jež je blíže k hradu Zvíkov, a Bohuslav získal spolu s Janem statek Bor. A tak roku 1506 přestal být Jindřich ze Švamberka skutečným držitelem domažlické zástavy, ačkoli byl jejím formálním vlastníkem až do své smrti. Oba bratři Bohuslav a Jan ihned přenesli zástavu na svého staršího bratra Kryštofa, jenž si brzy vymohl jménem svého strýce Jindřicha od krále Vladislava potvrzení domažlické zástavy opět s výhradou zpětného výkupu králem. Kryštof pak přenesl zástavu zpět na svého bratra Jana.

Švamberská zástava nebyla nejspíše přijata s radostí ani u Chodů, ani u Domažlických, kteří se museli obávat svých práv. Pokusili se proto využít příznivé situace po příjezdu krále Ludvíka Jagellonského do Čech r. 1523 k tomu, aby získali chodovskou zástavu pro sebe. Důvody byly očividné - chodovský hrad ležel uvnitř jejich hradeb, chodské vesnice byly hospodářsky vázány k městu i svou světskou i duchovní správou. Kromě toho by je

¹⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 44.

samozřejmě žádaný výkup byl zbavit nebezpečí, jež neustále hrozilo od mocného rodu Švamberků v době uvolněné královské autority.¹⁶

Král Ludvík jim čtyři dny před svým odjezdem z Prahy 12. března 1523 privilegium vydal, a Chodové tak obdrželi přední právo k výplatě domažlického hradu i úřadu nejen od nynější vrchnosti, ale i od každé pozdější. Tento majestát, jenž byl vydán ve spěchu a bez bližšího prozkoumání dosavadní situace domažlické zástavy, čelil přímo proti ujištění, které dal Švamberkům král Vladislav Jagellonský. Šlo o ujištění v tom, že domažlická zástava smí být v budoucnu vyplacena z rukou švamberského rodu jenom králem a nikým jiným. Když se pak snažili Domažličtí vykoupit ze zástavy, narazili přirozeně na odpor Švamberků. Celá záležitost šla v roce 1524 před soud, kde byli Domažličtí se svými nároky zcela odmítnuti. Privilegium od Ludvíka tak bylo pro Chody zcela k ničemu a v dalších dobách se už na toto liché královské privilegium ani neodvolávali.¹⁷

Jediné co nabylo na platnosti, bylo potvrzení starých chodských svobod. Ludvík tak potvrdil listiny dřívějších českých králů a k tomu je ještě omilostnil od placení cel a mýt v zemi. Toto privilegium poté potvrdil i nový král Ferdinand I. dne 17. května r. 1528. Když pak zemřel zástavní pán Jan ze Švamberka, ujala se zástavy poručnice Janových dětí Benigna, kterou však rada města Plzně hnala před zemský soud, aby předložila všechny listy na zástavu domažlického úřadu, na nějž si město Plzeň činilo nároky podle závěti Markéty z Rožmitálu. Právní stanovisko však nebylo zemským soudem uznáno a zástava nadále zůstala v rukou Švamberků až do roku 1572. Domažlická zástava se dostalo do rukou Petra ze Švamberka, jednoho z Janových dětí.

O poměru Chodů k novému zástavnímu se nezachovalo mnoho zpráv. Víme, že si Chodové v roce 1546 stěžovali císaři, že je proti jejich privilegiím nutí táhnout do pole. Spory se vlekly i nadále a výsledek jednání Chodů a Petra ze Švamberka s císařem byl, že do sněmovního snešení českých stavů z r. 1547 byla zahrnuta tato pasáž: „*Chodové, poněvadž podle povinností svých pomezí království tohoto hájí, aby mimo své předešlé svobody, jichž jsou i předkové jich užívali, v nenáležitě a neobyčejné věci od žádného potahování nebyli a nebývali, než v tažení vojenském aby k Domažlickým, jakož od starodávna bývalo, pojímání byli a ani aby hory a pomezí království tohoto opatrovali*“. Podle toho tedy neměli být

¹⁶ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 45.

¹⁷ Tamtéž, s. 46.

Chodové posílání s vojskem ven z království, ale jejich hlavním úkolem je obrana domácích zemských hranic.

Uvedená neshoda s jejich zástavní vrchností nebyla jistě první a neměla být ani poslední. Byl to právě Petr ze Švamberka, jenž svým bezohledným postupem proti chodským sedlákům vzbudil nenávisť proti sobě a celému svému rodu.¹⁸

¹⁸ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 47 – 48.

3.2 Od zástavy Petra ze Švamberka do výkupu

Z obav o ztrátu svých dalších starých svobod, zaručených pouze zvykovým právem bez písemných dokladů, se rozhodli Chodové využít stavovského povstání proti císaři r. 1547 zároveň k odporu proti Švamberkům, kteří tehdy zůstali věrni císaři. Petr ze Švamberka si stěžoval císaři, že Chodové hodlají Švamberky „*vyhnat ze země a připravit je snad i o hrdla*“.

Nezdar stavovského povstání postihl i Chody, zřejmě na udání Švamberků. Ferdinand Chodům nařídil, aby ke dni 1. října 1547 vyslali do Prahy z každé vsi rychtáře a jednoho souseda, kteří se měli ve třináct hodin dostavit na pražský hrad před samotného krále. Tam mu měli složit všechna privilegia, svobody a výsady, zodpovídat se za své viny a poté vyčkat na královo rozhodnutí. V Praze však byli chodští delegáti uvězněni a navíc jim byla uložena pokuta ve výši 1000 kop míšeňských.¹⁹ Za měsíc byly Chodové na svobodě a splatili za vypůjčené peníze 500 kop míšeňských. Pro poměrně chudé chodské obce byla tato pokuta značným zatížením. Chodové pak krále při jeho cestě do Řezna na hranicích prosili, aby jim udělil milost a prominul tíživou pokutu. Král však prosby odmítnul a argumentoval tím, že pokuta není příliš velká, aby jí nemohli splatit.²⁰

Jelikož museli chodské vsi neustále platit roční platy a dávky Švamberkovi, obávali se, že tyto platby nebudou kvůli nesplacené pokutě dodržovat a bude jim tak hrozit, že některé jejich grunty úplně zpustnou. Když pak do chodských vsí dorazili královští komisaři, uznali, že jsou Chodové vskutku „*příliš nuzní a chudí lidé a pomezí království českého, kteří nemálo s cizozemci pro meze opatrování a pro škod bránění činiti mívají*“. A tak Chodové skutečně dosáhli prominutí zbývajících 500 kop pokuty.²¹

Netrvalo dlouho a král jim v roce 1549 potvrdil všechna jejich dosavadní privilegia. Jenže Petr ze Švamberka začal zasahovat do starých zvykových práv Chodů. Zakazoval jim lapání zajíců do tenat a chytání ptactva, nutil je, aby nebrali pivo jako dosud z domažlického pivovaru, ale výhradně jen od něho. Dále jim zakazoval stavět rybníky, přijímat bez jeho vědomí mezi sebe nové usedlé, dávat děti na řemesla, propouštět jednotlivce ze vsí do měst, skupovat menší nebo opuštěné statky, a zmenšovat tak počet usedlých apod. Není divu, že

¹⁹ *tolar = 1 zlatý 10 krejcarů = 70 krejcarů = 1 míšeňská kopa*

²⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 51.

²¹ Tamtéž, s. 52.

tento dosud nebývalý postup zástavního pána musel Chody vyburcovat k odporu, jenž brzy nabyl ostrých forem.

Odpor začal tím, že Chodové vyháněli ze svých pastev panský dobytek, zastřelili panskému pastýři psa, pokračovali ve výstavbě rybníků, uvěznilí a šacovali jakéhosi Brychtu, jenž nechtěl podpořit odpor proti vrchnosti - stavěli se tak houževnatě na odpor všem, kteří pokládali za oprávněné zasahování do jejich starých zvykových práv. Vše vyústilo v soudní spor. To však byl pro Chody na několik let začátek konce.²²

K rozsudku komorního soudu v Praze skutečně došlo v roce 1558 a bohužel tento soud Chodové prohráli. Bylo to kvůli dobrým známostem mezi šlechtici ze strany Švamberka a zároveň jeho argumentováním u soudu tím, že vlastně stížnosti proti němu nejsou opřeny o žádné psané právní doklady, v čemž měl naprostou pravdu. Stará zvyková práva totiž nebyla nijak právně schválena. Všechna zvyková práva totiž byla pokaždé s vrchností dohodnuta jen ústně. Rozsudek komorního soudu utvrdil Petra ze Švamberka v přesvědčení, že kromě těch práv, jež mají Chodové výslovně zaručena svými pergameny, neplatí před soudem žádné zvykové právo. Soud tedy rozhodl, že Švamberk může svůj panský dobytek pást na chodovských gruntech a když bude potřeba, má plné právo vojensky vést Chody za hranice země. Naopak Chodům bylo zakázáno přijímat a propouštět bez svolení pána nové usedlé, dávat bez vědomí vrchnosti děti na řemesla, brát pivo odjinud, než od Švamberka, prodávat obilí podle své vůle, honit zajíce tenaty a lapat ptactvo a zřizovat bez vědomí pána rybníky. Chodští vyslanci, jejichž jména se ve spisech bohužel nezachovala, byli za trest v Praze uvězněni.²³

Po soudu začal Petr ze Švamberka Chody utužovat v nevolnosti a v porušování starých svobod. V provádění těchto svých „novot“ našel až příliš ochotného služebníka v bývalém domažlickém obchodníkovi a měšťanovi Ondřeji Kvasničkoví, jenž si svojí bezohledností a hrabivostí získal brzy nenávisť po celém Chodsku. Chodové byli tímto chováním samozřejmě výrazně pobouřeni, a tak zastavili v počtu asi 400 mužů císaře Ferdinanda na cestě do Řezna, kde si mu stěžovali na chování vrchnosti. Císař uchlácholil Chody, že vše vyřeší a jim se dostane určitých svobod. Jenže bylo tomu právě naopak. Ferdinand požádal, aby jeho arcikníže zjistil jména chodských vůdců a dal je jako názorný příklad všem utlačovaným

²² ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 52 – 55.

²³ Tamtéž, s. 56.

uvěznit a potrestat. Chodové vyslali do Prahy své vyslance, lhotského Halamu a postřekovského Peltu, brzy po nich i další vyslance, ale pravděpodobně se nic nevyřešilo, a Chodové tak byli odkázáni vrátit se domů s nepořízenou. Poměr mezi Chody a Švamberkem se každým dnem zhoršoval. V roce 1559 se konal další komorní soud, kde opět Chodové prohráli. Již sám rozsudek soudu stačil k tomu, aby si Chodové uvědomili hrozící nebezpečí postupné ztráty svých cenných starých svobod, a vzhledem k neúspěchu už u dvou komorních soudů, se museli mírnit ve své nenávisti ke Švamberkovi. Ale to se jim příliš nedařilo. Na Chodsku tak panoval stále veliký neklid.

A proto sám císař Ferdinand poslal Chodům list, aby byli svému zástavnímu pánovi poslušní a věrní. Když ani tento rozkaz nepomohl, nařídil císař Petrovi ze Švamberka plnou moc potrestat neposlušné i na hrdle. Zmučený bývalý vyslanec Chodů Halama měl být vypovězen ze švamberských zástavních gruntů. Ani tento rozkaz Chodové nerespektovali. V roce 1560 se opět domáhali Chodové svých práv, ale císař znovu odmítl se slovy, že „*Chodové zbytečně a svévolně nabíhají*“ a potvrdil rozsudek komorního soudu z přechozího roku. Neustálé vysílání delegátů a domáhání se svých starých svobod k ničemu nevedlo a Chodové si začali uvědomovat, že tento způsob boje proti zástavní vrchnosti sotva povede ke zdárnému cíli. A tak došlo r. 1562 ke smělé myšlence se ze zástavní vrchnosti vykoupit! Uskutečnění této myšlenky si vyžádalo ještě mnoho vyjednávání, trpělivosti a především financí.

Tato myšlenka se však pochopitelně nelíbila Petrovi ze Švamberka. A tak se konal další soud, kde si Chodové neustále stěžovali na špatné chování vrchnosti a naproti tomu Švamberk si stěžoval, že se Chodové účastnili boje v roce 1547 proti císaři, „*a že si tak není jist před Chody svým životem*“. Česká komora, jež také rozhodovala o výkupu ze zástavy, oznamovala císaři, že chodské vsi byly kdysi zastaveny Švamberkům v sumě 4500 uherských zlatých, a že tedy Chodové jsou ochotni vykoupit se obnosem 11 000 tolarů. Chodové věděli, že takovýto obnos neseberou z vlastních prostředků a budou nuceni si od někoho vypůjčit. Protože podle přání české komory měli výplatní sumu složit již koncem září r. 1562, byl nejvyšší čas se ohlížet po potřebné půjčce.²⁴

Jenže o výkupu nevěděly všechny chodské vesnice. Chodští delegáti učinili tento návrh komoře vskutku bez předběžného souhlasu některých obcí. To se ovšem hodilo

²⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 56 – 63.

Švamberkovi, jenž se také ihned pokusil toho využít ve svůj prospěch. A tak vyslal svou „pravou ruku“ hejtmana Kvasničku do chodských vsí, kde líčil nezkušeným sedlákům otázku výkupu v barvách tak černých, že se mu podařilo většinu z nich poštvat proti chodským delegátům. A proto již asi v dubnu 1562 poslaly některé obce do Prahy za prvním poselstvím a vlastně proti němu s plnou mocí delegáty jiné, a to postřekovského konšela Jana Kuželku a postřekovského Václava Peltu, dále Matouše Marytovce z Mrákova a Martina Mašinu z Újezda, o jejichž činnosti v Praze se však neczachovaly žádné písemné zprávy.²⁵

Na nějaký čas byla jednání o výkupu přerušena z důvodu morové epidemie. Chodové i Petr ze Švamberka začínali být netrpěliví a tuto otázku výkupu chtěli mít co nejrychleji za sebou. Počátkem října roku 1563 nařídil císař arciknížeti Ferdinandovi, aby oznámil Švamberkům, že výplata chodských vsí ze zástavy je císařem povolena, a aby arcikníže vrátil Chodům jejich stará privilegia a svobody. Ferdinand rychle vyhověl a vyzval chodské obce, aby ke dni 10. ledna 1564 vyslaly do Prahy ke komoře své plnomocníky ke konečnému jednání s Petrem ze Švamberka o provedení výkupu. Zástavní sumu měli mít Chodové již připravenou. Tentýž rozkaz byl poslán i Švamberkovi, jenž měl s sebou přivést všechny písemné doklady svého práva na Chody.

Jenže opět nastaly problémy ze strany Švamberka, který osobně požádal komoru o odklad jednání o výkupu. Švamberkové chtěli samozřejmě tento výkup zmařit, avšak všechno nasvědčuje tomu, že žádost chodských vsí přišla císaři velmi vhod k tomu, aby získal celou chodskou zástavu zpět ze švamberských rukou, a že na této zástavě císaři velmi záleželo. Císař tedy poslal na Chodsko komisaře, kteří měli vyřešit skutečný stav věci. Řešili rozpory mezi Chody a zjistili, že někteří chodští sedláci byli mylně informováni o celé situaci od Ondřeje Kvasničky. V lednu 1564 vydali komisaři zprávu, k níž byl přiložen jakýsi protokol sepsaný zástupci chodských obcí, kde byl u každé vesnice vypsán počet usedlíků a nějaká ta stížnost na Švamberka. Z Postřekova, kde žilo 44 usedlíků, si stěžovali, „*že sou tím nemálo zašli, že sou pro pohlavek mnohej pět, šest až do sta kop ouředníkům pana Švamberka pokuty dávat museli*“. Švamberk jim prý vzal jakousi louku či pole, na níž, dle postřekovských obyvatel, bývá až 50 vozů sena.²⁶

²⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 64.

²⁶ Tamtéž, s. 67 – 71.

Největší problém byl v tom, kde vlastně Chodové naleznou potřebné peníze na vykoupení se ze zástavy. A tak přišla myšlenka, že by si půjčili peníze od Domažlických. Je jasné, že boj, do něhož se dali chodští sedláci se svojí zástavní vrchností, byl jistě velmi nerovný - na jedné straně stáli prostí poddaní, nezkušení právního jednání, bez advokáta, celkem negramotní a nezámožní, opírající se jen o svá stará práva a privilegia - na straně druhé stál celý vlivný rod Švamberků, jehož členové zastávali vysoké úřady a měli ve svém sporu s poddanými na své straně sympatie a přímluvu obou vyšších stavů. Do skutečného projednání sporu uplynulo ještě několik let, a zdoluhavý postup tehdejšího jednání ukazuje velmi jasně těžkopádnost tehdejší justice a nemohoucnost státní administrativy. Chodské vsi ještě několikrát vyslaly své delegáty do Prahy, ale nejen tam. Za císařem se delegáti vypravili třeba i do Vídně, Lince, Augšpurku nebo Prešpurku (dnešní Bratislava). Z Postřekova se za císařem či jinou osobou spojenou s výkupem vypravovali Jan Hyřík, Matouš Janeček či Matouš Buršík. Všechny tyto soudní „tahanice“ skončily v roce 1572, kdy se chodským vsím podařilo pomocí sbírky, kterou se nezámožné vesnice velmi ochudily, vykoupit ze zástavy Švamberků. To jistě svědčí o tom, jak nutně císař potřeboval peníze.

Nastal však problém spojený s výkupem týkající se splacení dluhů. Nevíme přesně, odkud získali Chodové zbytek peněz potřebných k výkupu, ale snad jim půjčili něco Domažlice, dále Augšpurští, jejichž ručitelem byl Ilsung, jenž však čekal na splacení dluhu marně, stejně jako císař, který taktéž určitou částkou přispěl, poněvadž chtěl výkup urychlit. I česká komora marně čekala na roční vyúčtování chodských platů, prominutých na šest let k uplacení dluhu za výkup. Chodové si neuvědomovali, jak působivou „zbraň“ dávají tímto způsobem do rukou svým nepřátelům, kterých měli v nové situaci mnoho.²⁷

²⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 72 – 115.

3.3 Od výkupu Chodů ze zástavy do bitvy na Bílé Hoře

Po výkupu Chodové ještě žádali císaře, aby nikdy více už nebyli nikomu zastavováni, a na věčné časy tak zůstali pod správou české komory. Od císaře dostali toto potvrzení jen jako prostý reskript na papíře, tedy ne formou řádného privilegia s visutou pečetí, jak by si byli přáli. Císař jim slíbil, že jim řádné privilegium bude vydáno až po jeho příjezdu do Čech. V roce 1574 Chodové nově žádali o privilegium. Císař tedy nařídil komoře, aby dala provést co nejdříve komisionální prohlídku chodských vesnic podle přesné předběžné instrukce. Komora dále Chodům nařídila, aby obnovili chodskou radu a navrhli nejlepší způsob příští správy chodských vesnic. Chodové si zvolili, i přes návrh ze strany komory na posečkání, za rychtáře domažlického měšťana Petra Straku, jenž se však obával přijmout úřad bez svolení komory. Komora následně rozhodla kompromisem tak, že nařídila Domažlickým, aby zvolili kromě Straky ještě jednoho měšťana, jenž by spravoval Chody až do příjezdu nařízené komise.²⁸

Mezitím však nastal problém s nařízeným splácením dluhu, do něhož se skrze výkup Chodové dostali. Občasná neúrodná léta, vyčerpanost obcí nákladem na výkup, a snad také selská lehkomyšlnost způsobily, že se již tři roky po výkupu, v květnu r. 1575, obrátily chodské vesnice s prosbou na císaře Maxmiliána, jenž tehdy právě přijel do Čech, aby jim již konečně písemně zajistil výkup a prodloužil na několik dalších let prominutí ročních poplatků. Pro případ vyhovění slibovali císaři, že se za něj budou modlit a bedlivě střežit zemské hranice. Rozhodnutí císaře se však nedočkali. A to hned několikrát.

Když v roce 1576 přijel do Prahy čerstvě zvolený císař Rudolf II., doufali Chodové, že splní stále odkládané sliby svého otce Maxmiliána. Císař je však zklamal a oni stále marně čekali na písemné potvrzení výplaty, na nezastavitelnost chodských vesnic a na další prominutí ročních platů na několik let. Jediné, čeho dosáhli, bylo potvrzení starých privilegií ze dne 25. září 1578, jež bylo naposledy stvrzeno Rudolfovým otcem. Jenže spory o placení dluhů mezi císařem a Chody neušly pozornosti jejich šlechtických sousedů, pro které bylo jedenáct chodských vesnic a rozsáhlé pohraniční lesy až příliš silným lákadlem.²⁹

První se přihlásil Jiří z Gutenštejna, jenž upozornil císaře, že v chodských vsích je několik krčem, které kupují pivo od nejbližších měst, z čehož má prý císař jen velmi malý

²⁸ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 122 – 124.

²⁹ Tamtéž, s. 124 – 131.

užitek. Komora však znovu opakovala to, co už několik let, že se o ničem nebude rozhodovat, dokud se neprovede komisionální prohlídka chodských vesnic. Gutenštejn tak u císaře nepochodil. S podobnou žádostí přišel i jiný soused Chodů, Jan Koc z Dobrše a na Bystřici, který stejně jako Gutenštejn neuspěl. Plán nevyšel ani nejvyššímu lovčímu Dětrichu Švendiovi, jenž se obrátil na císaře s žádostí, aby mu byli Chodové dáni do správy jako hejtmanovi nebo rovnou zastaveni na určitý počet let nebo doživotně. Za to nabízel dát císaři šesti procentní roční zisk z jejich výnosu. Byl odmítnut opět s odůvodněním, že Chodové nesmějí být již nikomu zastavováni.³⁰

Bylo však stále více zřejmé, že nebude možné nechat chodské sedláky bez dozoru jako dosud, a bude tak nutné se postarat o jejich vrchní správu a to v jakékoli formě. A tak Domažličtí neváhali ani vteřinu a využili tak příležitosti zmocnit se chodských vsí, když ještě předtím komora rozhodla, že budou Domažličtí vybírat z chodských vsí cla a důchody. A když komora neviděla už šest let svoje dávky, které měla od Chodů dostat, rozhodla se konečně provést komisionální prohlídku.

A tak dne 25. července roku 1579 projeli všechny chodské vesnice na císařův rozkaz Adam Nebilovský z Dražobuz, Humprecht Černín z Chudenic, Jan Koc z Dobrše a na Bystřici a Jiří Harant z Polžic a na Klenovém. Janu Raussengrünovi z Grünlasu a Diviši Březskému bylo císařem nařízeno, aby byli komisařům nápomocni a podle potřeby jim všechno ukázali.³¹ Po prohlídce všech chodských vesnic podávají císaři obsáhlou zprávu o všech chodských vesnicích a jejich okolí. O Postřekovu se píše ve zprávě takto:

„Z Draženova přijeli jsme do Postřekova. V též vsi jest lidí osedlých v hospodářských usedlostech čtyřiceti pěti a chalup pět. Na těchto gruntech též žádného zlepšení není. Než pod tou vsí Postřekovem jest ves pustá, kteráž Žďár sluje, jest k ní dědin a luk drahně, kteréž neničko Postřekovští pod plat drží. Proti té pusté vsi na druhé straně přes potok jest druhá ves pustá, slove Zdanovo, náleží převorovi k klášteru Pivonskému. Kdyby se ty dvě pusté vsi spojily, mohl by se tu znamenitej dvůr poplužní udělati, jeden tisíc vovec a více chovati. Tu pustou ves Zdanovo převor Pivonský neničko nějakému sedláku najímá, kterýžto sedlák netoliko čistého těžení má, ale taky do sedmi set vovec mimo jiné dobytky na to seno chove. A nad těmi pustými vesnicemi jest mlejn chodovský poplatní ke vsi Draženovu náležitý, sluje

³⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 132.

³¹ Tamtéž, s. 137.

*Kozlovský, vystavěnej na dvě kola s pilou, k tomu mlejnu jest nemálo dědin i luka a potok dobrý, kterýž neničko jest na prodej a mohl by se za čtyři anebo za pětset kop míšeňských koupiti. Ten by pro příležitost k témuž dvoru novému, ač jestliže by se postavil, k nemalé platnosti byl.*³²

Komora zjistila velké hospodářské problémy v chodských vsích a k problémům se přidaly i některé námitky Domažlických. Hlavní námitky měli Domažličtí proti zřízení pivovaru v chodském zámku v Domažlicích, když namítali, že by to bylo na jejich gruntech, a že by tím bylo citelně poškozeno nejen město, ale zároveň i příjem z posudného (dávka z piva placená podle počtu načerpaných a distribuovaných sudů). A tak kvůli všem těmto problémům začala česká komora jednat o pronájmu chodských vsí Domažlickým za roční nájem 1200 zlatých na tři roky s půlletní výpovědí. Dvorská komora projevila s tímto návrhem české komory naprostý souhlas a stejně tak i císař. A tak již dne 22. prosince 1579 mohl být vydán císařský reskript, jímž byli Domažličtí ustanoveni jako „*královští úředníci a správci nad Chody*“, když si půjčili na chodské roční platy dost velký obnos od císaře 20 000 zlatých rýnských. Polovinu této sumy splatilo město v den podepsání reskriptu, a druhou polovinu mělo složit o sv. Jiří (24. dubna) r. 1580.³³

Reskriptem byla dána domažlické městské radě dost velká práva nad Chody: městská rada měla v zastoupení krále každoročně obnovovat chodský konšelský úřad, měla vybírat všechny platy (peněžité i naturální), mohla na chodských gruntech zřizovat rybníky, poplužní dvory, ovčiny a jiná potřebná zlepšení podle vlastního uznání. Městu byla dána pustá ves Zdanov, z níž mělo město odvádět dosavadní roční nájem Pivoňskému klášteřu. Chodům bylo nařizeno brát bílá i ječná piva pouze z domažlického městského pivovaru. Citelnou újmou pro Chody proti dosavadnímu několikaletému stavu bylo ovšem to, že Domažlickým byly svěřeny do správy i rozsáhlé královské lesy s rozkazem, že Chodové nesmějí mýtit dřevo bez svolení městské rady. Tento prosincový reskript znamenal ovšem konec dosavadní chodské idyly. I když to nebyla zástava jako taková (jednalo se o formu jakýchsi „úředníků a správců“),

³² FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 15.

³³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 141.

neznamenala však nic jiného, než skutečnou zástavu. Chodská svoboda tedy skončila v roce 1579 a trvala pouze 7 let.³⁴

První starostí císaře po odevzdání správy nad Chody Domažlickým bylo vymoci od chodských sedláků zaplacení starého dluhu, jež císař před lety zaplatil za Chody pánům ze Švamberka na úhradu zadržených ročních činží. V červenci 1580 proto nařídila česká komora Domažlickým, aby dluh od Chodů vybrali a poslali do rentmistrovského úřadu do Prahy. Domažličtí se pokusili přimět Chody k zaplacení dlouholetého dluhu, ale bez úspěchu. O splacení dluhu se jednalo dlouho – císař povoloval další termíny, komora urgovala, ale Chodové neplatili. Ještě v září 1582 byla komora nucena poručit Domažlickým, aby bez dalších odkladů vybrali od Chodů zbytek dluhu. Protože později nenalzáme již ve spisech žádné urgencye, můžeme se domnívat, že se tentokrát přece podařilo přimět Chody k zaplacení celého zbytku dluhu.³⁵

Koncem ledna 1584 vyslaly chodské obce k císaři své posly s písemnou supplikou, v níž se přimlouvaly za to, aby nebyly zastavovány nikomu jinému, než Domažlickým. Dozvěděly se totiž o snahách okolních pánů ucházet se o jejich zástavu. Psaly, že se jim od města nedostalo nikdy nic zlého a ani nic neděje ba naopak. Prosily proto císaře, aby byly v dosavadním stavu ponechány i nadále, žádající pouze o potvrzení svých privilegií. Jenže netušily, že zabezpečením správcovství se změní podstatně i dosavadní mírný přístup Domažlických vůči nim. Císař tedy již v březnu 1584 svolil k žádosti Domažlických a jmenoval je svými „*úředníky a správci nad Chody*“ a nad všemi důchody z nich plynoucích na dobu šedesáti let - od r. 1585 do r. 1645.³⁶

Císař byl přesvědčen o tom, že prokazuje Chodům zvláštní ochotu tím, že je na jejich vlastní žádost svěřuje pod správu Domažlických. Chodové pak svolili k tomu, že budou Domažlickým dávat jeden den roboty ročně a po dvou povozech z každého dvora, kde se chovají koně nebo jiná tažná zvířata. K plné právní platnosti chodské zástavy bylo však třeba ještě formálního svolení českých stavů. Vyslali proto v lednu 1585 do Prahy, kde právě zasedal zemský sněm, posly se žádostí, aby byla jejich úmluva s císařem skutečně potvrzena. Současně se obrátili s touto žádostí jednak na samotného císaře, jednak také na prezidenta české

³⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 142.

³⁵ Tamtéž, s. 165.

³⁶ Tamtéž, s. 168.

komory Ladislava z Lobkovic. Sněm žádosti vyhověl, a tak již dne 4. února 1585 mohl být vydán Domažlickým plně platný císařský zástavní list na Chody, opakující ustanovení císařského reskriptu z předchozího roku.

Od této chvíle však přátelský poměr mezi Chody a Domažlickými začal výrazně uvadat. Prvním sporem bylo volení nového chodovského rychtáře, poněvadž dosavadní rychtář Petr Straka v březnu 1590 zemřel. Jeho nástupcem se měl stát Jan Kantorovic. Domažličtí však měli právo přijímat ve jménu krále přísahu nového chodovského rychtáře. Tuto přísahu Kantorovic neustále odmítal s tím, že úřad nepřijme, dokud mu nebude vydána přísaha od komory. Císař Rudolf pak rozhodl, že chodovský rychtář nemůže zůstat bez přísahy, kterou má složit do rukou Domažlických jakožto královských správců a úředníků nad Chody. Jan Kantorovic i nadále odpíral složit přísahu, a tak tato otázka zůstala jako mnoho dalších nerozhodnuta.³⁷

Posléze se historie z dob švamberské zástavy začala znovu opakovat. Na jedné straně Chodové, odvolávající se na svá stará nepsaná práva, jež byla v té době již anachronismem, na druhé straně Domažličtí, poukazující na to, že jejich požadavky nečelí nikterak proti starým chodským privilegiím. Domažličtí neustále práva Chodů omezovali, a tak vznikaly spory, v nichž práva znalí domažličtí měšťané byli vždy ve velké výhodě proti negramotným chodským sedlákům. Tyto spory se týkaly kácení lesů a dovozu dříví, myslivosti, majetkového práva k chodskému hradu i třeba sbírky na boj proti Turkům, od které chtěli být Chodové osvobozeni, což se jim nepodařilo.

A aby toho nebylo málo, začaly se obě strany vzájemně urážet. Chodové psali o tom, „že si musí těžce vydělávat na svůj chléb. Ubohé domažlické pivo musí pít jen o svátcích, jinak pijí jen vodu. Ostatně domažlické pivo není prý tak silné, aby se jím mohl někdo opít. Kdyby to tak mělo jít dále, byli by prý Chodové raději pod nějakým šlechticem než pod městem.“ Takto se bránili Chodové proti osočování z lehkomyšlného života ze strany Domažlických. Naproti tomu Domažličtí si stěžovali císaři, že jsou Chodové „lidé neupřímní, nepokojní, všeteční a svévolní ze své pouhé urputilosti, nevážnosti a selské té navyklosti“.³⁸

Takovéto urážky však císaře jistě příliš nezajímali, poněvadž s rozhodnutími o stavech věci nijak zvláště nespíchal. A když se pak Chodové koncem května roku 1595 v počtu asi

³⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 174.

³⁸ Tamtéž, s. 182.

100 osob vydali do Prahy za císařem, vzbudila deputace chodských sedláků mnoho rozruchu, ale i obav, aby se selská poselství tohoto rozsahu nestala zvykem i jiných poddaných. U císaře však nepochodili a dostali nařízeno, aby příště vysílali k císaři vyslance se žádostmi jen v počtu 2-3 osob.

Zdá se však, že poslední léta 16. století proběhla na Chodsku klidněji. Chodové, jež do té doby měli špatné zkušenosti s výsledkem dosavadních sporů, se snažili s Domažlickými pokud možno klidně vyjít, když přitom plnili svoje povinnosti, jež jim měšťané ukládali. Obě strany však jen vyčkávaly na příhodnější chvíli k dalšímu vzájemnému sporu. Domažličtí byli ale v té výhodě, že jim zástavní list dovozoval utužovat stále více chodské povinnosti.

Roboty, i když byly mírné, byly stanoveny. Zbývalo ještě uložit povinnosti také chalupníkům a podruhům, což se stalo v roce 1602. Městská rada tehdy rozhodla, aby chalupníci platili místo robot každoroční plat úředníkům v částce 30 grošů míšeňských ve dvou termínech, o sv. Havlu (16. 10.) a o sv. Jiří. Podruzi pak měli vykonat každý rok tři roboty na obecních dvorech nebo tam, kde jim úředníci ukáží. Chalupníci i podruzi ze všech chodských vsí svolili k těmto povinnostem, zvláště pak, když jim bylo nařízeno, aby byli pro příště zbaveni dosavadní povinnosti přispívat k peněžním sbírkám ve svých obcích.

V tomto utužování chodských povinností zbývalo ještě sáhnout na stará práva chodských řemeslníků. Domažličtí přistoupili k tomuto kroku v roce 1605. Domažlické cechy podaly k domažlické městské radě stížnost, v níž žádaly, aby Chodové nesměli ve svých vsích provozovat žádné řemeslo. Na to Chodové žádali ochranu svých práv u městské rady, jež jim řekla, „*aby si utíkali stěžovat císaři*“.³⁹

Proti provozování řemesel na Chodsku vystoupily jen cechy krejčovské, tkalcovské, ševcovské a koželužské, jiné nikoliv. Stěžovaly si na to, že Chodové u sebe přechovávají různé zběhlé řemeslníky, jež je obírají o práci. Trvalo celých deset let, než se tento spor vyřešil. A tak česká komora v roce 1616 rozhodla, že Chodové nesmějí u sebe přechovávat žádné zběhlé řemeslníky a mají se i nadále řídit rozkazy Domažlických, jimž jde jen o vzdělání dobrého řádu mezi cechy. Mezitím, co se řešila otázka ohledně cechů, docházelo mezi Domažlickými i Chody k jiným nedorozuměním, jež velmi zhoršovala jejich vzájemný poměr. Zajímavý spor proběhl v roce 1608, když slovíli Postřekovští, Draženovští, Újezdští i

³⁹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 190.

jiní sedláci své rybníky a prodali nalovené ryby na cizí grunty. Kvůli tomu chtěla městská rada tyto sedláky uvěznit. Nakonec jim přísně nařídila, aby si příště vyžádali svolení rady a neodvážili se prodávat ryby nikam jinam, než do Domažlic.⁴⁰ Takovéto výhrůžky ze strany Domažlických nebyly samozřejmě správné, ale na tyto požadavky měli Domažličtí bohužel plné právo.

Podobný spor proběhl o rok později, v listopadu 1609. Domažličtí zakázali smolařům ze všech chodských vesnic strouhat smolu v královských lesích. Povolili to pouze Postřekovským a Kramolínským, ale zase s podmínkou, že budou všechnu smolu prodávat pouze do Domažlic, a ne jako dosud do Německa a jinam. O několik let později, v roce 1615, omezili toto svolení tím, že uložili oběma vesnicím roční placení za povolení v podobě 5 kop míšeňských.⁴¹

Když dne 20. ledna 1612 zemřel císař Rudolf II. a nastoupil po něm jeho bratr Matyáš, pospíšili si Chodové vyslat bez svolení domažlické rady do Prahy své plnomocníky s německou žádostí o potvrzení svých privilegií. I přes stížnosti Domažlických potvrdil král Matyáš na doporučení české komory chodská privilegia dne 18. června 1612. Když tato stížnost Domažlickým nevyšla, vymysleli si jinou a vyzvali proto Chody, aby uložili svá originální privilegia a pečeť do truhlice do nově vystavěných pokojů v domažlickém zámku, jenž v roce 1592 vyhořel. Jako důvod uváděli, že Chodové nesmějí chodit se svými majestáty volně po vesnicích a mají je tedy uložit na zámku. Chodové však Domažlické neuposlechli, a když je pak sám chodský rychtář Václav Ambrož Prachatický vyzval, aby si tyto majestáty schovali k němu domů do truhlice, chodští starší odpověděli upřímně, že to neudělají, protože mu prostě nevěří. Na to byli uvrženi do věznice. Jakmile se tato zpráva donesla do chodských vsí, vyrukovali Chodové rovnou na rychtáře Prachatického, jenž jen tak tak vyvázl ve zdraví.⁴²

Když tedy domažlickým měšťanům nevyšlo získat chodská privilegia do své bezprostřední správy, snažili se alespoň nadále omezovat stará chodská zvyková práva a dávat tak Chodům najevo, že jsou jejich pány. Ve stálých sporech, které vytvořily mezi sebevědomými chodskými sedláky a domažlickými měšťany atmosféru prudké nenávisti, jež

⁴⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 194.

⁴¹ Tamtéž, s. 199.

⁴² Tamtéž, s. 202.

se stále prohlubovala bezohledným postupováním městské rady, přiblížila se doba českého povstání, jež mělo tak smutně skončit v bitvě na Bílé Hoře.

Jako jinde, tak ani Chodsku nebyl žádný zájem o tento boj, od něhož si chodští sedláci neslibovali nic dobrého. Většina Chodů se shodovala v náboženství se svými zástavními domažlickými pány, ale jejich zájem byl po mnoho let zaměřen na boj o svá stará privilegia. A při tehdejších nepřátelství mezi oběma stranami nestačila shodnost náboženství k tomu, aby se Chodové upřímně postavili do stejného tábora jako jejich nenávidění měšťané.⁴³

Město Domažlice se postavilo v roce 1618 rozhodně do tábora protikatolického. Máme bohužel málo zpráv o tom, jak se chovali Chodové v prvních dobách českého povstání. Když v červnu r. 1619 císařští vypálili Horažďovice, zahrozilo nebezpečí i Domažlicím a celému okolí. Pan Diviš Koc z Dobrše se obrátil na Domažlické, aby mu pomohli proti nepříteli i spolu s Chody. Ti ovšem odmítli boj po boku měšťanů a dokonce i střežit hranice. Na to však pražští direktoři nařídili Chodům pod přísným trestem, aby složili do rukou domažlických žádanou přísahu, jež neobsahuje nic proti jejich privilegiím, a hleděli si obrany hranic, protože jinak by mohli přijít o svá stará privilegia. Chodové si uvědomovali tuto hrozbu a v dalších projevech svého odporu proti Domažlickým byli opatrnější. Domažličtí byli tehdy značně postiženi i hmotně, když se podle možnosti účastnili bojů proti císařským vojskům - např. zabránili dalšímu sílení města Plzně, poslali do Prahy přes 150 vojáků pod praporem Jana Vavřince ze Žerotína, živili ve městě vojenské hejtmany, podporovali v Plzni vojevůdce Mansfelda, vydali mnoho peněz za střelivo, pečovali o výživu a plat pro přespolní důstojníky, kteří učili měšťany i Chody „válečným věcem“, střežili dnem i nocí městské hradby a začali dělat kolem města vysoké opevnění.⁴⁴

Odměnou jim mělo být darování chodských vesnic v dědičné držení. Požádali proto krále Fridricha Falckého, aby jim potvrdil žádost týkající se darování chodských vesnic do jejich vlastnictví. Otázka dědičného odevzdání Chodů Domažlicím přišla na řadu během sněmovního jednání v květnu 1620, kde stavové v zásadě uznali, že žádost Domažlických je k dobru země. Bylo proto rozhodnuto, aby byla nařízena komise k prohlídce chodských vsí, jež by podala všechny potřebné informace o stavu, výnosu a ceně chodských vesnic.

⁴³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 213.

⁴⁴ Tamtéž, s. 216.

O dva měsíce později se Chodům podařilo získat potvrzení jejich starých svobod. Král Fridrich dne 22. července 1620 vydal Chodům jejich kýžené potvrzení. Když pak počátkem října, tedy ještě před bitvou na Bílé Hoře, se vzdalo město Martinovi Huertovi, nemeškali Chodové ihned vyslat své plnomocníky do Klatov ke generálům Donu Baltasarovi de Marradas a Martinovi Huertovi, kde slibovali dobrovolně „*rádi s vochootnou myslí*“ poddanost králi Ferdinandovi a přijali od nich nařízeného hejtmana. To všechno však nebylo nic platné. Chodové nemohli utéct nepříznivému osudu doby v žádném případě. I kdyby Chodové třeba zůstali věrni Fridrichovi, stejně by neušli pohromě, poněvadž by jistě skončili v rukou Domažlických nebo v zástavě Švamberků, kteří si na ně znovu dělali nárok.

Objevil se zde však vlivný soused Wolf Vilém Lamingen, jenž využil obratně pro něj příznivou dobu a dovedl klamným předstíráním domnělé chodské rebelie přesvědčit vítězného císaře o jejich vině, a dostat je tak v zástavu, jež se měla brzy proměnit v dědičný prodej.⁴⁵

⁴⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 219 – 225.

3.4 Pod správou Lamingenů

Rodina Lamingenů z Albenreuthu se přestěhovala z Bavor do Čech již asi v 15. století. Lamingeni drželi v sousedství chodských gruntů statky Bělá (Weissensulz) a Chodový Újezd (Újezd sv. Kříže, Heiligenkreuz). Na počátku českého povstání r. 1618 bylo naživu pět synů Wolfa Jáchyma z Lamingen, jenž zemřel roku 1602. Byli to Wolf Abraham, Wolf Josef, Wolf Jáchym, Wolf Fridrich a Wolf Vilém.

První čtyři synové byli věrni králi Fridrichovi, a stáli tak na straně stavovských vojsk, i když druhorozený Wolf Josef později vstoupil do císařských vojenských služeb. Jediný z rodu, Wolf Vilém, zůstal po celou dobu povstání věrný císaři, a třeba že nevykonal pro Habsburky žádné zvláštní služby, uměl se výborně postarat o to, aby mu i pouhá věrnost byla bohatě splacena. Všichni Vilémovi bratři byli z poloviny Češi. Wolf Vilém byl však „dokonalý“ Němec, od něhož nemáme zachovanou žádnou českou korespondenci. Víme o něm, že byl ve Francii, kde se věnoval císařské politické službě a stal se po bělohorské bitvě říšským dvorským radou, komorníkem a později hejtmanem německých lén království českého. Například v březnu r. 1620 byl poslán za Gáborem Betlémem, aby ho donutil přestat s dalšími nepřátelskými kroky proti císaři. Betlen však i přes jeho námahu zahájil nepřátelský postup proti císaři. Wolf Vilém byl také přísedícím mimořádného soudu konaného dne 21. června r. 1621 a přihlížel tak „smutnému divadlu“ na Staroměstském náměstí, kde byla vykonána poprava 27 českých „pánů“.⁴⁶

Wolf Vilém Lamingen začal brzy po červnových popravách vyjednávat s Karlem z Lichtenštejna o tom, aby mu byly chodské vsi dány v zástavu. Jeho snahy se následně potkaly se zdárným výsledkem. Dne 31. června r. 1621 byl Wolfu Vilémovi vydán zástavní list, jímž dostal za „pouhých“ 7500 zlatých rýnských celou chodskou zástavu. Lamingen mohl být spokojen tak rychlým splněním svého přání, a pospíchal se proto ujmout své nové zástavy. Ihned jmenoval komisaře, aby projeli chodské vesnice a učinili odhad chodské zástavy. Nařízení komisaři se však při pokusu o odhad lesů a vesnic setkali s protestem Domažlických, kteří si stěžovali císaři, že se Wolf Vilém Lamingen neoprávněně zmocnil

⁴⁶ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 231.

chodské zástavy. Posléze tedy komisaři upustili od odhadu a předložili Lichtenštejnovi pouze zprávu Domažlických, jaký roční důchod jim kdysi plynul z chodské zástavy.⁴⁷

To se císaři nelíbilo, a znovu komisi poslal odhadnout stav chodských vesnic. Komise tak učinila a všech jedenáct chodských vesnic ocenili na 37 005 kop 57 grošů 2 d. míš, avšak odhad byl bez královských lesů, jejichž ocenění nechali komisaři na samotném císaři. Byla tedy vyřešena otázka ohledně ceny chodských vsí. Zálusk na chodskou zástavu si však dělali Domažličtí pořád. Chodové poznali velmi brzo, že Lamingenovou zástavou se jejich situace značně zhoršila. Začali se obávat ještě horšího, kdyby se jejich nové vrchnosti podařilo získat je do dědičného vlastnictví.

A proto se Chodové rozhodli odvrátit nebezpečí a poslali císaři supliku v únoru r. 1623. Odpovědi se ale nedočkali. A tak, když se počátkem dubna r. 1623 císař rozhodl poprvé po bělohorské bitvě navštívit Prahu, si Chodové opět počkali na císaře na hranicích, kde, jak psal ve svých vzpomínkách rabštejnský hejtmán Petr Miller, jenž byl prostředníkem diskuze mezi Chody a císařem, „*vítali, šťastné vítězství vinšovali a poníženež prosili císaře o potvrzení svých privilegií*“. Privilegia byla dle Millerových vzpomínek rozložena na připraveném stolku opodál cesty. Císař Ferdinand uvítal jejich poníženež přivítání a nařídil jim, aby privilegia vzali a přišli do Prahy, kde je Chodům potvrdí. Na to se Chodové poklonili a poníženež poděkovali. Na těchto Millerových vzpomínkách je vidět, že se Chodové svého nového císaře velice báli především kvůli své nevěrnosti k němu v době stavovského povstání. Do té doby totiž císaře či krále na hranicích zastavovali zcela sami bez jakéhokoli prostředníka, jímž byl právě Miller.⁴⁸

Tak se Chodové vypravili do Prahy, kde nejdříve žádali u Lichtenštejna a poté u samotného císaře se opět ze zástavy vykoupit - dle pramenů chtěli „*pana Lamingara prázdni býti*“. Lichtenštejn však pro Lamingena dosti překvapivě doporučil císaři, aby si ponechal Chody i okolní německé vesnice a jako svůj komorní statek je připojil k Domažlicím. Toto Lichtenštejnovo doporučení bylo pro Wolfa Viléma velikým zklamáním, jenž však znal příliš dobře poměry u českého dvora, aby ztratil všechnu naději v konečný příznivý výsledek svých snah. A proto vymýšlel úplně jiné taktiky, jak získat chodskou zástavu.⁴⁹

⁴⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 236.

⁴⁸ Tamtéž, s. 243.

⁴⁹ Tamtéž, s. 245.

Je však velmi podivné, že uplynuly dva roky a o chodské zástavě se u české komory vůbec nemluvalo. Ještě zvláštní je to, že i Lamingen, jenž jindy tak netrpělivě opětoval své žádosti za pojištění zástavy, odmlčel se úplně na dva roky. A tak teprve v polovině července r. 1626 se začalo jednat znovu o věci, když Domažličtí podali císaři žádost za svěřeni správy nad chodskými vesnicemi. Tyto spory o chodskou zástavu mezi Domažlickými a Lamingenem pokračovaly až do roku 1628. Výsledkem jednání bylo, že reskriptem ze 4. dubna pojistil císař Lamingenovi chodskou zástavu na dalších 10 let, a to v celkové sumě 35 500 zlatých, v níž byl tedy také ironií okolností započten dar z milosti 10 000 zlatých, povolený mu kdysi náhradou za to, že se vzdá chodské zástavy. K vydání tohoto nového zástavního listu došlo skutečně dne 24. dubna 1628.

Poté byli všichni Chodové svoláni do jejich zámku v Domažlicích a bylo jim oznámeno rozhodnutí císaře a výzva k poslušnosti. Chody toto rozhodnutí o prodeji překvapilo velmi nemile. A proto se z obav o dědičný prodej Lamingenovi vydali do Prahy k potvrzení svých starých privilegií, kde stálo, že nemají být již nikdy nikomu prodáváni. Česká komora se postavila na stranu Chodů a v dobrém zdání císaři z konce března 1629 poukazovala na to, že obnovení zástavy Lamingenovi není nikterak na překážku k tomu, aby nemohla být stará privilegia císařem znovu potvrzena. Zatímco v Praze se všechno vyvíjelo celkem slibně, došlo bohužel na Chodsku k událostem, které věc Chodů velmi značně poškodily. Wolf Vilém začal vystupovat bez nejmenších ohledů na jejich dosud platná práva a jeho ostrý postup vydráždil Chody k otevřenému odporu. Když se tedy hejtman pokusil provést rozkazy od Lamingena, postavili se mu chodští sedláci na odpor. Hejtman, jenž se setkal v chodských vsích s nečekaným prudkým odporem, dal některé sedláky zatknout a uvěznit v Klenčí.⁵⁰

Když se o tom dozvěděli Postřekovští, rozhodli se, že to nenechají dojít tak daleko. Pokusili se sice pro svůj plán získat i jiné chodské vesnice, ale byli většinou odmítnuti. A tak přikročili k násilnému činu. Hlavní úlohu při tomto činu měli postřekovští sedláci Martin Kovařík, Maxík, Jakub Buršík a Martin Šetl. V počtu asi 150 lidí se vydali s ručnicemi do Klenčí, kde se nejdříve chtěli pomstít svému chodskému konšelu Janu Harlasovi, jenž je dříve napomínal, aby uposlechl císařské resoluce o zástavě. Když přišli na jeho statek, zastihli tam jen selku – Harlas byl právě tehdy v Praze. Postřekovští vypáčili uvnitř statku stůl, zmocnili

⁵⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 254 – 257.

se chodské pečeti, kterou měl Harlas v uschování a na žádost selky jí zanechali Kovaříkem psané potvrzení tohoto znění: „*My obec chodovská přiznáváme se od prvního až do posledního a od posledního až do prvního, že jsme se statku Jana Herlose, staršího konšele, mocí ujali a pečeť naši chodovskou k potřebě naší mocí vzali, a na žádost manželky jeho kundšoft odevzdáváme*“. Ze statku pak došli k rychtě, kde osvobodili jejich zajaté krajany, rychtáře zahnali a všechny vězně propustili. Osvobozené vězně pak se zbraní v ruce doprovodili domů.

Následek však Postřekovským musel být celkem jasný. Lamingen se o vzpouře dozvěděl, nechal všechny čtyři hlavní vůdce zatknout a žádal v Praze za jejich potrestání. V Praze byla k vyšetření věci zřízena společná komise z místodržících a komorních radů, jež zjistila z výslechů zajatých skutečný průběh povstání. Čtyři zatčení Postřekovští uznali svoji vinu, vypověděli vše, co věděli a prosili o milost. Komisaři proto doporučovali užít mírný trest a žádali Lamingena, aby na vyzvání komise poslal zmíněné čtyři viníky do Prahy k čtyřnedělní nucené práci na vyšehradských hradbách. A ostatní viníci, kteří podle výpovědi oněch čtyř je k tomu navedli, měli být rovněž buď posláni do Prahy k potrestání, nebo měl nad nimi Lamingen sám vykonat trest. Jména těchto ostatních viníků nejsou ve spisech zachována, a nevíme také, jestli byli opravdu potrestáni.⁵¹

Lamingenovi se tento chodský odboj velice hodil, a tak předložil císaři repliku proti komornímu návrhu na potvrzení chodských privilegií. V ní psal, „*že budou-li se Chodové cítit dost bezpečně, budou se chovat velmi nebezpečně a mohlo by dojít i k vraždám*“. Proto Lamingen žádal císaře, aby nařídil české komoře přehodnotit svůj názor na věc. Ke konci své supliky žaloval Lamingen na postřekovského Kristla Schneidera, jenž se tehdy zdržoval ve Vídni se žádostí o potvrzení chodských privilegií, a jehož se Lamingen pravděpodobně nejvíce bál. Dle Lamingena to byl jeden z nejneposlušnějších Chodů, protože pytláčí se svým synem v panských lesích, chytá koroptve a jinou zvěř a činí mu tak velké škody. Lamingen uvedl proti Schneiderovi mnoho stížností a žádal císaře za jeho uvěznění.⁵²

O stížnostech nechtěl císař rozhodnout bez vyslyšení české komory a odložil proto resoluci na pozdější dobu. Chodská žádost za potvrzení svobod byla však císařem zamítnuta již koncem listopadu 1629. Proto se rozhodli ještě jednou vydat se, tentokrát do Vídně, za

⁵¹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 258.

⁵² Tamtéž, s. 259.

císařem kvůli potvrzení starých privilegií. Císař vyslechl jejich stížnosti, ale rozhodl naprosto v jejich neprospěch. K tomu dodal, že císaře zbytečně obtěžovali a navíc svým stálým poselstvováním do Vídně vyplývali zbytečně a svévolně těžké peníze. Zasluhovali by prý trest, ale císař zatím Chody netrestal. Tímto chováním však dávali Chodové stále větší podnět k tomu, aby nakonec skončili v dědičném držení Lamingenů. Zachované spisy nám nedávají ovšem bližší zprávy o tom, jakými prostředky a argumenty, či jakou vlivnou přímluvou se podařilo Lamingenovi docílit konečného splnění jeho přání způsobem, jenž vzbudil brzy potom závažné právní námitky.

Reskriptem ze dne 10. listopadu roku 1630 postoupil císař Ferdinand Wolfu Vilému Lamingenovi pro jeho zásluhy o habsburský dům chodský zámek v Domažlicích s náležícími k němu chodskými i jinými vesnicemi a lesy v dědičné držení tak, jak měli kdysi v zástavě Domažličtí. Trhová cena činila 56 000 zlatých. Místodržícím bylo nařízeno, aby vyhotovili řádnou trhovou smlouvu, jež měla být císařem potvrzena a vložena do zemských desek. Lamingen se tak stal dědičným pánem Chodů a zůstal jím přes všechny další zoufalé pokusy chodských sedláků zvrátit tento reskript, jenž znamenal konec jejich svobody.⁵³

Lamingen se stal nejen dědičným pánem jedenácti chodských vesnic, ale i deseti německých vsí, jež vystavěli většinou Domažličtí v pohraničních lesích. Byly to tehdy vesnice: Hadrava, Chudenín, Sv. Kateřina, Nemanice, Fuchsberg, Velká Pláně, Mysliv, Luženice, Korytany a chalupy u rybníka. Brzy potom zakoupil Lamingen ještě panství Sv. Kříž (Heiligenkreuz), jež měl dosud jen v zástavě.⁵⁴

Wolf Vilém Lamingen však brzy potom onemocněl, a již dne 24. března 1634 napsal svojí poslední vůli. Vyslovil v ní, aby byl pohřben bez zvláštní pompy ve Sv. Kříži, vlevo od vysokého oltáře. Na vybudování své hrobky určil obnos 2000 zlatých rýnských, z nichž polovina měla přijít z chodských vesnic. Chodské vesnice pak odkázal svému nejstaršímu synovi Wolfu Fridrichovi, jenž jich měl užívat až do dospělosti ostatních svých bratří Wolfa Ferdinanda a Wolfa Maxmiliána, jež byl povinen je živit. Teprve až by dospěli, měli si všichni tři rozdělit Chody na tři stejné díly. Již v tomto testamentu se Lamingen zmiňoval, že je sice nemocen, ale duševně je zdrav. Brzy potom skutečně zemřel. Stalo se tak pravděpodobně v březnu r. 1635 ve Vídni.

⁵³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 269 – 270.

⁵⁴ Tamtéž, s. 273.

Již počátkem dubna byla jmenována poručnicí nezletilých dětí Lamingenova vdova Barbora. Barboře byl pak vydán dekret dvorské kanceláře, jímž císař rozhodl, že jí bude navrácen revers jejího manžela z listopadu r. 1630. Lamingenova vdova mohla být spokojena s výsledkem své cesty do Vídně. Císařský reskript znamenal definitivní zajištění Lamingenovských statků, jež byly po smrti Wolfa Viléma vážně ohroženy. Wolf Vilém Lamingen tak svou smrtí zachránil svým synům jejich chodské dědictví. Reskript z 19. května 1635 znamenal definitivní pohřbení všech chodských nadějí. Proto také všechny příští pokusy Chodů o nabytí jejich starých práv musely ztroskotat na jasném znění tohoto konečného císařského rozhodnutí.⁵⁵

Po smrti zástavního pána začaly nemalé spory o poručnictví mezi Barborou Lamingenovou a Dorotou Nosticovou, sestrou Wolfa Viléma. Nevíme, jak spor dopadl – poručnictví bylo pravděpodobně ponecháno i nadále Barboře, třeba že se o ně ucházely také Mařenka Sybilla Příchovská či Eva Kocová. Vdova Barbora, na rozdíl od svého zemřelého manžela, Chody nijak neutískovala. Naopak jim ve zlých dobách dokonce i pomáhala. Je obtížné říci, co tuto vdovu přimělo k takovým činům a jaké vlastně byly pohnutky jejích činů. Nejpravděpodobnější byla asi snaha udržet chodovské zboží svým dětem pokud možno v dobrém stavu, poněvadž tehdy v době třicetileté války Chodsko velmi trpělo průtahy vojsk. Možná to byl ale strach z odbojných sedláků, jejichž několikeré pozdvižení už zažila ještě v době vlády jejího muže. Jisté však je, že se snažila napravovat škody, které chodské vesnice utrpěly. Barbora žila nějaký čas v Chodovém Újezdě, nějaký čas na chodském hradě, ale většinou se zdržovala mimo Chodsko, poněvadž jí hrozilo neustálé nebezpečí ze strany svých poddaných. Nemůžeme se tedy divit, že kvůli žádnému útisku ze strany Barbory si jí dlouho Chodové pamatovali jako vrchnost dobrou. Chodové tak první tři roky po smrti Wolfa Viléma nemuseli mít strach z nějaké krutovlády ze strany vrchnosti, ale úplně z jiné strany a to z probíhající třicetileté války.

Byl to hlavně švédský generál Bannér, jenž kraji mnoho uškodil. Hned v zimě počátkem roku 1639 vtrhl do Chodska od bavorské strany s přesilou vojska a chtěl vniknout do země klenečskou branou (horským sedlem mezi Haltravským pásmem a Čerchovem). Tehdy si Chodové bláhově mysleli, že když se odvážně postaví na obranu království proti armádě, zajistí si svou prokázanou statečností potvrzení svých dávných privilegií. Chodové

⁵⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 289.

svedli se Švédy krvavou bitvou, avšak byl to čin zoufalý, neboť nebyli řádně ozbrojeni a to kvůli císařskému rozkazu z roku 1634, který prohlašoval, že musí odevzdat všechny své zbraně Lamingenovi. Byli proto krvavě poraženi. Většina dospělých mužů zůstala ležet na zásekách, které tam k obraně postavili. Vojsko se pak pomstilo celému Chodsku tím, že vypálilo všech pět podhaltravských chodských vesnic. V dochovaných zápisech je dokázáno, že téhož roku koncem jara a v létě Chodové své vesnice znovu stavěli, a že jim v jejich podnikání pomáhal stavebním materiálem i převor Pivoňského kláštera.

Chodové stavěli své osady na původních místech, avšak byla to práce marná a zbytečná, neboť tyto osady byly ničeny novými průtahy vojsk, která krajinou střídavě procházela. Jestli to byla vojska jedné nebo druhé strany, to bylo vskutku úplně jedno. Obě se chovala naprosto stejně – drancovala, vypalovala dědiny a sužovala obyvatelstvo, které se kvůli tomu nemohlo věnovat svojí klidné práci a žilo většinou v lese jako divá zvěř.

V chodských vesnicích se střídali Švédové den co den – sotva odešli jedni, přišli druzí. Jména švédských generálů a důstojníků jako Bannér, Wrangel, Horn, Wittenberg, Pfuel či Schlang znal tehdy celý kraj chvějící se v nejistotě, co učiní nepřítel. Ještě v roce 1648 byly Chodsko a okolní krajina obsazeny dvakrát švédským vojskem pod vedením generála Königsmarka, a tehdy 8. dubna byl Švédy zastřelen pan Vilém Collona z Felzu na Koutském zámku, kde byl u svých přátel, aby tam urovnal určité věci Lamingenovského dědictví. V té době totiž zemřela paní Barbora. Avšak nevíme den ani rok její smrti.

Kvůli třicetileté válce Chodsko hodně utrpělo, jak také píše ve své knize spisovatel Jan Vrba: *„Z kvetoucích vesnic byla pustá zbořeniště a spáleniště, do kterých se zvolna a nejistě vraceli lidé z pohraničních lesů. Jejich počet byl velmi ztenčen útrapami válečnými, nemocemi i hladem. Nevíra v klid a pokoj byla tak hluboká, že v prvních dvou letech se jen málokterí odhodlali k znovuvybudování obytných a hospodářských budov, ale i když později ostatní osadili své statky, zbylo v každé chodské vsi mnoho pustých dvorů, na které se nikdo nevrátil. Vymřely tenkrát celé rody...“*⁵⁶

Chodsko tehdy potřebovalo k úplnému zotavení dlouhé řady let klidu a oddechu. Toto zotavení jim však nebylo dopřáno, protože už před rokem 1650 se ujala zase vrchnost vlády nad chodským zbožím. Dva starší synové pana Wolfa Viléma – Wolf Bedřich a Wolf

⁵⁶ VRBA, Jan. *Chodsko: Průvodce krajem, dějinami jeho lidu a komentář k Chodským rebeliím*. Praha: Česká grafická Unie a.s., 1946.

Ferdinand - se rozhodli v té době vzhledem k neklidným poměrům pro stav duchovní. Nejmladší z bratří, Wolf Maxmilián, byl ještě nedospělý, a proto se příbuzenstvo postaralo o správce, jímž byl pan regent Melchior z Aschenbachu, jehož vláda na Chodsku znamenala nejtěžší období zejména proto, že byl i velice špatným vychovatelem mladého „Lomikara“ a tím pádem i nepřímým strůjcem veškerého pozdějšího utrpení Chodů.

Aschenbach byl chudý urozený pán, jakých tehdy bylo mnoho, a proto sloužil na větších panstvích jako vedoucí úředník. Pro správu chodského zboží byl získán, když bylo Maxmiliánovi Lamingenovi 14 let. V první řadě šlo Melchiorovi se obohatit, protože chodské zboží bylo velmi výnosné. 18. února 1653 svolal do trhanovského mlýna všechny chodské rychtáře a starší, a předvolával každého před sebe, kladl jim otázky a nutil je odpovídat jen tak, jak se to hodilo jemu samému. Mezi mnohými rychtáři a konšely byli vyslýcháni i postřekovský rychtář Jan Hajda a konšelé Anderle Němec a Jiří Pittner.⁵⁷

Chodovští delegáti Jiří Němec a Bartoloměj Buršík z Postřekova se proto obrátili na císaře s novou prosbou za ochranu před Aschenbachovou pomstou a císař této prosbě vyhověl s rozkazem, aby nebylo Chodům ubližováno až do konečné císařské resoluce. Spory s Aschenbachem pak na Chodsku pokračovaly i nadále. Mezitím se Chodové vydávali opět do Prahy, aby vyřešili situaci ohledně zástavy, jež však pro ně byla situací neřešitelnou. Není důležité se podrobněji zabývat sáhodlouhými spory o zástavu u české komory mezi Chody, Aschenbachem a Lamingenem, poněvadž se události z minulých let víceméně opakovaly - Aschenbach neustále věznil, a poté na příkaz krajského hejtmana, zase propouštěl chodské sedláky - u české komory se Chodové pořád obhajovali a zmiňovali svoje staré svobody - proti nim zase argumentoval Wolf Fridrich Lamingen - a takhle se to neustále opakovalo.

Chodové svoje spory vyhráli, avšak pouze s Aschenbachem. V polovině roku 1655 měl totiž Aschenbach propustit vězněné Chody, ale nejen že je nepropustil, ale dal ještě k tomu vsadit do vězení na Sv. Kříži dalších 48 Chodů. Toto chování přimělo Chody počátkem prosince vyslat do Prahy znovu vyslance, jenž žádal za propuštění vězňů a za přísné zakročení proti Aschenbachovi. A tak se také stalo. Tentokrát ani místodržící nehodlali bez trestu strpět tak hrubý projev neposlušnosti vrchnostenského úředníka vůči zeměpanskému krajskému úřadu. Nařídili proto dne 22. prosince 1655 Lamingenovi, aby Aschenbacha ihned

⁵⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 305.

propustil ze svých služeb a vypověděl jej ze svých statků. Aschenbach tedy musel opustit své místo a odejít z panství.

V době, kdy se mělo v Praze jednat o právním sporu mezi Chody a vrchností, bylo jasné, že se Chodové museli o věci neustále radit, museli mezi sebou vybírat peníze k úhradě cest spojených s vysíláním posílů do Prahy a s placením advokáta, který jim v této právní věci pomáhal. Tyto důvody však nebyly v Praze nikterak vzaty v potaz, a Lamingenovi se podařilo, oč usiloval - poštvat místodržící proti Chodům. Krajští hejtmané tvrdili, že si Chodové stěžují proti násilnému zacházení ze strany vrchnosti zcela zbytečně, a že „pan soused“ Lamingen jedná naprosto správně, vymáhá-li od nich dávky. Lamingen pokračoval ve svém utiskování, Chodové zase svém stěžování si v Praze. Spor se vlekl už velmi dlouho, a i když se situace vyvíjela pozitivně pro chodské sedláky, konečný verdikt pražských úřadů byl velkým překvapením. Česká komora předložila císaři své stanovisko, v němž stálo, že Chodové ztratili všechny svobody ohavnou rebelií, a navrhovala Chodům uložení trestu v podobě „věčného mlčení“⁵⁸.

Císař poté rozhodl, aby se místodržící důrazně pokusili přimět Lamingena k tomu, aby povolil Chodům aspoň něco z jejich bývalých svobod a práv, zvláště když sám v jednom svém listu prohlásil, že nechce Chody nutit k horším robotám, než se dělo až dosud. Nakonec vše vyznělo příznivě pro Lamingena, jenž neustále argumentoval tím, že by Chodové mohli působit jako špatný příklad pro ostatní poddané, a že je vlastně nijak zvlášť neutiskuje a žádal, aby bylo Chodům uděleno věčné mlčení. A tak byl rozhodnut definitivně dlouholetý proces Chodů proti Lamingenovi. Císař, odkázaný na dobré zdání zeměpanských úřadů, rozhodl ve smyslu návrhů české komory, komisařů, jenž opět kontrolovali stav vesnic, a také místodržících. Císařským reskriptem ze dne 24. března r. 1668 bylo prohlášeno, že císař po velkém uvážení rozhodl, že Chodové se jednou pro vždy zamítají se svou žádostí za potvrzení privilegií a práv, jejich privilegia se ruší a ukládá se jim pod těžkým trestem „perpetuum silentium“ (věčné mlčení).⁵⁹

Chodové se však nevzdávali, a poslali svoje vyslance koncem června r. 1669 do Vídně. Byl to Jiřík Tábor z Postřekova a klíčovský Vít Pelnář, jemuž Lamingen odňal statek, z něhož pak učinil panskou hospodu. K odhodlání obou těchto vyslanců bylo třeba veliké

⁵⁸ *zákaz vznášet spor znovu k projednání po konečném rozhodnutí soudu*

⁵⁹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 306 – 358.

odvahy; věděli totiž, že je čeká s největší pravděpodobností velmi přísný trest. Aby se však tato cesta mohla vůbec uskutečnit, musel Pelnář prodat dva voly a 20 zlatých půjčit obci, aby je mohla dát Táborovi. Ve Vídni žili oba vyslanci v kapucínském klášteře sv. Jakuba a z několika dopisů, které poslali domů, poznáváme obtíže, jimiž si museli projít. Pelnář v dopise žádá, aby za ním jeho krajané poslali ještě jednoho dalšího vyslance: „*A kterýhokolivěk pošlete sem, hleďte mi sebou dvě košile odeslati, neb zlámaného halíře nemám, nebo košile na mně již skoro shnila a nečistota se mne drží*“. S rostoucími potížemi vznikla nedůvěra i mezi samotnými vyslanci, takže sám Pelnář začal žalovat na Tábor. Pokus Chodů vymoci si ještě nyní od císaře pro ně pozitivní rozhodnutí se nemohl potkat s úspěchem, zvláště když se Lamingen dozvěděl brzy po odchodu vyslanců do Vídně, pospíšil si skrze svého vídeňského advokáta znemožnit již předem každý pokus.⁶⁰

Poté, co se vrátili domů, nejdříve Tábor a pak Pelnář, byli oba dopadeni, a na příkaz Lamingena zatčeni a následně dopraveni do Prahy do malostranského vězení. Táborovi se však ještě včas podařilo uprchnout, a tak trest dopadl zatím jen na Víta Pelnáře. Protože strávil Pelnář dva roky v těžkém vězení, kde byl spoután v železech, navrhli komisaři, kteří ho vyslyšeli, aby složil nejprve slib poslušnosti Lamingenovi, a pak aby byl odsouzen k tříměsíční nucené práci v poutech a železech, po jejímž odpykání byl propuštěn. Bohužel ani postřekovský Jiřík Tábor, nakonec neuniknul Lamingenově pomstě a asi koncem května 1674 byl chycen i tento „arcibuřič“ a byl ihned poslán do pražského vězení. Není ovšem pochyb, že Jiříka Tábora neminul velmi přísný trest – ve spisech pak mizí všechny zmínky o dalších osudech tohoto houževnatého zastávce starých chodských svobod.⁶¹

Když se situace uklidnila, mohl Lamingen velebit svoje panství, nyní již ničím neohrožované. V srpnu r. 1674 se výhodně oženil s Kateřinou Polyxenou Wratislawovou roz. Popelovou z Lobkovic, vdovou po prezidentu komory a místodržícím Alexiovi Ferdinandu Wratislawovi z Mitrovic, jež mu přinesla věnem 10 000 zlatých rýnských. Měl s ní pak tři děti. V roce 1676 podal žádost, aby nejbohatší chodská ves Klenčí byla povýšena na městečko. Jednání se o tom vedla až do ledna r. 1678, ale Lamingenovi bylo vyhověno. Asi v letech 1666 – 1667 si nechal vystavět u trhanovského mlýna nový zámek, nazvaný „Chodenschloss“, jenž se pak stal správním střediskem chodských i německých vesnic.

⁶⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 377 – 378.

⁶¹ Tamtéž, s. 383.

Poměry poddaných v Čechách byly tehdy velmi smutné. Útisk ze strany vrchnosti rostl stále více, a nebylo kde se dovolat pomoci. A tak nespokojenost poddaných zrála pomalu ale jistě k otevřenému selskému povstání. Císař Leopold I., jenž podlehl nesprávným informacím svého šlechtického okolí, nevěnoval selskému hnutí tolik pozornosti, jak by byly vážné poměry zasluhovaly, a tak selská poselství odcházela z Prahy nespokojena, a jejich nespokojenost tak stále rostla. Lamingen se obával vzpoury, a tak Chodům nařídil, aby odevzdali všechna svá privilegia pod trestem oběšení dvou nebo tří osob. Chodové se tentokrát zalekli a druhý den se na vrchnostenskou kancelář dostavila jakási si žena, jež přinesla 22 chodských originálních pergamenů. Lamingen však neměl ani ponětí, že si Chodové dvě nejdůležitější privilegia nechali a ukryli je kdesi na Chodsku pro vhodnější dobu, kdy okolnosti budou příznivější novému pokusu o vrácení svých starých svobod.⁶²

A tak uplynulo jen 12 let od vydání chodských privilegií Lamingenovi, a na Chodsku došlo k novému pokusu odboje, jenž měl tentokrát, poprvé v chodských bojích za svobodu, skončit smrtí jednoho ze selských vůdců na plzeňském popravišti. Všechno to začalo u rodáka z Domažlic Matyáše Justa. Just se dostal do sporu s městem a následně se odebral přímo do Vídně si stěžovat císaři. Prostřednictvím jakéhosi domažlického rodáka, dvorního krejčího Housky, se skutečně dostal k audienci u císaře a vyhrál svůj spor s městem. Návštěva u císaře působila na prostého domažlického hajného silným dojmem, a tak po návratu domů vyprávěl s oblibou o svých zkušenostech, mnohdy až přehnaně. Ze zachovaných výsledků svědků nelze ovšem již přesně zjistit, co vlastně povídavý Just vyprávěl, ale není vyloučeno, že nejvyšší kancléř František Oldřich Kinský vskutku učinil před Justem dosti neopatrný vtíp o chodských rebelantech. Domnělý výrok však nenechal Chody chladnými, a oživil tak znovu chodské naděje v platnost svých privilegií. To je však jen domněnka.

Chodové se pak vydali do Vídně, kde jim průvodce a rádce dělal právě Matyáš Just. Vyslanci byli Jan Sladký, zvaný Kozina, z Újezda a David Forst z Tlumačova. Ve Vídni líčili násilné odnětí svých privilegií a zároveň prosili císaře, aby zakázal Lamingenovi se mstít Chodům za jejich vídeňskou cestu. Lamingen však obratem sepsal svoji stížnost, kde jistě přeháněl o obrovské chodské rebelii, poněvadž o jakémkoli vzbouření tehdy nelze vůbec mluvit. Ale ve Vídni každá narážka na možnost nového selského povstání vzbudila značnou nervozitu. Lamingen si stěžoval, že jeho nenapravitelní poddaní nebudou přivedeni

⁶² ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 385 – 387.

k poslušnosti jinak, než sáhne-li se skutečně k tělesným a hrdelním trestům, protože beztrestnost by mohla mít v tomto případě ty nejhorší následky. Stěžoval si i na chodské schůzky, kterých se účastní hlavně Just, Jan Sladký, Kryštof Hrubý, Wolf Syka, David Forst a jiní. Bohužel pro Chody, úřady se stále více nakláněly na stranu Lamingena, i když si Chodové mysleli pravý opak, poněvadž byli posíleni ve svých klamných nadějích příznivými zprávami svých vídeňských vyslanců. Začali proto odpírat vrchnosti robotovat, a netušili tak, že tímto odporem dávají Lamingenovi opět jen vítanou příležitost k zveličování nebezpečí hrozícího z jejich odporu.⁶³

A tak již 24. listopadu 1692 referují místodržící císaři o hrozící chodské vzpouře. Ve Vídni odpověděli na tento poplach zatčením a uvězněním všech chodských vyslanců. Tehdy byli ve Vídni David Forst, Kryštof Hrubý a Matyáš Just. I když si Chodové opět stěžovali císaři, jejich naděje byly klamné. Ve Vídni bylo nyní hlavní otázkou, jak nejrychleji a nejjistěji přimět vzdorné sedláky k poslušnosti. Dne 23. února 1693 se měli dostavit všichni Chodové do trhanovského zámku vyslechnout konečné, dlouho očekávané císařské rozhodnutí. Zůstali na nádvoří, aby mohli být všichni pohromadě, krajští hejtmané jim přečetli resoluci z okna nejprve německy, načež jim všechna slova přeložili do češtiny a vše jim řádně vysvětlili. Když dočetli, vystoupil ze zástupu Chodů Jan Sladký, řečený Kozina (Lamingen psal Gossina) a prohlásil, že když byl osobně ve Vídni, poklekl před císařem a jménem všech Chodů mu přednesl jeho stížnost. Císař mu prý tehdy odpověděl, že jim jejich staré svobody nebyly vzaty – končil Kozina. *„Jak by to tedy mohlo být?“. „Kdyby tomu tak bylo a kdybychom neměli již míti žádných privilegií, bylo by nám to Jeho Veličenstvo řeklo hned ve Vídni!“*. Tato jeho nestoudná odpověď byla ovšem hejtmany přísně pokárána. Když pak byli přítomní Chodové tázáni, jestli vědí všechno o podaných stížnostech, křičeli všichni jedním hlasem: *„Ano, ano, ano, víme všichni o tom! Kterak jeden chce, tak chceme všichni a stojíme všichni za jednoho!“*⁶⁴

Po krajských hejtmanech se ujal slova Lamingenův koutský hejtman Jiří Kryštof Koš, jenž přečetl Chodům jejich německou stížnost proti vrchnosti, k níž se všichni přiznali. Když pak byli na konec tázáni, co vlastně hodlají dělat, křičeli všichni: *„Nechceme již robotovat, docela nic nechceme robotovat!“* Když pak hejtman Koš nařídil Chodovským vozit uhlí, Draženovským a Postřekovským vozit kámen a dolním vesnicím vozit dříví k

⁶³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 393.

⁶⁴ Tamtéž, s. 398.

trhanovské sladovně a pivovaru, nikdo z nich neuposlechl tento rozkaz. Pevná víra prostých chodských sedláků v jejich dobré právo a staré pergameny nebyla zviklána ani císařskou resolucí, jejíž pravosti prostě nevěřili. Lamingen se chtěl naprosto bezpečně ujistit, jaké úmysly mají Chodové, a tak dal svolat význačnější chodské vůdce 26. února do kanceláře v Trhanově. Byli to újezdský rychtář Jiří Syka, tamní konšel Jan Selner, draženovský rychtář Kryštof Hrubý, postřekovský rychtář Matěj Hejda a postřekovský konšel Ondřej Šindelář. Lamingen se jich za přítomnosti postřekovských vrchnostenských myslivců Jana Kryštofa de Jann a Tomáše Schneidera naposledy zeptal, jestli chtějí vykonávat robotu. Chodští zástupci si vzali čas na rozmyšlenou, protože nechtěli mluvit za všechny vesnice. Druhý den, 27. února, se dostavili do kanceláře jiní chodští zástupci, Adam Altmann z Draženova a Jan Vavřík z Újezda, kteří prohlásili protokolárně prostřednictvím tlumočnicka, trhanovského hospodského Matěje Kabeše, jménem všech chodských obcí, že trvají na tom, co prohlásili před komisí - totiž že nechtějí robotovat až do skončení své pře a do konečné císařské resoluce.⁶⁵

Mezitím opět vyslali své delegáty do Vídně, jimiž byli Kozina, Forst, Vogltanz a asi také klenečský Ecl, aby se tam přesvědčili o skutečném stavu chodské věci a také tam zařídili vše potřebné ve prospěch konečného vítězství jejich sporu. Když setrvávaly všechny chodské vesnice v důsledném odpírání veškeré roboty, Lamingenovi už docházela trpělivost. Poslal stížnost místodržícím, kde psal, že Chodové nechtějí poslouchat vůbec nikoho, ani císaře, ani místodržící, ani krajské hejtmany, ani vrchnost. Dále žádal vojsko o 100 mužích, které by potlačilo vzpouru a navrhoval zatknout bez zbytečného hluku hlavní viníky, totiž Kozinu, rychtáře z Mrákova, Draženova a Újezda, Davida Forsta z Tlumačova, Bartla Bernata z Postřekova a další.⁶⁶

Místodržící se neodhodlali k vojenskému zakročení bez císařského rozkazu, a tak se rozhodli učinit ještě jeden pokus, a přimět tak Chody mírnou cestou k poslušnosti. Ovšem v případě, že by si Chodové dále stáli za svým, měli jim krajští hejtmané pohrozit, že na ně bude posláno vojsko. A kdyby ani tato hrozba nepomohla, měli hejtmané zatknout Kozinu a ostatní chodské vůdce a poslat je do plzeňského vězení, kde měli být drženi odděleně za peníze vrchnosti. A tak 7. března 1693 provedli krajští hejtmané rozkaz od místodržících. Svolali všechny do trhanovského zámku, přečetli jim rozkaz a všechno vysvětlili. Oni však

⁶⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 399.

⁶⁶ Tamtéž, s. 401.

tvrdili, že dokud nepřijedou jejich delegáti z Vídně se zprávami, nic si nechtějí nechat vysvětlovat. Když jim krajští hejtmané pohrozili vojenskou exekucí, smáli se mu a posměšně potřásali hlavami a říkali, ať se prý stane cokoli, oni prostě neustoupí! Kvůli neustálému odporu Chodů tedy Lamingen poslal žádost místodržícím o okamžité vojenské zakročení. Svoláním vojska byl pověřen generál Daun, jenž měl však své námitky proti chystanému radikálnímu zakročení.

Mezitím Kozina ve Vídni odmítal jakoukoli robotu, a když byl upozorněn na možné následky dalšího odporu, prohlásil: „*A kdybych měl být i oběšen, zemru přece jako poctivý člověk!*“ Tímto výrokem si vlastně Kozina zpečetil svůj osud. Chodové i nadále odmítali robotovat pro vrchnost, a tak císař rozhodl o vojenském zákroku. Udělal to velmi lstivě, protože s jeho svolením se mělo v případě potřeby využít i 200-300 lüneburských rekrutů, kteří právě tehdy měli projíždět Čechami a měli být sloučeni s Daunovými vojáky. Události pak spěly k rychlému konci, když vídeňští delegáti přijeli 2. června 1693 domů a Chodové se z jejich úst dovídali, že jsou dle císařského reskriptu, který jim vydala česká dvorská kancelář, všichni osvobozeni od vší roboty. Tato příznivá zpráva se rozšířila rázem po všech chodských vesnicích.⁶⁷

Chodové byli pozváni do Prahy, kde museli odevzdat osudný císařský dekret, který si přinesli z Vídně. O dva dny později, 18. června 1693, se dostavili do kanceláře místodržících, kde byla před jejich očima na císařův rozkaz rozstřížena a zrušena jejich stará originální privilegia. Pro Chody to bylo velmi trpké zklamání. Při výslechu se Chodové neustále odvolávali na Straussovy dopisy (Strauss byl advokát, jenž zastupoval Chody ve Vídni), ve kterých je tento advokát z počátku jejich sporu ujišťoval o jejich dobrém výsledku. Krajští hejtmané pak dostali za úkol pátrat po těchto dopisech, jež byly podle výpovědi jednoho z vyslanců uchovávány v Újezdě. Tyto Straussovy dopisy se měly stát vnějším podnětem povstání na Chodsku. Úkol najít dopisy byl svěřen koutskému hejtmanu Košovi a pukrabímu Líchovi. Nejdříve se hejtman s pukrabím vydali do Draženova, kde našli několik dopisů na rychtě. Poté odjeli do Újezda a poručili tam Podestátovi, aby přinesl další dopisy. Vskutku přinesl jeden dopis, který jim odevzdal. Zatím však přiběhli draženovští sedláci, spojili se s újezdskými sedláky a obklopili Koše, Líchu a jejich družinu. Jan Selner uchoopil koně pukrabího Líchy za uzdu a strhl Líchu z koně, ostatní ho odzbrojili a uvěznil. Koš, jemuž

⁶⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 414.

sedláci také hrozili smrtí, se musel spasit rychlým útekem. Dvěma Košovým průvodcům sedláci odňali pušky a následně je nelítostně zbili. Purkrabího Líchu, jenž byl mezi Chody velmi nenáviděn, uvěznil Chodové v Újezdě. Po tomto incidentu bylo jasné, že se chodský odboj neomezuje jen na důsledné odpírání roboty, ale i na fyzické násilí, jenž muselo být v zájmu úřední autority co nejrychleji potlačeno.⁶⁸

I když nakonec Chodové purkrabího Líchu z obav o vojenskou expanzi na Chodsko propustili, bylo už pozdě, a nemohli se tak vyhnout vojenskému zakročení. Vojenská expanze byla svěřena krajskému hejtmanu Horovi z Ocelovic, který dne 4. července 1693 s asi 180 muži udeřil na vesnice Újezd, Draženov, Chodov, Postřekov a Klenci, ale nesetkal se s očekávaným odporem chodských sedláků. Sedláci nekladli odpor, ale když byli vyzváni ke složení slibu poslušnosti, odmítli to s tím, že nemohou nic o své újmě slibovat a učiní vše, co ostatní obce. Hora proto ihned nařídil zatknout ještě téhož dne 72 sedláků, jež po krátkém výslechu uvěznil v Domažlicích. Zajatí Chodové ze Lhoty, Klíčova a Pocinovic svalovali při výslechu vinu každý na jiné vesnice, jež je prý svedly k odporu. Většina z nich uváděla Kozinu, Forsta a Hrubého jako hlavní viníky celého vzbouření.

Vystrašení sedláci utíkali s rodinami a dobyt看kem do lesů, kde se utábořili v naprosto nepřístupných místech, a vojsko tak na ně nemohlo zaútočit. Hora byl tedy nucen pobývat prozatím v Domažlicích, kde vyslychal zatčené sedláky, kteří až na několik klenečských a dva sedláky z jiné vesnice odpírali poslušnost. Hora je tak kvůli neposlušnosti poslal 10. července do větších městských žalářů - 30 Chodů do Plzně, 20 do Stříbra a 13 do Horšovského Týna. Ostatní nechal v prozatímní vazbě v Domažlicích. S touto situací nebyli pochopitelně místodržící vůbec spokojeni. Hora v dopise místodržícím uváděl, že zastrašení sedláci se skrývají již ojedinele v lesích, protože jsou nutnými žněmi vábeni domů. Kromě toho prý neměli už žádnou potravu, protože měli zatarasenou cestu nejen do Bavor, ale i do sousedních panství. Naděje Horovy v brzké vzdání sedláků se částečně splnily, když téměř polovina vzbouřených obcí slíbila poslušnost. O pár dní později, ze strachu z vojenského zakročení, slíbili poslušnost i zbylé vesnice, a tak bylo ve 12 dnech potlačeno chodské povstání takřka bez výstřelu.⁶⁹

⁶⁸ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 419.

⁶⁹ Tamtéž, s. 423 – 429.

Povstání bylo potlačeno, ale nastalo období dlouhých výslechů, kdo vedl Chody, kdo je podněcoval k odporu, kdo se zúčastňoval rebelie atd. Asi nejzajímavější byly výslechy konané v Praze na Novoměstské radnici, kde byli vězněni Kozina, Syka, Brychta, Peč a Němec. Hned při první zprávě o otevřeném odboji jejich krajanů proti vojsku, opustila Brychta, Peče a Němce odvaha a ihned slíbili poslušnost, nejprve ústně a poté i svým podpisem. Kozina a Syka energicky odpírali poslušnost. Kozina se hájil především tím, že na odporu proti robotě se usnesly všechny chodské obce, a že tedy bez vědomí ostatních nemůže slibovat jakoukoli poslušnost. Když byl pak upozorněn, že hrozí zkáza všech chodských rodin, odpověděl obratně: „*Já věřím silně, že oni se nedají zkaziti, nýbrž raději vrchnosti všelikou poslušnost učinějí, a já taky podle nich.*“⁷⁰

Do toho všeho ještě Lamingen obratně využíval situace - neustále posílal stížnosti nejen místodržícím, ale i císaři, na chodské vůdce, kterými podle něj byli Hrubý, Kozina, Syka, Ecl a mnoho dalších (převážně konšelů). Když přišla od císaře odpověď o trestech, zdály se Lamingenovy všechny tresty dosti nepřiměřené. Komisaři vyšetřující tuto záležitost však neviděli žádné příčiny, proč by měl být Kozina nebo Syka potrestáni přísněji (měli být odsouzeni na jeden rok k nucené veřejné práci v železech). Přísnějším trestem Chodů by vznikla ostatně jen škoda Lamingenovi. Jenže Lamingen byl v celé situaci prostě neodbytný. Vyšetřující komise neměla bohužel tolik mravní síly, aby se energicky opřela nepřipustnému nátlaku místodržících, kteří chtěli (na popud Lamingena) ostřejší, exemplární tresty.⁷¹

Viníky chodského povstání roztřídili komisaři do tří skupin podle velikosti jejich viny. V první skupině byli uvedeni tři „*arcisvůdcové, popouzeči a neustálí buřiči*“ Jan Selner, Kryštof Hrubý a Jan Sladký, kteří měli být odsouzeni k trestu smrti. V druhé skupině byl Adam Ecl a David Forst, kteří měli být po tři tržní dny postaveni po dvě hodiny na pranýř, a poté měli být zbičováni a navždy vypovězeni ze všech dědičných zemí. V třetí skupině byli už mírnější tresty, jež si museli odpykat např. Adam Podestát z Tlumačova nebo také postřekovští Wolf Buršík a Bartl Schmidt. Ti si měli odpykat tresty jednorocní nucenou prací v železech. S tímto návrhem místodržící naprostou souhlasili a předložili ho císaři. Ve Vídni však zůstal návrh ležet ještě řadu měsíců. Pravděpodobně se císař nemohl rozhodnout pro potvrzení tak přísných trestů.

⁷⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 434.

⁷¹ Tamtéž, s. 443.

A tak teprve dne 9. září 1695 byl vynesena definitivní rozsudek, který byl mírnější než návrh. Ze tří hlavních vůdců, jimiž byl Selner, Kozina a Hrubý, měl být v Plzni oběšen jen ten, jenž bude v Praze uznán nejvíce vinným. Ostatní dva měli být odsouzeni na 10 let k nucené práci v železech na šancích pevnosti Komárna. Ecl a Forst, tj. druhá skupina, měli být poslání na dva roky k nucené práci v železech na pevnosti Rábu. I třetí skupině se měli snížit tresty. Toto snížení trestů císař odůvodňoval zásadou – „*ut poena sit ad paucos, terrora utem multos*“ – „*potrestáním nemnohých, mají být zastrašeni mnozí*“. Bylo tedy rozhodnuto.⁷²

Nyní ještě vstala otázka, kdo bude popraven. Vše bylo o něco ulehčeno tím, když Kryštof Hrubý podlehl útrapám těžkého podzemního vězení. Rozhodovalo se tedy jen mezi Kozinou a Selnerem. Nakonec komisaři rozhodli, že byl Kozina hlavním strůjcem veškerého chodského odporu, a proto je o něco více vinen než Selner. Krátce po rozhodnutí byl Kozina převezen z Prahy do Plzně. V dohodě s Lamingenem ustanovili krajští hejtmané provedení poprav na 28. listopad 1695 a nařídili 66 Chodům, aby se společně se svými malými synky zúčastnili plzeňské poprav. Ti všichni si měli vzít příklad z exekuce Jana Koziny (z Postřekova oné tragédii přihlíželi: Daniel Hajda, Wolf Buršík, Hovlada (?), Soukup, mladý Šindelář, Daniel Porazil a bratři Ganglové). A tak byl Jan Sladký, zvaný Kozina, v Plzni městským katem Bartolomějem Kvíčalou oběšen před zraky svých krajanů, pro jejichž dobro a bývalá práva se obětoval. Lamingen tak nakonec ukojil svoji pomstychtivost a dočkal se smutného divadla na plzeňském popravišti. Kozinův proces je tak velmi výmluvným příkladem tehdejší stranické justice, jež neměla žádné mravní ohledy, šlo-li o pouhé poddané. Kozina, jednou již řádným soudem odsouzený k pouhému jednomu roku nucené práce, musel položit život na plzeňském popravišti jako nevinná oběť špatného svědomí tehdejší šlechty, obávající se vším právem povstání svých utlačovaných, přetěžovaných poddaných. Ostatní uvězněni Chodové, kteří nebyli odsouzeni k nucené práci, byli propuštěni pod podmínkou hrdelního soudu.⁷³

Musím se zde zmínit ještě několika slovy o domnělé scéně Kozinova tragického procesu, o známém vyzvání Lomikara na boží soud: „*Lomikare, Lomikare, do roka a do dne...*“. Kdyby šlo o skutečnou historickou událost, jisto jistě by to krajští hejtmané nezapomněli uvést ve své úřední zprávě místodržícím, aby tak dokumentovali ještě dodatečně

⁷² ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 452 – 453.

⁷³ Tamtéž, s. 456.

tvrdostí Kozinova odporu. To samé se dá říci i o Lamingenovi, jenž by se rovněž postaral o zdokumentování Kozinova vyzvání. V úřední zprávě není jediná zmínka o této scéně. Teprve po sto letech, v roce 1799, když domažlický převor Arnošt Papstmann sepisoval ze staré pamětní knihy novou klášterní kroniku, připojil poprvé zmínku o Kozinovské legendě, tehdy již mezi lidem žijící. Tato legenda tak vznikla až v 18. století, do literatury uvedl pak tuto zajímavou a působivou legendu všerubský lékař a spisovatel Jiří Leopold Weisel r. 1848, na kterého později navázal Alois Jirásek s dílem „Psohlavci“.⁷⁴

Po smrti Jana Sladkého Koziny jakoby započala nová kapitola chodských dějin. Za necelý rok od jeho popravy, 2. listopadu 1696, zemřel Wolf Maxmilián Lamingen a to bez závěti, což by svědčilo o jeho náhlé smrti. Z trhové smlouvy, datované dnem 1. 7. 1697, je zřejmé, že byly statky prodány z nutnosti, aby mohly být zaplaceny četné dluhy. Jeho vdova Kateřina Polyxena prodala r. 1697 panství Trhanov děkanu würzburské kapituly Jiřímu Jindřichu Stadionovi za 560 000 zlatých a 1000 zlatých klíčného (symbolické vyjádření převzetí moci při koupi nové nemovitosti). Tak se dostal na Chodsko nový rod, jenž byl pak v držení panství až do poloviny 19. století.⁷⁵

⁷⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 457.

⁷⁵ Tamtéž, s. 465.

3.5 Za Stadionů (od smrti Lamingena do roku 1848)

Na Novoměstské radnici však dále trpěli tři chodští odsouzení - Forst, Ecl a Selner. Jejich postavení se proti dřívějšku zhoršilo tím, že po Lamingenově smrti byl zastaven i nepatrný dosavadní příspěvek na jejich výživu, takže trpěli hladem. Marně poukazovali na to, že jim dvouletý trest již uplynul (kromě Selnera, ten byl odsouzen na 10 let). Rozhodnutí přišlo císařským reskriptem 1. října 1698 o tom, že Chodům uvězněným v Praze se „*nejmilostivěji promíjí*“ trest jim přisouzený, a že mohou být propuštěni pod podmínkou hrdelního trestu a nikdy více se nedopustí podobných zakázaných zločinů a odboje proti vrchnosti. U císaře se přimlouval i nový pán ze Stadionu, jenž argumentoval tím, že nechce dále postrádat jeho tři robotní síly. A tak konečně 17. října 1698 na kanceláři Nového Města Pražského odpřisáhli Adam Ecl, David Forst a Jan Selner, „*že nikdá více nic takového, co by proti milostivé vrchnosti čelilo, předsevzítí, k žádnému protivenství neb pozdvižení svolovati ani v tom se najítí dáti nechtějí a nemají.*“⁷⁶ Na Chodsku konečně zavládlo vynucené ticho. Svítla však naděje Chodů za lepší budoucnost, když se nový pán přimluvil za tři odsouzené Chody. Ukázal tak, že určitě nebude tak zlovolným a nenávisným pánem, jako byl Wolf Maxmilián Lamingen.

Netrvalo však dlouho a chodská nepokojná krev se ozvala znovu. Stížností začalo přibývat a týkaly se zejména robotních povinností. Chodové si např. stěžovali na to - že musí jezdit do vysokého kopce pro uhlí, což dříve nebývalo a je to velmi nebezpečné a namáhavé – že musí zdarma vozit křemen do sklárny - zdarma kácet dříví atd. Tehdejší stadionský vrchní Jan Kristian Karel Seifrit odbýval všechny chodské stížnosti velmi podrážděně. Tvrdil, že všechny tyto povinnosti konají Chodové již mnoho let, a nejde tedy o nové přetěžování. Psal např., že tito „*lehce vznětliví lumpové*“ musí prý sami uznat, že např. Postřekovští, kteří začínají pracovat ráno mezi 7. a 8. hodinou, a končí již mezi 11. a 12. hodinou, nerobotují denně více, než jen 2/3 dne, což je pro ně spíše úlevou než přetěžováním. Takovéto podobné spory se mezi Chody a Seifritem řešili poměrně často. Do sporů se několikrát vmísil i samotný pán ze Stadionu, který argumentoval tím, že si Chodové nemají co vyskakovat, protože se zúčastnili rebelie, v níž byl jeden Chod popraven. Zástavní pán nechal několik Chodů zatknout a uvěznit do vězení, potom co odmítli platit daně. Spory se vlekly mnoho let a jako obvykle, ve sporech vždy vítězila vrchnost. O jedenácti starých chodských vsích se

⁷⁶ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 459.

pak na několik desetiletí nedovíáme vůbec nic. Roboty, vrchnostenské dávky, daně, to vše tížilo chodské sedláky neméně, než poddané okolních (většinou německých) obcí stadionského panství, jež se tehdy r. 1722 dělilo na několik částí. A byly to právě německé vesnice, z nichž vyšel r. 1767 podnět k novému sporu proti vrchnosti, k němuž se ihned připojily i staré české chodské vesnice.⁷⁷

Ještě před otevřením nového sporu mezi Chody a Stadionem musím zmínit, že se tento spor odehrával v době vlády Marie Terezie, která vedla válku s Pruskem v tzv. „sedmileté válce“ (1756 – 63). Zmiňuji tuto válku proto, že dne 17. listopadu 1756 táhli dělostřelci s plukovníkem Illerschem od pluku generála hraběte de Sarbeloni na zimní pobyt a „leželi“ v Postřekově a Klenčí až do 17. března 1757, kdy odtáhli zpět do boje proti vojsku pruského krále Fridricha II., jenž v předešlém roce bitvu u Lovosic nakonec přece jen vyhrál, i když z dobytých Lovosic již dále nemohl pokračovat a rakouskou armádu také nezničil.

Bezprostředním důvodem k novému sporu byl odpor německých vesnic proti stanovené taxy na panské dříví. To vše přerostlo v hromadné odpírání roboty. Chodové ve svém rozhodnutí neustupovali, a tak se rozhodla komise požádat o asistenci Kolovratovský dragounský pluk, aby donutil odbojné sedláky k robotě. Nevíme, zakročilo-li podle rozhodnutí komise skutečně vojsko k potlačení nového chodského odboje; je to dosti pravděpodobné, protože bezprostředně na to neznáme žádné prameny týkající se pokračování v odpírání roboty. Chodové asi uznali za prospěšnější konat na oko povinné roboty. Když pak posílali své vyslance do Prahy i do Vídně s obsírnějšími písemnými žádostmi, spor opět pokračoval. Ve Vídni se jim celkem zadařilo, když Nejvyšší úřední soud vídeňský nařídil pražskému guberniu, aby věc řádně vyšetřilo - aby chodským sedlákům vydalo žádané opisy z komorního archivu, aby jim přidělili advokáta ex offio, a aby Chodové nebyli až do vyřízení celého sporu obtěžováni vrchností. Teprve potom se chodští delegáti skutečně domohli některých opisů, vztahujících se k dřívějším sporům s vrchností.⁷⁸

Jenže historie se znovu opakovala. Delegáti se vrátili na Chodsko, svolali tajnou schůzku a prohlásili krajanům velice rozhodně, že toto rozhodnutí, jež přinesli, znamená svolení k přerušení všech robot až do konečného rozhodnutí celého sporu. Poddaní českých chodských obcí se sice pokusili získat bližší poučení u krajského úřadu, ale když jim zde bylo

⁷⁷ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 485.

⁷⁸ Tamtéž, s. 493.

důrazně a jasně vysvětleno, že si dekret z Vídně vykládají mylně, a že jsou i nadále povinni konat dosavadní roboty, prostě krajskému úřadu neuvěřili a hned potom odepřeli všechnu robotu. Když i po vyzvání komise chodští sedláci své rozhodnutí nezměnili, bylo do všech chodských vesnic (dle jejich velikosti) dne 13. srpna 1767 vloženo mužstvo Kolovratovského dragounského pluku v počtu 140 mužů v čele s důstojníkem Bellotim, ale s výslovným zákazem bití a jakýchkoli násilností. Ale ani tato vojenská asistence nebyla s to donutit Chody ke konání roboty. Ti, když si zjistili, že se k nim blíží vojenská posádka, utíkali se schovat do lesů. Dle Stadionova vrchního Dalckena prý krajský hejtman neustále straní sedlákům proti vrchnosti. Takovýmto postupem krajského hejtmana budou prý sedláci ještě více posílení v odporu. Dalcken dokonce tvrdil, že sám krajský hejtman dle výpovědi sedláků navedl Chody k odpírání roboty.⁷⁹

Stadion ale postupoval velice opatrně. Nejdříve čekal na vyjádření pražských úřadů, a až potom by se osobně vydal do Vídně. Jakýkoli ukvapený postup přímo ve Vídni pokládal za daných poměrů spíše za škodný než užitečný. Pražské úřady se vyjádřily jasně a nařídili klatovskému krajskému úřadu, aby vojsko ostře donutilo sedláky k poslušnosti a kde by bylo třeba nejspíše a nejostřeji exekučně zakročit. O dalším průběhu událostí na Chodsku nejsme ze zachovaných pramenů dostatečně obeznámeni. A když ani v úředních Dalckenových zprávách vrchnosti nenalézáme žádné žaloby na odpírání roboty, můžeme usoudit, že se vojenská asistence nakonec neminula účinkem a donutila Chody ke konání odpírané roboty. K úplnému vyřízení sporu bylo ovšem ještě nutno provést definitivní komisionální šetření, ke které došlo dne 15. listopadu 1767. Z poddaných byl z každé chodské vesnice přítomen vždy rychtář, obecní starší a čtyři plnomocníci. Obširný zachovaný protokol komise nám dává možnost nahlédnout blíže do všeobecných i speciálních stížností chodských vsí.⁸⁰

Nejvíce nás zajímá samozřejmě stížnost Postřekovských. Postřekovští přednesli řadu stížností - vrchnost vystavěla na obecních gruntech myslivnu, dále vzala Postřekovským jejich pastviny a vrchnostenský ovčín s 300 – 400 ovcemi jim ubírá pastvy. Rádi by zpět vykoupili od vrchnosti svůj obecní rybníček, zastavený v obnosu 950 zlatých. Platíce 280 zlatých robotní reluce (převod feudální naturální renty v peněžní rentu), musí kromě toho ještě pracovat v trhanovském dvoře a vyvážet bahno z panských rybníků, při čemž jsou

⁷⁹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 499.

⁸⁰ Tamtéž, s. 500.

vrchností často pokutováni. I Postřekovští, stejně jako ostatní vesnice, si stěžovali na vysoké ceny dříví.⁸¹

Komise se tentokrát spokojila jen s protokolárním výsledkem poddanských stížností, jež poslala do Prahy k rozhodnutí guberniu. Nebylo však moc nadějí, že by mohl nastávající proces o chodských stížnostech dopadnout v Praze pro sedláky nějak příznivě. Zpočátku k němu dlouho nedocházelo. Až 3. července došlo konečně k ústnímu jednání s oběma spornými stranami před konsensuální komisí v Praze, jejímiž členy byli kromě předsedy hraběte Wallise i hrabě Pachta, baron Loscani a hrabě Salm. Za vrchnost se osobně dostavil koutský vrchní Dalcken a chodské vsi byly zastoupeny svými plnomocníky a advokátem Obermannem, jenž jim byl přidělen ex offo. Celkový výsledek jednání, při němž byly ve dnech 3. – 11. července 1769 probrány všechny chodské stížnosti, nebyl pro poddané příliš příznivý. Přinesl jim úlevu jen v maličkostech, kdežto některé sporné body byly uloženy k bližšímu vyšetření krajského úřadu. Pokus sporu s vrchností z r. 1767 skončil tedy pro Chody nezdarem stejně jako rozeprě předešlé. Klid na Chodsku však nepotrval příliš dlouho.⁸²

Již roku 1774 slyšíme o novém sporu s vrchností, tentokrát šlo opět především o otázku příliš vysokých robot. O rok později, r. 1775, vypuklo na Hradecku a Bydžovsku nebezpečné selské povstání, motivované kromě příčin hospodářských i důvody náboženskými. Chodští sedláci sledovali jeho průběh velmi pozorně, čekajíc na výsledek, aby podle něho zařídili svůj další postup proti vrchnosti. Z těchto událostí byl vrchní Dalcken dosti znepokojen. Naproti tomu Stadion nesdílel tyto obavy a ve své odpovědi Dalckenovi prohlásil všechny tyto zprávy za „*staré babské povídačky*“. Zprávy, jež posílal v dubnu 1775 Dalcken své vrchnosti, byly však příliš vážné, aby nedávaly příčiny k obavám před selským odbojem také na Chodsku. Nebezpečí pak vzrostlo, když se koncem července vzbouřili v sousedství poddaní bystřického panství tak, že museli být donuceni k poslušnosti vojenskou asistencí 30 dragounů pod velením nám již známého důstojníka Belottiho a krajského

⁸¹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 503.

⁸² Tamtéž, s. 508.

adjunkta Pacovského. Přes 60 sedláků bylo tehdy na vrchnostenské kanceláři zbito. A tak obavy z povstání ze strany Dalckena byly zcela na místě.⁸³

Nebezpečné selské povstání z r. 1775 ukázalo, že nešlo už dále odkládat nutnou úpravu poddanských poměrů, a proto byl dne 13. srpna 1775 vydán Marií Terezií vypracovaný poslední robotní patent, stanovující pro příště přesně výměru poddanských povinností vůči vrchnosti a způsob jejich vykonávání a vymáhání. Poddaní byli rozvrženi do jedenácti robotních tříd podle výše placené řádné daně, a v rámci tohoto rozdělení jim byla vyměřena ruční a jízdní roboty podle zásady, že nová roboty nesmí nikde převyšovat tu dosavadní. Poddaným pak bylo necháno na vůli, aby se rozhodli buď pro roboty dosavadní, nebo pro povinnosti stanovené novým robotním patentem. Na Chodsku vzbudil nový patent mnoho zmatků, podobně jako na jiných panstvích v zemi. Bylo to těžké rozhodování. Teprve koncem října se usnesly všechny chodské vsi (až na Klíčov, který stále ještě nebyl rozhodnutý) na nové robotě podle patentu s výhradou, že ji budou konat jen tak dlouho, dokud se nerozhodne jejich starší robotní spor s vrchností. Nerozhodnost chodských vsí se však vrátila, a Chodové nechtěli robotovat podle staré roboty, ale ani podle nové. Dalcken na to měl jasný názor - každému ze sedláků vysázet 15-20 ran karabáčem. Svůj názor obhajoval tím, že se to takhle dělá i na jiných panstvích a dokonale to funguje. Stadion rozhodl o celé věci, jako obvykle z dálky, velmi energicky. Chodské vesnice měly být ostře donuceny ke konání roboty, kterou si již zvolily, a proti neposlušným měla být použita vojenská asistence, jež ovšem neměla být přepínána a měla se zaměřit jen proti vůdcům poddaných.⁸⁴

Tato nejistá situace ohledně konání té či oné roboty potrvávala až do srpna r. 1777, kdy teprve došlo po dohodě s poddanými k sepsání definitivních robotních fází, jež byly pak pro příště základem pro výměr robotních povinností chodských vsí. Poddaní se rozhodli individuálně buď pro starou roboty, nebo pro tu novou úpravu z r. 1775. A tak definitivní úprava roboty z r. 1777 ukončila řadu chodských sporů s vrchností. Chodské vesnice tak splynuly s ostatním panstvím v jeden právní celek, jenž se nikterak nelišil svými povinnostmi od jiných poddaných. Perioda chodských povstání minula, na panství nastal klid rušený jen stále trvajícím spory německých vsí, jež se vytrvale domáhaly zlepšení svých hospodářských poměrů. České chodské vesnice se však těchto bojů už nezúčastnily, naopak konaly celkem

⁸³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 510.

⁸⁴ Tamtéž, s. 512.

dobře své robotní povinnosti. Trvalo pak ještě mnoho let, než se Chodové dočkali r. 1848 splnění svého starého snu o zrušení tak nenáviděné roboty.⁸⁵

⁸⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 514.

3.6 Od roku 1848 do Mnichovské dohody

V září roku 1848 bylo po velmi dlouhém čekání zrušeno poddanství rakouským císařem Ferdinandem I. Dobrotivým, posledním korunovaným českým králem, který si svoje přízvisko „Dobrotivý“ získal pro své laskavé a příjemné chování. Postřekovští poddaní se tak dočkali zrušení roboty a dalších poddanských povinností. V prosinci téhož roku byl císař Ferdinand proti své vůli odstaven od trůnu a v arcibiskupském paláci v Olomouci abdikoval ve prospěch svého synovce Františka Josefa I, který vládl až do roku 1916 (68 let).

Během let 1849 – 1861 byly v Rakousku vyhlášeny dvě oktrojované ústavy (Stadionova a Schmerlingova) a tzv. Silvestrovské patenty, vydané r. 1851, které formálně rušily předchozí Stadionovu ústavu. Díky těmto ústavám a patentům se začaly měnit některé, po dlouhá léta zažitě, principy rakouského absolutismu. Vznikla tak nová forma vlády – tzv. „neoabsolutismus“. Hlavním představitelem tohoto období se stal rakouský ministr vnitra Alexander Bach, podle něhož se mimo jiné také vžil název „Bachovský absolutismus“.

V druhé polovině 19. století tak proběhlo mnoho změn a úprav – např. v zemědělství, v některých úřadech, clech a dalších oborech. Zachována byla náboženská svoboda a rovnost občanů před zákonem. Změnila se však státní samospráva a pro Postřekov tak přišla změna. Okresy vznikly v českých zemích ještě v 1. polovině 19. století (r. 1849) se vznikem obecní samosprávy místo původních panství. Nejnižší jednotkou státní samosprávy byla obec, následována okresem (v čele s okresním hejtmanem), krajem (v čele s krajským hejtmanem) a dvěma místodržitelstvími (Praha a Brno). Postřekov už tak nebyl „vrchnostenskou vesnicí“, ale dle státní samosprávy oficiálně „obcí“.

V 80. letech 19. století byly v obci nalezeny mince z doby Vladislava II. Jagellonského, takže asi 400 let staré mince. V r. 1882 byl „U Katliců“ nalezen ve zdi domu neznámý počet pražských grošů. 9 zlatých mincí a 120 stříbrných bylo nalezeno v témže domě o 6 let později při opravě domu. Tyto mince byly uloženy do domažlického muzea. O rok později bylo nalezeno na zahradě v hrnci „u Šteflů“ 900 grošů míšeňských.⁸⁶

Na konci 19. století byla započata v obci výstavba kaple sv. Jakuba, o níž se více zmiňují v podkapitole „Sakrální památky“. V prvních letech 20. století V prvních letech 20. století vznikaly v Postřekově první spolky a organizace, jimž se věnuje obsáhle v podkapitole

⁸⁶ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 17.

„Zakládání spolků“. Stejně tak vznikaly i první budovy a rovněž byla postavena železnice, a Postřekov tak byl připojen k evropské železniční síti. Výstavbou budov, železnice a komunikačních sítí se zabývá v podkapitole „Výstavba nových budov“.

Po atentátu na Ferdinanda D'Este se císař František Josef I. rozhodl vyhlásit válku Srbsku 28. července 1914. Během několika dní si vypověděly válku ústřední mocnosti (Německo a R-U) a velmoci Dohody (VB, Francie, Rusko). Ještě 2 dny předtím, než císař vyhlásil válku Srbsku, přijel do Postřekova kočár s úředníkem okresního hejtmantví z Domažlic s vyhlášením mobilizace. Hned v první den války narukovalo k 35. pěšímu pluku do Plzně 26 Postřekovských mužů. Postupně byly mobilizovány i další ročníky ve věku 20 let, poté i 19 a 18 let. V dalších letech války byli povoláváni i starší muži ve věku od 50 do 60 let.⁸⁷

Diplomatické úsilí profesora T. G. Masaryka a dalších politiků o československou samostatnost neslo své ovoce, ale rozhodujícím faktorem se staly československé legie. Základ těchto vojsk začal vznikat již v roce 1914 z dobrovolníků, kteří se hlásili (přebíhali nebo se vydávali) zejména do carské armády v Rusku. Nejpočetnější byli tedy ruské legie. Zrodily se z České družiny sestavené z našich krajanů v létě 1914 v Kyjevě. Česká družina byla za první světové války dobrovolnická jednotka, složená z Čechů, žijících v Rusku a později též z válečných zajatců. Byla to tedy taková předchůdkyně československých legií v Rusku. Československé legie v Rusku nakonec dosáhly počtu 70 000 mužů.

Asi nejznámější bitvou, v níž bojovali českoslovenští legionáři, byla bitva u Zborova, kde 2. července 1917 prorazili legionáři rakouské linie a získali větší počet zajatců, než měla československá brigáda mužů. V ruských legiích i v císařském vojsku bojovali za samostatnost i za císařství ti postřekovští muži: Jakub Bílek, Prokop Buršík, Karel Holl, Štěpán Jahn, Karel Kubíček, Josef Kuželka, Jan Jahn, Ondřej Schirer, Jan Řezníček, František Volfík, Karel Pittner, Kryštof Hrubý, Jakub Volfík a Martin Frei.⁸⁸

Avšak Čechoslováci nebojovali jen v ruských legiích, ale i ve francouzské armádě. Od prvního dne války se Čechoslováci žijící ve Francii hlásili do francouzské armády a postupně byli zařazováni do cizinecké legie. Vytvořili známou českou rotu „Nazdar“, která se proslavila v krvavé bitvě u Arrasu, jež proběhla 9. května 1915. Zasluhou Milana Rastislava

⁸⁷ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 32.

⁸⁸ Tamtéž, s. 34.

Štefánika, generála francouzské armády a člena Národní rady v Paříži, útvary rostly a v trojúhelníku Vouziers – Chestres – Terron bojovaly už 2 pluky (asi 6000 mužů). Výkon československých vojáků byl vysoce hodnocen a vyzdvihl ho i velitel 4. francouzské armády generál Goutaud. Urputností, nasazením i obětmi se boje v trojúhelníku Vouziers – Chestres – Terron vyrovnaly bitvě u Zborova, i když zůstaly v jeho stínu. V r. 1919 se vrátila do Československa celá divize. Z Postřekova bojovali ve Francii 4 muži: Jiří Lang, Jan Ledvina, Jiří Ledvina a Jakub Volfík.

Počátkem r. 1918 vznikly legie i v Itálii. První pluky se zúčastnily krvavé bitvy na Piavě, kde měli českoslovenští legionáři za úkol ovlivnit své krajany v rakouských uniformách. Italská armáda, která měla nepoměrně lepší zásobování potravinami, než nepřítel, též působila na protivníka i psychologicky. Vyhladovělí a podvyživení rakouští vojáci byli vyzýváni letáky, aby přeběhli, přičemž největší lákadlem k tomu byl bílý chléb. Doplňeny o další pluky se vrátily československé legie zpět do vlasti koncem roku 1918. Z Postřekovských bojovali v Itálii: František Reiniger, Gabriel Sokol, Josef Lang, Kryštof Buršík a Jiří Bernard.⁸⁹

Během 1. světové války byl, jako i jinde po celém Československu, odhalen Husův pomník k 500. výročí upálení mistra Jana Husa. Stalo se tak dne 18. dubna 1915, kdy pronesl slavnostní řeč ředitel měšťanské školy v Domažlicích Josef Žuvníček. Spolu s odhalením pomníku byly zasazeny i tři „Husovy lípy“. Nápis na kamenném pomníku zní: „*Památce Husově letopočtem 1415 – 1915*“.⁹⁰

V roce 1915 byly nalezeny další dva poklady s mincemi. 8. dubna bylo nalezeno v hrnci na pozemku Jana Šerlovského 2913 stříbrných mincí, které byly z doby nejspíše po roce 1620. Těchto téměř 3000 mincí bylo uloženo do muzea v Klatovech. Ve stejný den bylo nalezeno v hrnci na „Brychtově“ poli 24 pražských grošů Karla IV. a Václava IV. z doby mezi lety 1346 – 1378. Mince byly uloženy do muzea v Domažlicích a 6 kusů bylo uloženo do klenečského muzea.⁹¹

Konec 1. světové války znamenal pro R-U totální rozpad. T. G. Masaryk jménem československé vlády proklamoval ve Washingtonu nezávislé Československo. Dne 28. října

⁸⁹ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 35.

⁹⁰ Tamtéž, s. 26.

⁹¹ Tamtéž, s. 17.

1918 začala v Ženevě schůzka představitelů domácího Národního výboru v čele s Karlem Kramářem, dále se zahraniční Národní radou, jež vedl Eduard Beneš. V tentýž den přišla do Prahy zpráva, že Rakousko přijalo podmínky prezidenta Wilsona. Podmínky obsahovaly i uznání autonomie národů Rakousko-Uherska, které si však lid vyložil jako uznání nezávislosti. Ještě večer téhož dne, vydal Národní výbor první zákon, zákon o zřízení samostatného státu československého. Pod tento zákon se podepsali členové Národního výboru, později nazývaní „muži 28. října“ (Švehla, Rašín, Stříbrný, Šrobár a Soukup) a vyhlásili tak samostatnou Československou republiku. Vznik ČSR ovlivnil politický, společenský i kulturní život na Chodsku, a tedy i v Postřekově.

Avšak ihned po válce přišlo oznámení pozůstalým, že padl v boji Jan Řezníček, jenž bojoval v císařských službách a padl ještě v začátku války, konkrétně 20. listopadu 1914 na ruské frontě. V oznámení stálo: „*Narodil se 2. srpna 1880 v Postřekově. V r. 1901 sloužil 8 týdnů jako záložník u 35. pěšího pluku. Při mobilizaci na začátku války narukoval k polnímu pluku a odešel s ním na frontu. Účastnil se bojů na východě proti ruské armádě v bitvě u Komarova, u Dunajce i u Přemyšlu. Bojoval i v Polsku u Krakova. 20. listopadu 1914 v Rusku padl na poli cti hrdinskou smrtí při věrném plnění svých povinností při obraně své ohrožené vlasti.*“⁹²

První událostí v Postřekově po vzniku ČSR se stalo odhalení pomníku padlých v 1. světové válce. Pomník padlých byl odhalen 6. září 1925 a jsou na něm všechna jména obětí války. Ze Staré Postřekova 47 mužů, z Nového 30 a z Nuzarova 6 mužů. Po roce 1945 byla na pomník přidána tabule věnovaná obětem druhé světové války.⁹³

Kolem roku 1935 byly objeveny další mince, tentokrát však nevíme, kde byly nalezeny. Bylo nalezeno 13 denárů Bořivoje II. a Vladislava I. z let 1100 – 1125. Jedná se tak o nález nejstarších mincí v Postřekově. Mince pak byly uloženy do muzea v Domažlicích.⁹⁴

V červenci r. 1937 oslavili postřekovští výročí bitvy u Zborova. Slavnostní projev přednesl generál Šípek. Výročí se zúčastnili i legionáři z Postřekova: K. Holl, P. Buršík, K.

⁹² FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 38 – 39.

⁹³ Tamtéž, s. 36.

⁹⁴ Tamtéž, s. 17.

Kubíček a J. Královec, kteří byli generálem Šípkem vyznamenáni. Generálovi při udělování vyznamenání asistoval velitel 6. hraničářského praporu v Domažlicích plukovník Boček.⁹⁵

Bohužel o rok později, dne 29. září 1938, představitelé Německa, Itálie, Velké Británie a Francie podepsali v Mnichově dohodu o odstoupení sudetoněmeckého území českých zemí Německu. Signatáři dohody byli: vůdce nacistické říše Adolf Hitler, italský duce Benito Mussolini, britský premiér Neville Chamberlain a francouzský politik Édouard Daladier. Tito signatáři se dohodli, že Československo musí do 10. října postoupit pohraniční území obývané Němci (Sudety) Německu. Zástupci československé strany byli přítomni, ale k jednání samotnému nebyli přizváni. Mnichovská dohoda je příkladem politiky ústupků (appeasementu).⁹⁶

⁹⁵ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 36 – 37.

⁹⁶ Tamtéž, s. 47.

3.7 Od okupace Postřekova Němci do r. 1990

Dne 12. října 1938 byla na vlastní žádost včleněna do Říše sousední obec Mlýnec. Most vedle „Svobodů“ se stal mostem mezi dvěma státy. Hned za ním umístili Němci černobílou závoru, u níž stáli němečtí vojáci v plné zbroji. Naše pohraniční stráž měla stanoviště v hostinci U Hadamů, odkud docházela k naší hranici.

Brzy však začaly prosakovat zprávy, že Němci obsadí i horní část Chodska, která byla zatím stále česká. K získání jistoty byla vyslána do Prahy deputace z chodských vesnic. Tu vedl domažlický purkmistr Matěj Rádl. Postřekov zastupoval starosta obce Šimon Knopf. V Praze jim bylo potvrzeno, že část Chodska zabráná bude, a že se nedá už nic změnit. Podíl na záboru měla i hraběnka Schönbornová, která se přestěhovala z Kouta na Šumavě do Hergenu v Bavorsku a žádala, aby její panství bylo přičleněno k Německu. Také Sudetoněmecká strana z Horšovského Týna požadovala, aby byla zabráná železniční trať vedoucí z bavorského Furthu přes Poběžovice až do Sudet. Proto byly kromě Postřekova zabráný i další české obce: Nový Postřekov, Klenci pod Čerchovem, Trhanov, Chodov, Pec, Babylon a Česká Kubice. Hraniční závora, jež oddělovala Německou říši od ČSR, byla zřízena na křižovatce Klenci – Ždánov – Draženov.

Zábor Postřekova se uskutečnil 24. listopadu 1938 v 9 hodin ráno, kdy do obce přijela obrněná vozidla plná ozbrojených německých vojáků. Zde je čekala prázdná náves. Jen několik Němců z Mlýnce rozpačitě volalo „*Heil Hitler*“. Starosta obce a dva členové rady čekali na příchod Němců v úřední místnosti, aby jim následně předali úřad. A tak těsně po 9. hodině se dostavil na úřad německý důstojník vedený dvěma muži (Spadernové) z Nuzarova, aby oznámili starostovi, že je obec zabráná. Důstojník nejprve zanechal na úřadě ozbrojenou stráž až do příchodu vládního zmocněnce a poté odešel. Vládním zmocněncem se stal Wolfgang Kohout z Mlýnce, jenž byl pak ve večerních hodinách uveden do úřadu Václavem Beckem a Josefem Schrödrem z Mlýnce.

Němci se poté začali zařizovat s jejich důkladností. Všechny české nápisy musely zmizet. V prodejně ZKD zřídili tzv. „Ausgabestelle“ (něco jako „vydávající orgán“), který vydával balíčky s potravinami a oblečením. Podle německé propagandy byl totiž u nás hlad a bída, a proto byla vedle vydávajícího orgánu zřízena i pojízdná kuchyně. Ovšem výsledek byl žalostný. Nepomohlo ani volání německých vojáků tlampači „*na namesti gulas*“. Jen několik německých rodin z Nuzarova bydlících v obecní pastoušce využilo této příležitosti.

Dne 4. prosince 1938 byly vyhlášeny volby. Volební místnost byla zřízena v obecní škole. Občané hlasovali na hlasovací lístek, který měl 2 kroužky – na jednom bylo „ANO“, na druhém „NE“. Výsledkem bylo 98 % „NE“! To se samozřejmě Němcům nelíbilo, a tak si volby poupravili po svém. Nejdříve byli členové volební komise z řad postřekovských občanů vykázáni z volební místnosti a po „správném“ sečtení hlasů oznámili němečtí komisaři, že 99 % voličů dalo svůj hlas ve prospěch Hitlera. Tím byla obec Postřekov definitivně přičleněna k Velkoněmecké říši.

Protože prozatímní starosta Wolfgang Kohout postřekovské občany nezvládal, přenechal svoji funkci mlynáři Václavu Beckovi. Ten se snažil přetáhnout obec do správního okresu Horšovský Týn, a tím ji vlastně připojit k Sudetům. Ale ani starosta Beck správu obce nezvládá a starostou je znovu jmenován Šimon Knopf. Díky spolupráci starostů z dalších zabraných obcí se daří prosadit to, že okupované obce jsou připojeny k území Bavorska do okresu Waldmünchen. Starosta Knopf ale nevydržel v úřadu dlouho, a protože odmítal pro Němce vykonávat úřad, byl nahrazen ve funkci Janem Vogltanzem. Ten pak vykonával úřad starosty po celou dobu okupace. Víme, že se snažil německé úřady neprovokovat, a pokud to bylo v jeho silách, tak dělal vše, co by postřekovské občany chránilo od německých perzekucí.

Počátkem května 1939 jsou zbraně schopní muži povoláni k odvodu do Waldmüchenu. Ti všichni však jednomyslně prohlašují, že již přísahali ČSR a Hitler prý prohlásil, že České muže do armády nepotřebuje. Jejich rozhodnutí bylo německými úřady respektováno s tím, že tito muži museli nastoupit na práci do Říše. Postřekovští pracovali většinou v Norimberku. Starosta Knopf pak polechtal nervy Němců, když na něm požadovali razítko obce německé. On je samozřejmě nechal vytvořit, ale s psí hlavou. Když to Němcům došlo, sami dodali razítko, tentokráte s hákovým křížem.⁹⁷

Řada občanů se nechtěla smířit s německou okupací a podle jejich tehdejších možností s okupanty bojovala. Němci pak odbojáře zatýkali, věznili i mučili. Zachovalo se nám mnoho jmen postřekovských občanů, kteří s okupanty bojovali. Nejdříve připomenu zatčené a vězněné postřekovské muže, poté válečné oběti, jež zemřeli buď v období druhé světové války, nebo těsně po jejím skončení na následky válečných útrap. Jedním z prvních zatčených v Postřekově byl zakladatel KSČ v Postřekově Adam Schweiner, jenž byl zatčen 24. 7. 1942 a

⁹⁷ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 47 – 49.

následně vězněn v Norimberku. Vrátil se v r. 1945 právě na pohřeb své zesulé ženy. Dalším byl rovněž zakladatel KSČ v Postřekově Daniel Haas, zatčen 22. 5. 1944. Z vězení se pak vrátil v r. 1945 po osvobození Postřekova.

25. října 1944 uzavřelo gestapo obec a provedlo hromadné zatýkání. Zatčené občany Postřekova pak Němci vyšetřovali na Pivoni. Několik zatčených Postřekovských bylo vězněno do konce války v německém Weidenu. Byl to František Karban, František Malzer, Jakub Malzer, Jiří Sokol, Jan Volfík a Šimon Vogeltanz. Další byli zase vězněni v Karlových Varech: František Knopf, Jan Knopf, Jaroslav Knopf a Vojtěch Mráz. Poslední jmenovaný byl zatčen se ženou, synem Slávkem a dcerou Zdenou. Ženu a děti (syn Slávek byl po týdnu znovu zatčen a vězněn 8 dní v Nýrsku) po třídenním výslechu na Pivoni propustili, ale Vojtěch byl vězněn v Karlových Varech do konce války. Antonín Psutka, další z vyslychaných, měl štěstí, a vrátil se po výslechu domů. Naproti tomu Františka Kapice poslali do vězení do Terezína, kde byl až do konce války. Jedinou výjimkou byl Daniel Strecker, kterému pro odpor proti okupaci hrozilo zatčení, a proto se celou válku ukrýval ve mlýně „U hořejších Bolfíků“, a tak jako jediný odbojář z Postřekova nebyl vyslychán ani vězněn. Ať už byli výše jmenovaní zatčeni, vyslycháni nebo vězněni, měli „štěstí“ v tom, že druhou světovou válku přežili, anebo nezemřeli těsně po válce na válečné útrapy. To bohužel nejde říci o následujících občanech Postřekova, kteří se stali oběťmi druhé světové války.

Jiří Lang, jenž byl také vyslychán na Pivoni a poté poslán do Weidenu, zemřel 19. července 1947 na následky válečných útrap. Daniel Heindl byl zatčen taktéž v roce 1944 gestapem spolu se svojí ženou, 14letou dcerou a 17letým synem. Ženu a děti po třídenním výslechu propustili, ale on byl poslán do Weidenu, kde 15. března 1945 zemřel. Ostatky byly převezeny do Postřekova a jsou uloženy na hřbitově v Klenčí. Další válečnou obětí byl Jaroslav Škoda. Ten byl zatčen 1. dubna 1941, znovu pak 21. října 1941. Zemřel v Mauthausenu o necelý rok později, 8. října 1942. Číšník Ondřej Kapic byl zatčen v Norimberku a zemřel při pochodu smrti v dubnu 1942 neznámo kde. Antonín Mathauser z Trhanova, jenž se ale narodil v Postřekově, zemřel v Malé pevnosti v Terezíně 17. dubna 1945. Dr. Josef Köppel, jenž byl také rodák z Postřekova, ale žil v Praze, byl zatčen 20. prosince 1941. Dr. Köppel zemřel v Mauthausenu 24. července 1942. Hostinský Jiří Grössl byl zatčen v r. 1943, poté vězněn v Landsbergu, kde v roce 1944 zemřel. Adam Záhoř byl zabit při náletu na město Ausbach koncem března 1945. Karel Bernard byl zraněn při náletu na Norimberk, kde 14. září 1943 zemřel. Jan Havlovic, narozen 2. července 1926 v Postřekově, byl zastřelen 17. května 1945 na Folmavě při posledních bojích na Chodsku

proti nacistům. Spolumajitel tkalcovny Jiří Lang, narozen 6. října 1898 v Postřekově, zemřel 19. června 1947 na následky útrap z koncentračního tábora.

V následujících větách musím připomenout životní osudy Jana Čápa spojené především s okupací. Jan Čáp se narodil 17. září 1906 v Soběslavi. Po absolvování učitelského ústavu v Praze požádal o místo v pohraničí, kde však pro svůj ryze český charakter nebyl příliš oblíben (byl stále sledován a několikrát také přeložen). Protože byl naruživým čtenářem spisovatelů Vrby a Baara, zamiloval si chodský kraj a získal v roce 1937 místo ve Starém Postřekově. Po okupaci Postřekova byl pro vlastenecké smýšlení propuštěn ze služby a měl být přeložen do Protektorátu. Jan Čáp však nacistům hrdě prohlásil, že se z Postřekova nenechá vypovědět, dále že neuznává okupaci a neopustí Postřekov, který má tak rád. Protože navíc schvaloval atentát na Hitlera a také styky se zajatci, byl mlýneckými občany udán německým úřadům.

Dne 9. září 1944 v ranních hodinách byl německým četníkem Valentou zatčen, spoután na rukou a veden do Klenčí. Vedle „Chvojků“ Valentu, jenž tlačil kolo, ramenem srazil na zem a prchal přes „Matoušouc“ dvůr na „trávníky“. Valenta se však brzy vzchopil, začal Čápa pronásledovat a střílet na něj. Když Čáp přeskakoval nízkou hradbu vedle „Křesničků“, byl sedmou ranou střelen do hlavy. Jan Čáp byl převezen do domažlické nemocnice, kde následující den v 5 hodin zemřel. Pohřben byl pak 12. září na domažlickém hřbitově za velké účasti krojovaných občanů z Postřekova. Hrob byl udržován 12 let, než nechali v roce 1956 jeho bratři vykopat ostatky, aby je následně uložili k rodičům do rodinného hrobu ve Velvarech. Dnes stojí v Postřekově na jeho počest památník.⁹⁸

Na konci dubna 1945 se už hitlerovské Německo blížilo definitivnímu zániku. K našemu pohraničnímu pásmu hor se přiblížili Američané a pro obyvatele Postřekova se blýskalo na lepší časy. Po celý týden bylo slyšet hřmění děl a vidět nad Českým lesem leteckého pozorovatele. V poledne 30. dubna dopadlo několik dělostřeleckých granátů na střed obce. V noci na 1. května opět dopadlo několik dělostřeleckých střel do různých částí obce. Němci pak té noci utekli z obce. V úterý 1. května kolem deváté hodiny ráno dopadlo ještě několik granátů na silnici ve spodní části obce a také na železniční trať. Při tomto ostřelování nebyl nikdo zraněn ani zabit.

⁹⁸ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 51 – 55.

1. května 1945 v 11 hodin přijelo do Nového Postřekova první americké auto (jeep) a v něm dva američtí vojáci. Následně auto odjelo. Poté přes podminovaný most v lese nad Dobrou vodou přijela směrem od Valtířova dvě auta, třetí bylo výbuchem nálože bohužel zničeno, a tak 7 amerických vojáků bylo zabito. V 6 hodin začala z lesa vystupovat pěchota, konkrétně 2. pěší divize, jež byla místními občany v čele se starostou Křištofem Řezníčkem uvítána hudbou, chlebem a solí. Tohoto uvítání se zúčastnili i první zvědavci ze Starého Postřekova. Po rozmluvě s velitelem jednotky „u Vítů“ (bývalý hostinec) bylo Postřekovským slíbeno, že druhý den přijedou američtí vojáci i do Starého Postřekova. Na další naléhání postřekovských občanů vyslal ještě velitel 1. května večer pěší četou (asi 40 mužů) do Starého Postřekova. Vojáci postupovali v bojovém pochodu po obou stranách silnice se samopaly v rukou a nad obcí se rozdělili. První část postupovala přes obec, kde byla obyvatelstvem radostně vítána. Před školou, kde stál německý lazaret, se zastavili a následně zatkli dva německé vojáky a pokračovali směrem na Klenčí. Druhá skupina, kterou vedl Václav Volfík, postupovala „křivou cestou“ na „Postanzlouc“ vrch, kde zajala asi četou německých vojáků, kteří tam několik týdnů připravovali jakousi obranu. Po zničení jejich zbraní odvedli Američané tyto německé vojáky do Klenčí. Občané se tak mohli cítit mnohem bezpečněji.

Ve středu 2. května 1945 v 11 hodin se Postřekovští konečně dočkali vytouženého osvobození. Američané přijeli ve dvou terénních bojových vozidlech. Naproti „Bolfíkouc mlýnu“ („Hořejších“) se uprostřed shromážděného obyvatelstva zastavili. Dvě malá sedmiletá děvčátka v chodském kroji z tkalcovny, Hančička a Jindra „Boudouc“, podala veliteli oddílu malou kytičku. Na to dvě už dospělá děvčata, Ludmila „Bětouškouc“ a Jarmila „Petráčkouc“, uctila osvoboditele „po slovansku“ podáním chleba a solí. Jiří Lang, jež byl vězněn ve Weidenu a poté zemřel 19. července 1947, daroval Američanům za obec Starý Postřekov čakanu se slovy: *„Vítám Vás jménem obce Starého Postřekova k nám a děkujeme Vám za naše osvobození z drápů německého draka, pod kterým jsme dlouho trpěli. Přinesli jste nám největší dar lidstva – svobodu a mír. Předávám Vám malou upomínku na nás, čakanu, starou chodskou zbraň, kterou naši předkové po staletí hájili hranice naší drahé vlasti.“*

Velitel oddílu anglicky poděkoval, poté nasedli do auta a v čele ohromného průvodu zvolna pokračovali k pomníku padlých. Během této cesty průvod stále rostl. Zpívaly se národní písně, které hudba hrála. Této manifestace se zúčastnili téměř všichni obyvatelé Postřekova. U pomníku padlých krátce promluvil k velkému shromáždění Jan Volfík a dva Rusové, kteří byli i s dalšími zajatci v Postřekově poschováváni. Po nadšeném zazpívání

národní hymny odjeli Američané do Klenčí. Průvod části občanů pokračoval pak k železniční zastávce a vracel se zpět po „Houlikouč“ cestě a pak po Mlýnci nahoru. Při této příležitosti byly strhány německé nápisy a jiná různá označení. Pořádková služba za velení četnického strážmistra v. v. Jiřího Ledviny zatkla několik občanů z Mlýnce podezřelých z toho, že nesou vinu za zatčení postřekovských občanů za okupace. Na rozcestí „u Márinků“ se pak průvod rozešel.

V odpoledních hodinách se do Postřekova přesunula bojová jednotka asi o síle roty. Velitelství bylo zřízeno v mlýnecké škole, dělostřelecká pozorovatelná v domě „u Jindrů“ a dělostřelecká baterie se rozmístila na „trávnících“. Odtud vedla baterie dělostřeleckou palbu do prostoru Otova a Ždánova, kde se dosud schovávali němečtí vojáci. Američtí vojáci si museli obstarávat i potraviny. Víme, že rádi konzumovali vařená vejce, která získávali výměnou od místních obyvatel za čokoládu, cigarety a mýdlo.

Po osvobození Postřekova americkou armádou dne 2. května 1945 byla z postřekovských mužů zřízena pořádková služba. Ta pak prohledávala okolní německé vesnice, v nichž hledala zbraně. Další den, 3. května, přivedli postřekovští muži z obce Nový Kramolín anglické a francouzské válečné zajatce, jež tam byli určeni na nucené práce. 4. května se pak pořádková služba vydala do Pařezova, kde bylo sebráno jen několik pušek u civilního obyvatelstva. Skupina tehdy pokračovala dál až k otovskému mlýnu. Na zpáteční cestě však na ně začala z lesa Červený vrch střílet německá armádní jednotka SS. Poněkud zpět zůstali dva příslušníci skupiny již pravděpodobně ranění – Josef Řezníček (22) a Jiří Kohout (19). Ti pak byli Němci zajati, uvězněni a mučeni ve škole v Otově. Následující den, 5. května, okolo 6. hodiny ranní byly v místní pískovně popraveni. Ještě předtím, 4. května večer, byli bohužel zabiti další členové skupiny, kteří se vraceli k otovskému mlýnu své kamarády zachránit. Byli to: Jakub Krutina (38), Václav Gibfried (32), Josef Beroušek (37) a Václav Pacík (31).

Po této hrozné události následovala akce americké jednotky z Postřekova a následný ústup Němců. Všechny umučené chlapce pak postřekovští občané přivezli do Postřekova a uložili je do kapele. U Jakuba Krutina byl nalezen za košilí zakrvácený lístek, na nějž stačil před smrtí napsat: „*Šli jsme pro chlapce, zaskočili, zranili a dobili. Chlapce odvedli. S bohem ženo, synu, otče a ostatní. Ať žije Osvobozené Československo a Sovětský svaz! Kuba*“. Později při zkoumání nalezených listů, byl objeven další dopis ve znění: „*S Bohem ženo a synu. Beroušek Vogl*“ Mezitím, 5. května v ranních hodinách, spolu s jednotkami

dislokovanými v Klenčí, vyrazili američtí vojáci přes Horšovský Týn směrem na Plzeň. Jako průvodci s nimi odešlo 11 mužů z Postřekova. Byli to: Jiří Ledvina, Jan Buršík, Jiří Ledvina, Ondřej a Josef Buršík, Josef Jahn, Prokop Buršík, Josef Tauber, Václav Beran, Jiří Krutina a Josef Sladký.

Pohřeb postřekovských padlých se konal 8. května za účasti 2500 lidí. Jen z Dražanova bylo více než sto děvčat a chlapců v krojích. Rakve, přes které byla natažená státní vlajka, pak byly naloženy na vůz a dvěma páry koní odvezeny na klenečský hřbitov. Věnce a kytice, které se už nevešly na vůz, nesli účastníci ve smutečním průvodu. Nad společným hrobem se pak krátkými projevy rozloučili zástupci okresu Domažlice a arciděkan Václav Antony. Za obec Postřekov pronesl delší procítěnou řeč Jan Volfík.⁹⁹

Postřekovští muži ale nebojovali jen v domácím odboji, ale i v zahraničním. Po obsazení českých zemí hitlerovským Německem odcházeli někteří mladí muži, převážně bývalí vojáci Československé Armády, do zahraničí, kde předpokládali vytvoření zahraniční armády, a se zbraní v ruce pak bojovali proti nenáviděnému fašistickému Německu. Z obce Starý a Nový Postřekov odešlo bojovat do zahraničí 9 mužů, jejichž válečné a poválečné osudy v následujících řádkách připomenu.

Nejstarším mužem byl Josef Kapič, jenž se narodil v roce 1905. Josef byl četař protiletadlového dělostřelectva a československé obrněné brigády. Bojoval na Středním Východě, v Africe i ve Francii. Domů se vrátil až 10. ledna 1946 (do té doby byl léčen kvůli zranění ve Francii). Pracoval jako textilní mistr v továrně v Rossbachu. Práce v prachu však zhoršovala jeho stav, a tak si na nádraží v Mariánských Lázních zřídil trafikou. Ta byla bohužel v roce 1953 znárodněna. Poté pracoval v Teplé v závodě na zpracování lnu. Protože se mu ozvala dřívější nemoc a důsledky zranění, podrobil se proto 17. července 1953 operaci. O deset dní později bohužel zemřel.

Dalším mužem bojujícím v zahraničí byl Karel Kreuz, narozený v roce 1909. Byl to četař, tankista československé obrněné brigády. Nejprve byl zařazen do cizinecké legie, pak do bojů ve Francii. Po odchodu z aktivní služby dne 28. července 1945 nastoupil jako řidič u Ministerstva vnitra v Praze, kde pracoval až do odchodu do důchodu v roce 1964. Karel Kreuz zemřel 29. prosince 1991. Do zahraničí odešel bojovat i Karlův mladší bratr Jakub

⁹⁹ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 62 – 65.

Kreuz, jenž se narodil v roce 1910. Nejprve byl zařazen do cizinecké legie, poté se stal poručíkem francouzské armády a nakonec obdržel hodnost četař aspirant československé armády. Velel totiž jednotce hnutí odporu ve Francii. Po demobilizaci 22. prosince 1945 pracoval u ONV Domažlice. Po vážném onemocnění odešel v roce 1956 do invalidního důchodu. Dále pracoval na MNV v Postřekově a po rozdělení obcí působil na MNV Díly. Zemřel jen o několik dní dříve než jeho bratr, a to 4. prosince 1991.

Čtvrtým mužem bojujícím v zahraničním odboji byl Josef Buršík, narozen r. 1911. Josef byl štábní kapitán, tankista 1. armádního sboru v SSSR a hrdina Sovětského svazu. Bojoval s armádním generálem Ludvíkem Svobodou, pozdějším prezidentem ČSR, na východní frontě. Josefova válečná cesta započala ve skupině, jež byla v lednu 1942 přemístěna do posádky Buzuluk, kde se formoval 1. samostatný polní prapor. Po tvrdém výcviku byl 30. ledna 1943 odeslán na frontu. V březnu 1943 byl zařazen k obraně městečka Sokolov, kde velel 1. četě v rotě npor. Jaroše, který při obraně Sokolova padl. Jako první cizinec byl vyznamenán titulem Hrdina SSSR. V květnu 1943 začala v Novochopersku výstavba 1. Čs. samostatné brigády. Rotmistr Buršík byl ustanoven velitelem roty středních tanků T34. V listopadu 1943 byla brigáda nasazena do boje o hlavní město Ukrajiny Kyjev. Osvobození města zdržel silný odpor Němců. Tehdy přiběhly k tanku Josefa Buršíka dvě ukrajinské dívky, Lída Uvarenková a Olga Kučerová, které upřesnily obranu a postavení Němců. Jejich zásluhou se Čechoslováci jako první probili do Kyjeva a značně přispěli k jeho osvobození. Za tuto bojovou akci byli Josef Buršík, Richard Tesařík a Antonín Sochor 23. prosince 1943 v Kremlu vyznamenáni Řádem V. I. Lenina a Zlatou hvězdou hrdiny SSSR. V únoru 1944 byl ve Volyni vytvořen 1. československý armádní sbor SSSR.

Poručík Josef Buršík se stal velitelem praporu, se kterým bojoval v Karpatsko – Dukelské operaci a v březnu 1945 zasáhl do bojů o Moravskou Ostravu. Do svobodného Československa se vrátil v hodnosti štábního kapitána a stal se velitelem tankového pluku v Ostravě, Šternberku a Vysokém mýtě. V listopadu 1949 byl na základě vykonstruované zrady zatčen a uvězněn. Díky přátelům se mu podařilo emigrovat do Velké Británie. Jeho jméno, fotografie i zmínky o něm byly během komunistického režimu v Československu vymazány, jako by nikdy neexistoval. Po listopadové revoluci 1989 přivítal změny, které mu umožnily vrátit se do vlasti, dostalo se mu plné rehabilitace a morálního zadostiučinění udělením nejvyššího československého vyznamenání – Řádu Milana Rastislava Štefánika a jmenování do generální hodnosti. Častokrát také navštěvoval svou rodnou obec Postřekov. Zemřel 30. června roku 2002 v Londýně. 28. října 2005 mu prezident republiky udělil za

zásluhy o obranu a bezpečnost státu a za vynikající bojovou činnost in memoriam Řád Bílého lva I. třídy ve vojenské skupině.

Pátým mužem bojujícím v zahraničí byl Jiří Knopf, jenž se narodil v roce 1916. Tento odbojář byl rotným protiletadlového dělostřelectva a československé obrněné brigády. Bojoval na Středním Východě, v Africe a Francii. Jiří Knopf se svojí skupinou, kde byli všichni postřekovští mimo Josefa Buršíka, odjel v březnu 1941 přes Turecko na Střední Východ, kde se vytvořil pod britským velením 11. prapor – východní. Prapor, jemuž velel pplk. Karel Klapálek, zajišťoval bojové akce v Sýrii a bránil letiště v okolí Alexandrie. Muži z praporu byli také aktivními účastníky v bojích u Tobruku. Po skončení války v Africe se jednotka 5. června 1943 přesunula do Anglie. Byla zařazena do Československé obrněné brigády pod velení gen. Aloise Lišky a zúčastnila se invaze v Normandii. Po invazi spojenců do Francie v červnu 1944 byla jednotka nasazena k obléhání přístavu Dunkerque, kde ukončila bojovou činnost v dubnu 1945. Po odchodu z armády nastoupil v září 1945 u státních drah v Domažlicích jako telegrafista. Po zaškolení pracoval ve funkci výpravčího v železniční stanici Poběžovice. Do důchodu odešel v roce 1971. V důchodu pracoval u MNV, kde organizoval řadu akcí pro potřeby obce a značně se zasloužil o rozvoj oddílu kopané Postřekov. Jiří Knopf zemřel 27. srpna 1993.

Po válce Jiří Knopf popisuje cestu za hranice a účast v bojích: *„Nejdříve šli bratři Karel a Kuba Kreuzové z Dilů. 3. srpna 1939 já a Vavřinec Strecker (Konglouc). Za týden Pepík Kapic (Boudák), Josef Buršík (Vavroušek) a Štěpán Holl (Boblouc). 20. srpna 1939 Josef Knopf (Šilháčkouc) a Pavel Tauber (Voráčouc). V Krakově se tak sešlo 7 postřekovských chlapců. Bratři Kreuzové už v Polsku nebyli, odjeli přes Baltské moře do Francie. Museli podepsat vstup do cizinecké legie na 5 roků v Alžíru s podmínkou, že po vypuknutí války budou uvolněni pro Československou armádu ve Francii. Kromě uvedených osob, kterým se přechod do Polska podařil (pomáhala jim sestra matky Šilháčkouc chlapců Dorota Poštulková, která v Ostravě – Heřmanicích bydlela), přešli hranice též Štěpán Jiříkouc a Jakub Kuttenberg. Oba byli pohraničními orgány Polska zadrženi a předáni zpět do Čech Němcům. Po celou válku pak byli vězněni v koncentračním táboře. Po překročení hranice byli uprchlíci soustředěni v táboře Malé Bronowice u Krakova. V srpnu 1939 byli přemístěni do tábora v Lesné u Baranovců. Legion čítal 1200 mužů a velitelem byl pplk. Ludvík Svoboda. Po přepadení Polska Německem (1. 9. 1939) byl legion přesunut na východ. 18. 9. přešel legion tehdejší hranice Polsko – SSSR v prostoru Husiatin Polský – Husiatin Ruský. Do napadení SSSR hitlerovským Německem (22. 6. 1941) byli čs. uprchlíci internováni*

v uzavřených táborech. Sovětský svaz nesměl na základě mezinárodních dohod vytvářet cizí vojenské jednotky na svém území.“

Šestým mužem z oněch devíti byl rotný motopraporu čsl. obrněné brigády Vavřinec Strecker, jenž se narodil v roce 1917. Rotný Strecker bojoval na Středním Východě, v Africe i ve Francii. Po odchodu z armády v červenci r. 1945 pracoval u Sboru národní bezpečnosti v Praze ve funkci vyšetřovatele. Do důchodu odešel v roce 1972. Vavřinec Strecker zemřel 20. května 1974.

Sedmým mužem byl tentokráte rotmistr letec 310. čsl. stíhací perutě Velká Británie Štěpán Holl, narozen r. 1919. Bojoval na Středním východě, v Africe i u letectva v Anglii. Do Československa se vrátil v srpnu 1945. Z letectva byl však pro politickou nespolehlivost propuštěn v 1949 v hodnosti - štábní kapitán. Po propuštění z letectva pracoval jako dělník, pak ve funkci technika v Dřevařských závodech v Satalicích. Roku 1967 byl rehabilitován, ale vzhledem k věku se odmítl vrátit do armády. Do důchodu odešel r. 1974. Štěpán Holl zemřel v listopadu 1985. Roku 1991 byl „in memoriam“ povýšen do hodnosti plukovníka.

Nejmladšími muži z této statečné devítky byli Josef Knopf a Pavel Tauber. Oba dva se narodili v roce 1920. Josef byl rotný protiletadlového dělostřelectva a čsl. obrněné brigády. Bojoval na Středním Východě, v Africe a Francii. Z armády odešel 22. prosince 1945. Po absolvování odborného školení nastoupil jako úředník na poštovní úřad v Domažlicích. Do důchodu odešel v roce 1975. Josef Knopf zemřel 25. července 1989 a zatímco on bojoval u protiletadlového dělostřelectva, Pavel Tauber bojoval na „druhé straně“ v kokpitu letadla. Pavel byl rotmistr letec 310. čsl. stíhací perutě Velká Británie a bojoval na Středním Východě, v Africe a u letectva v Anglii. Ještě než skončily boje v Africe, přihlásil se Pavel spolu se Štěpánem Hollem k leteckému výcviku, který absolvovali v Anglii a v Kanadě. Po jeho ukončení byli zařazeni do 310. stíhací perutě a zúčastnili se bojů nad Francií a Německem. Do Československa se Pavel Tauber se svým letadlem vrátil v srpnu 1945. U stíhacího letectva a Čsl. aerolinií pracoval do roku 1953. V tomto roce byl při politických čistkách propuštěn a pracoval 17 let v pražské Avii jako zámečník. V roce 1967 byl rehabilitován a opět nastoupil k Čsl. aeroliniím jako pilot. Do důchodu odešel v r. 1978 a v roce 1991 byl plně doceněn a povýšen do hodnosti plukovníka. Zemřel v Neratovicích 8. března 2008.¹⁰⁰

¹⁰⁰ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 66 – 74.

V květnu 1945 skončila hrůzostrašná 2. světová válka a také Postřekovští odevzdali ještě v posledních dnech války svou daň a na pomníku padlých v Postřekově přibyly nové řady jmen. Konec války se týkal i odsunu Němců ze Sudet. Z Mlýnce a okolních vesnic byli odsunuti Němci spolupracující s Henleinovci. Z koncentračních táborů se vraceli vězni, do Postřekova se vraceli výše zmínění zahraniční odbojáři a všichni navracející se zpět byli radostně vítáni. A tak našim lidem nastal nový život. Ze Starého Postřekova přesídlilo do okolních německých vesnic přes 120 rodin (asi 480 obyvatel). Osídlily sousední obec Mlýnec, také Nový Kramolín a Vlkanov. Další tři rodiny odešli na Valtířov a tři rodiny do Pařezova. V Postřekově i s Mlýncem bylo dohromady v roce 1945 282 chalup.

První ustavující schůze MNV se konala hned po osvobození Postřekova 2. května 1945 a předsedou byl zvolen František Reiniger. O 8 dní později se konala další ustavující schůze a předsedou byl zvolen bývalý vězeň koncentračního tábora Daniel Haas. Svoji činnost po osvobození obnovily politické strany, a to Komunistická strana Československa, Československá strana lidová a Československá strana sociálně demokratická, která se po roce 1948, kdy byl dovršen komunistický převrat v Československu přijetím demise nekomunistických ministrů prezidentem Gottwaldem, sloučila s KSČ. R. 1952 se pak osada Nový Postřekov osamostatnila a přijala nový název Díly. Ze Starého Postřekova se stal Postřekov.

V 50., 60. i 70. letech se v Postřekově zakládaly a obnovovaly různé politické, společenské a sportovní organizace (spolky). Tyto organizace se nachází v podkapitole „Zakládání spolků“. Stejně tak se v podkapitole „Řemesla a živností“ se zmiňují o přechodu živností pod Spotřební družstvo Jednota nebo v podkapitole „Výstavba budov“ o výstavbě administrativních, školních a sportovních budov a také jednotlivých komunikačních sítí v Postřekově. V 50. letech se založilo i Jednotné zemědělské družstvo, o kterém se zase více zmiňují v podkapitole „Zemědělství“.¹⁰¹

V druhé polovině 20. století bylo objeveno několik nálezů mincí, které pak byly uloženy do muzea v Domažlicích. V květnu 1961 bylo objeveno na „Brychtově“ poli 512 stříbrných mincí z r. 1622 - 503 mincí bylo uloženo do Domažlic a 9 kusů do Klenčí. O dva roky později, 26. 11. 1963, bylo objeveno, opět na „Brychtově“ poli, tentokrát 2696 stříbrných mincí ze 17. století. V dubnu r. 1964 bylo objeveno „u Šteflů“ při opravě domu 30

¹⁰¹ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 76 – 88.

zlatých mincí a 15 stříbrných mincí ze 17. století. Poslední nález mincí v Postřekově proběhl 14. dubna 1965 v Mlýnci při bourání stodoly, kde bylo objeveno 57 ruských papírových rublů vydaných po r. 1914.¹⁰²

V červenci r. 1966 postihla Postřekov veliká povodeň. Voda napáchala mnoho škod a Mlýnecký potok se rozlil po lukách, zahradách a zaplavil i část obce - křižovatku vedle „Márinků“. Další povodeň postihla obec v červenci roku 1987 s daleko větší intenzitou, než byla povodeň přecházející.¹⁰³

Dlouholeté vnitropolitické napětí vyústilo v „Sametovou“ revoluci, období politických změn v Československu mezi 17. listopadem a 29. prosincem roku 1989, jež vedly k pádu komunistického režimu a přeměně politického zřízení na pluralitní demokracii. K urychlení změn přispěl rozpad bývalého Východního bloku a narůstající nespokojenost obyvatelstva s ekonomickou a politickou situací v zemi. Vyjma událostí ze 17. listopadu, kdy byli demonstranti napadeni Veřejnou bezpečností, nebyla revoluce provázena násilím a během státního převratu nebyl zmařen jediný život. Pro svůj nenásilný charakter se tato revoluce označuje jako „sametová revoluce“. Ačkoliv nebylo pro převzetí moci použito násilí, výsledkem byla hluboká, revoluční, celospolečenská změna. 29. prosince se stal prezidentem představitel dosavadního disidentu Václav Havel.

Sametová revoluce změnila politický život i v obci Postřekov. KSČ se rozešla s praktikami minulosti a 30. 3. 1990 na sjezdu delegátů přijala nový název KSČM. V Postřekově dále působila Československá strana lidová (ČSL), která měla své místo v obci i před rokem 1989.

Lidé v celé republice a tudíž i v Postřekově se začínají potýkat s novými problémy a učí se chápat nová slova jako privatizace, restituce, tržní ekonomika, ale také nezaměstnanost a lustrace. V obci začíná soukromé podnikání, poněvadž v období komunismu existoval pouze státní sektor. Občané mohou konečně vycestovat i do zahraničí a díky této možnosti

¹⁰² FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 17.

¹⁰³ Tamtéž, s. 79.

nemusí pracovat jen na našem území, nýbrž právě díky možnosti vycestovat se objevují i první příležitosti práce v zahraničí.¹⁰⁴

¹⁰⁴ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 89.

4. Demografický a náboženský vývoj

4.1 Historická demografie

Historická demografie je součástí demografické vědy. Ve středu pozornosti demografie leží otázky reprodukce lidské populace. Předmětem jejího studia je tedy demografická reprodukce, což je obnova lidských populací rozením a vymíráním. Změny počtu obyvatel a populační přírůstek jsou tedy základními tématy demografie. Početní stav obyvatelstva přímo ovlivňují: porodnost (narození), úmrtnost (úmrtí) a prostorová mobilita či stěhování, které však oblast Postřekova vůbec nezasáhlo.

Historická demografie metodicky vychází z obecné demografie, její badatelské postupy je však nucena přizpůsobovat charakteru dochovaných pramenů, jež zpravidla nevznikaly z potřeb demografie, nýbrž za jiným účelem (daňová evidence, registrace církevních úkonů, jako byl např. křest apod.) V zásadě můžeme rozlišit dva typy demografických pramenů. První podává statický obraz populace k určitému okamžiku (soupisy, sčítání). Druhý soustavně registruje změny, k nimž v populaci docházelo (především se jedná o matriky). Historická demografie se v mnoha směrech stýká s historií. Jak již bylo řečeno, demografie především musí důkladně poznat společenské podmínky, v nichž sledovaný populační vývoj probíhal.¹⁰⁵

Zároveň se však učí od historiografie i jemným metodám kritiky a interpretace pramenů, charakteristickým pro pracovní postup historika. Samozřejmě není myslitelná bez patřičných znalostí pomocných věd historických, jako jsou paleografie, diplomatika a dějiny správy.¹⁰⁶

Demografický vývoj v Postřekově jsem rozdělil na dvě podkapitoly. V první podkapitole se zabývám vývojem počtu obyvatel, v té druhé pak vývojem počtu usedlostí, později domů a bytů. Zkoumaný vývoj počtu obyvatel jsem nejprve popsal a poté zapsal do minitabulek pro lepší přehlednost celého vývoje. Vývoj počtu usedlostí (později domů a bytů) jsem rozdělil na dvě časové fáze (1. fáze - 1531 – 1848 a 2. fáze – 1869 – 2011) z důvodu přelomového roku 1848, kdy došlo ke zrušení roboty, a pro Postřekov tak začal nový, svobodný život.

¹⁰⁵ MAUR, Eduard. *Základy historické demografie*. Praha: SPN, 1978. s. 6.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 7.

4.1.1 Počet obyvatel

Zjištění počtu obyvatelstva, ať již v lokálním, regionálním nebo celozemském měřítku, je jedním ze základních, zároveň však jedním z nejobtížnějších úkolů historické demografie. Zjišťování početnosti obyvatelstva se opírá v první řadě o soupisy obyvatel. Soupisy všeho obyvatelstva se však objevují poměrně pozdě a evidují obyvatelstvo zprvu jen v lokálním měřítku. Přitom je třeba předpokládat, že i v soupisech, které měly evidovat veškeré obyvatelstvo, část populace není zachycena. Jsou to především kojenci nebo městské či vesnické chudiny, zvláště migrující.¹⁰⁷

Je opravdu složité zjistit počet obyvatelstva, jestliže první větší soupisy obyvatelstva byly publikovány až od 60. let 19. století. Tyto první soupisy se týkaly obyvatelstva zaalpských zemí. Přejít mezi soupisy obyvatel a moderním sčítáním lidu bývá označováno sčítání lidu z roku 1857. Dalším důležitým mezníkem byl rok 1869, kdy v Rakousko-Uhersku došlo jednak k prvnímu modernímu sčítání lidu, definujícímu podrobně znaky zjišťované u obyvatelstva (státní příslušnost, rodinný stav, náboženské vyznání), a jednak bylo stanoveno, že se sčítání bude od té doby opakovat pravidelně každých 10 let. Od tohoto roku jsou také data ze sčítání veřejně publikována.¹⁰⁸

Počet obyvatelstva můžeme tedy jen odhadovat, třeba podle změny počtu domů na vesnici. Změny počtu domů nejsou nikdy přesným ukazatelem demografického vývoje města nebo vsi. Podle počtu domů můžeme alespoň srovnávat velikost různých městských a vesnických obcí, ale nemůžeme určit přesnou velikost obce. První dochovanou statistikou je úroční rejstřík z roku 1531 ukazující, kolik osedlých a popisných čísel bylo v Postřekově. Zachovaly se i další úroční rejstříky, konkrétně do r. 1713, z nichž můžeme jen odhadovat, kolik lidí žilo v obci.

Až z roku 1779 existují první výsledky sčítání lidu v Postřekově. Podle tohoto sčítání lidu žilo v 91 domech 661 obyvatel (z toho 346 žen), jež patřilo do 153 rodin. Dochovaly se statistiky i z roku 1793 a poté až z roku 1848 a to jen počet domů. V roce 1793 stálo v obci 122 domů, kde žilo 180 rodin a celkově žilo v obci 836 obyvatel – z toho 431 ženského

¹⁰⁷ MAUR, Eduard. *Základy historické demografie*. Praha: SPN, 1978. s. 83 – 84.

¹⁰⁸ Předchůdci moderních sčítání lidu. [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: http://www.scitani.cz/sldb2011/redakce.nsf/i/predchudci_modernich_scitani

pohlaví, 157 ženatých mužů a 248 svobodných mužů a vdovců. K roku 1848 pak bylo spočítáno v obci 130 domů.¹⁰⁹

Sčítání lidu z let 1779 a 1793

Jméno obce	Z let	a	b	c	d	e	f	g	h	ch	i	j	k	l	m	n	o
Postřekov	1779	91	153	0	0	12	47	80	95	22	346	661	2	120	197	13	0
	1793	122	180	0	0	6	27	151	151	43	431	836	0	157	248	1	0

a) počet domů, b) počet rodin (křesťanských), c) počet duchovních, d) počet úředníků a honorace, e) počet měšťanů v městech a profesionistů na venkově, f) počet sedláků, g) počet domkářů a zahradníků, h) dorost – 1-12 let, g) dorost – 13-17 let, i) ženského pohlaví, j) suma obyvatelstva (křesťanského), k) počet vojenských dovolenců na neurčito, l) počet ženatých mužů, m) počet svobodných mužů a vdovců, n) kromě toho počet cizopanských mužů, o) počet židů

Sčítání lidu z let 1779 a 1793 bylo opravdu důkladné a obsahovalo nejružnější statistiky. Další sčítání lidu přichází v roce 1869, kdy proběhlo v R-U první moderní sčítání lidu. V Postřekově bylo toho roku spočítáno 1473 obyvatel, takže od r. 1793 vzrostl počet velmi výrazně, a to o 637 obyvatel. V druhé polovině 19. století a na začátku 20. století počet obyvatel neustále rostl a v roce 1910 žilo v Postřekově 1848 obyvatel. Tímto rokem však končí růst postřekovské populace a od té doby počet obyvatel jen a jen klesal. Jestliže žilo v Postřekově před 1. světovou válkou 1848 obyvatel, o sto let později (v r. 2011) bylo sečteno v obci „pouhých“ 1092 obyvatel. Největší pokles proběhl při sčítání v roce 1950, kdy bylo v Postřekově sečteno jen 1003 obyvatel. Celkový přehled vývoje počtu obyvatel se nachází v minitabulce pod textem. Pokles obyvatel v průběhu 20. století je zapříčiněn hned několika okolnostmi.

Jednou z příčin poklesu populace byly dvě světové války, které výrazně oslabily postřekovskou populaci. Během světových válek přišel Postřekov o mnoho obyvatel, ať už

¹⁰⁹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 614 – 615.

válečnými úmrtími, úmrtími na válečné útrapy nebo odsunem německých občanů z Mlýnce, jak jsem již zmínil výše v kapitole „Historický vývoj“. Další příčinou poklesu je zánik osady Nuzarov, která patřila pod obec Postřekov. V této osadě žilo v roce 1910 181 obyvatel, kteří však byli po 2. světové válce odsunuti, a tak osada v roce 1950 úplně zanikla. Největší příčinou poklesu obyvatel je ale osamostatnění Nového Postřekova (tehdy již Dílů) 16. 12. 1952, kdy se tedy Díly staly samostatnou obcí (r. 1950 žilo v obci Nový Postřekov 319 obyvatel).¹¹⁰

Sčítání lidu od r. 1869 do r. 2011

Rok sčítání	1869	1880	1900	1910	1930	1950	1961	1980	1991	2001	2011
Počet obyvatel	1473	1498	1672	1848	1554	1003	1138	1230	1176	1131	1092

¹¹⁰ Sčítání lidu v Postřekově. [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015

4.1.2 Počet usedlostí

Usedlosti chodských vsí, jež se od sebe velmi lišily, se pohybovaly velikostí mezi 2-17 chodskými jitry osetých polí, o jejichž velikosti se nezachovaly žádné bližší zprávy. Od počátku 17. století pozorujeme větší vzrůst počtu chalupníků, a později od počátku 18. století, roste pak počet podruhů (bezzemků), rekrutujících se hlavně z druhorozených synů sedláků a chalupníků, na něž už nezbyly žádné otcovské grunty. A tak počet 327 hospodářů z r. 1531 vzrostl v jedenácti chodských vsích časem až na počet 1397 stavení, zjištěných při sčítání lidu r. 1921. Tento vzrůst, začínající hlavně od počátku 18. století, lze ovšem vysvětlit rostoucím množstvím chalup a domků bezzemků, hlavně dělníků pracujících v nových průmyslových podnicích na panství, sklárnách a hutích a z velké části i v panských dvorech.¹¹¹

Podle rejstříků a berních rul, které mimo jiné skvěle zpracoval v ministerských archivech František Roubík, můžeme vypočítat nárůst nebo naopak úbytek osedlých a popisných čísel v Postřekově (viz minitabulka pod textem). Od r. 1531 do r. 1622 nedošlo k žádné změně a v Postřekově bylo spočteno 45 usedlostí. Římské číslice, jež jsou zobrazeny v tabulce pod textem u r. 1567 a 1579, značí počet bezzemků v obci. V r. 1654 přichází první úpadek a počet usedlostí klesl na 39 (31 usedlostí bylo selských, 2 chalupnické a 6 zahradnických). Tento pokles je zapříčiněn především vojenským drancováním celého Chodska během třicetileté války. V roce 1679 se však Postřekov dostal opět na svůj „standard“, když v obci stálo 46 usedlostí - z toho 37 selských, 3 chalupnické a 6 zahradnických. Jen pro zajímavost, v zemských archivech je Postřekov uveden v r. 1654 i v r. 1679 jako obec Bezděkov. V následujících letech už počet usedlostí jen rostl. V roce 1713 to bylo 63 usedlostí. O 80 let později počet usedlostí vzrostl dvojnásobně na 122, což byl vůbec největší nárůst usedlostí v této první fázi. V roce 1848 dosáhl počet usedlostí čísla 130. A tak od r. 1531 do r. 1848, tedy za více než 300 let, vzrostl počet usedlostí o 85.¹¹²

¹¹¹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 548.

¹¹² Tamtéž, s. 609.

Počet usedlostí od r. 1531 do r. 1848

Jméno obce	r. 1531	pol. 16. stol.	r. 1567	r. 1579	r. 1622	r. 1654	r. 1679	r. 1713	r. 1779	r. 1793	r. 1848
Postřekov	45	45	45 + V	45 + V	45 (7)	31+ 2+6, 39	37+ 3+6, 46	63	91	122	130

Jestliže stálo v r. 1848 v Postřekově 130 domů, v roce 1869 to bylo už 201 domů. Nárůst počtu usedlostí je tak celkem výrazný. Ještě v 19. století počet usedlostí stoupal, a v roce 1900 se vyšplhal na číslo 249. Nárůst počtu usedlostí v druhé polovině 19. století je logický, poněvadž počet obyvatel neustále rostl (v r. 1900 žilo v Postřekově 1672 obyvatel). I v průběhu celého 20. století se zvyšoval počet domů až na jednu výjimku, a to rok 1961, kdy je dle minutabulky, kterou jsem zařadil pod text, očividný úbytek domů. Dokladem tohoto úbytku domů je fakt, že v 50. letech 20. století byly zbourány některé staré domy. V roce 1950 to byl např. dům „u Kopečků“ stojící za hospodou U Hadamů a dům „u Matysů“. V r. 1954 byl zase zbourán dům „u Habramů“ a v r. 1957 byla zbourána i stará pastouška vedle „Krusů“. V roce 1980 se počet domů a bytů vyšplhal na číslo 306. V r. 1975 byly totiž vybudovány nové bytové domy a už od r. 1960 občané stavěli nové domy na stavebním obvodu „trávníky“.¹¹³

I když počet obyvatel Postřekova během 20. století téměř neustále klesal, počet domů a bytů rostl a při posledním sčítání v roce 2011 vyrostl na číslo 411. Dokazuje to určitou změnu ve společném bydlení rodiny. V dřívějších dobách žila celá velká rodina pohromadě v jedné usedlosti. Postupem času se však lidé chtěli více osamostatnit, žít svůj vlastní život, a tak si většinou začaly svobodné či manželské páry stavět vlastní domy a byty.

¹¹³ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 84.

Počet usedlostí (později domů a bytů) od r. 1869 do r. 2011¹¹⁴

Jméno obce	r. 1869	r. 1880	r. 1900	r. 1921	r. 1930	r. 1950	r. 1961	r. 1980	r. 1991	r. 2001	r. 2011
Postřekov	201	215	249	268	286	283	260	306	372	401	411

V této podkapitole uvedu i soupisy chodských rodů, které jsou zachované od r. 1531 až do 19. století, a které nám dávají možnost povšimnout si několika jmen těchto starých chodských rodů, jež žili také v postřekovských usedlostech a některé dokonce žijí dodnes.

V berním rejstříku r. 1531 je ještě několik hospodářů uvedeno pouze křestními jmény, z nichž se teprve později vyvinula rodová jména (např. Jankovic, Vítovic, Mach, Bartík, Andrlé, Hanzlík, Ondraš aj.). Rovněž jména značící řemeslo nebo zaměstnání, znamenala v polovině 16. století většinou ještě skutečné zaměstnání, aby se pak i ona stala později rodovými jmény (Tesař, Bečvář, Krejčí, Kolář, Mlynář, Kovář, Šindelář, Šmíd aj.) Tato jména nám také ukazují, jaké druhy řemesel se objevovaly na Chodsku. Četná rodová jména vznikla – jako i jinde – také zde jednak z tělesných a povahových vlastností (Černý, Bílý, Hrubý, Tichej, Zelenej, Veselák aj.), jednak z přezdivek (Mistrný, Bříško, Foukal, Nevstal, Psutka, Levej, Línej, Nejebse) a konečně i podle označení původu (Němec, Polák, Švák, Švajcr, Talian a další).

Srovnáme-li seznamy z 16. století se soupisem poddaných chodských vsí z r. 1848, vidíme velmi jasně, jak poměrně velmi mnoho původních rodů se zachovalo v těchto vsích od 16. století až do poloviny 19. století, a některé dokonce i dodnes. Svědčí to jistě jednak o populační houževnatosti selských rodin a jednak i o jejich lásce k rodnému statku a půdě.

¹¹⁴ Sčítání lidu v Postřekově. [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatele-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015

Musím tedy připomenout, že se dochovaly soupisy postřekovských usedlíků z 16. století, konkrétně z r. 1531, 1550 a 1567. V roce 1531 zde žily v Postřekově tyto rody: Bartl, Hauff, Holej, Honcl, Hruška, Hyřík, Korkos, Ševčík, Trokavec, Tureckej, Vuvků, Návara, Petřů, Popel, Rajský, Slaučík, Sokol, Strádal, Šimánek a Vranovec. V roce 1550 žily v Postřekově rody: Andrle, Buršík, Duchelík, Fencelík, Janeček, Kazimaso, Koblizek, Koluch, Král (zřejmě Královec), Šindelář, Štěrba, Weiblinger, Wolf, Zpal, Kuželka, Matěják, Mazík, Pelta, Polák, Psutka, Říha, Sasyn, Šmit, Truněk, Vítek a Zahořík. Z roku 1567 pak rody jako: Andrle, Brychta, Bureš, Halouzek, Špeykl, Krigr, Šelma, Šesták, Špina, Šultys, Vachař (zřejmě Váchal) a Zub.

Z rodin, uvedených v rejstřících z 16. století se udržely v Postřekově až do 19. stol. tyto chodské rody: Královec, Bílek, Sokol, Kuželka, Buršík, Váchal, Andrle, Psutka a Šindelář. Nutno říci, že se tyto rody udržely v obci dodnes. Některé rody se pak přesídlily do jiné chodské obce, než v které sídlily: Pelnář, Blatský, Votava, Černý, Strádal, Svačina nebo Tochor. Např. rody jako Příbek, Kuneš, Hrubý, Kapic, Karban, Němec nebo Sladký se přesídlily do Postřekova, a všechny tyto rody zde rovněž žijí i dnes.

Na Chodsku však žily i rody, jež měly německý původ. Tyto rody dokonale splynuly s rody českými. Již v 16. století se rody původně německé, usazené tehdy v chodských vesnicích, velmi brzy asimilují českému prostředí. Dle soupisů, kam nejsou řazeni podruzi a domkáři bez pozemků nalézáme v roce 1567 v obci Postřekov 43 jmen českého původu a 8 jmen německého. V roce 1654 už bylo německých jmen v obci více než českých, konkrétně 23 českých a 25 německých. V roce 1679 se počet německých jmen oproti českým ještě zvětšil (jmen českého původu bylo 18, německého už 32). V roce 1775 počet českých jmen v soupisu výrazně stoupl, a tak jmen německého původu (39) bylo o něco méně než toho českého (44). A v roce 1848 žilo v obci 66 lidí českého původu a 55 lidí původu německého.

Němci, jako např. postřekovský Andrle, šli vždy solidárně s českými Chody v bojích za stará práva a brzy se zcela počestili. Srovnáme-li pak seznam z r. 1567 se soupisy poddaných z 18. a 19. stol., vidíme, že počet jmen německého původu přesahuje někde až přes 50 % celkového počtu hospodářů a někde dokonce i velmi vysokého procenta jako např. v Postřekově.

A tak mnoho Postřekovských rodin, ať už českého nebo německého původu, se udrželo v obci (stejně jako chodských rodů na Chodsku) od první poloviny 16. století přes tři století až do století 19. (některé i dodnes). To svědčí jistě o houževnatosti chodského

pohraničního lidu, jenž si dovedl zachovat svou rodnou půdu tak dlouho přes všechny nepřízně doby.¹¹⁵

¹¹⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 552 – 554.

4.2 Náboženský vývoj

První zmínky o náboženských poměrech na Chodsku pochází z dob husitských válek. Není pochyb o tom, že husitské hnutí mělo dost silný ohlas i na Chodsku, kde si získalo četné přívržence. Bohužel bližších zpráv o náboženských poměrech na Chodsku máme v této době velmi málo. Víme jen, že již počátkem r. 1420 se scházeli Husité na nějaké hůrce, kde byli počátkem května přepadeni Bohuslavem ze Švamberka a několik set účastníků bylo zbito nebo zraněno a jejich kněz a vůdce odveden do Plzně, kde byl upálen.¹¹⁶

Další zpráva o náboženství na Chodsku pochází teprve až z poloviny 15. století. Tehdy se stále ještě vyznavači staré husitské víry z Klatovska a Domažlicka shromažďovali na Chodsku v horách a lesích, kde jim kázal táborský kněz a kde přijímali svátost podle starého řádu. O tom se dozvěděli i moravští bratři, kteří byli pronásledováni a přišli na Chodsko, kde byli přátelsky přijati. Ale ani zde neušli pronásledování ze strany utrakvistů. Tito bratři byli chyceni, a poté v Praze postaveni před administrátora Jana Rokycanu a podkomořího, kteří je nechali uvěznit. Po propuštění se odebrali znovu do Klatov a Domažlic, kde byli znovu uvězněni.¹¹⁷

Bohužel neexistuje žádný přibližný číselný poměr jednotlivých vyznání na Chodsku v 16. století, ale je velmi pravděpodobné, že zde kromě nekatolíků byli určitě také katolíci. Zmiňuje se totiž o nich již r. 1586 ve svém přípisu arcibiskupovi horšovskotýnský arciděkan Bartoloměj Cadera. Tento arciděkan oznamoval mimo jiné arcibiskupovi, že je v Domažlicích jistý „*deklamátor, spíše vůdce, ženatý, mluvící ostře proti postu, proti mnichům a proti celibátu*“, jež nazýval „*kolíbátem*“. Protože spravoval také kostel v Klenčí, kde kázal otevřeně proti postu, jenž je prý ustanoven ne od Boha, ale od ďábla, přišli k Caderovi sedláci z Klenčí, velmi nakloněni katolické víře a prosili jej za lepšího a věrnějšího kněze a za to mu slibovali, že pro něj vystaví novou faru na místě dosavadní fary, jež je už velmi sešlá. Cadera se velmi přimlouval, aby bylo této žádosti Klenečských vyhověno.¹¹⁸

Domažlická fara, jako i opuštěná fara v Klenčí, byly ovšem tehdy spravovány utrakvistickými kněžími. V Klenčí působil od května r. 1616 Daniel Algin Bobrovský, jenž

¹¹⁶ VANČURA, Jindřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov*. Klatovy: Město Klatovy, 1927-1936. s. 166.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 238 – 239.

¹¹⁸ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 582.

byl mezi lidmi velmi oblíbený, avšak brzy odešel a místo něj přišel Kryštof Fikenbirt, jenž se dostal do výše zmíněného ostrého sporu se svými farníky. Z tohoto sporu je zřejmé, že ani utrakvistický kněz nebyl spokojen s chodskými sedláky, o jejichž skutečném náboženském přesvědčení neexistuje z té doby mnoho zpráv. Během českého povstání stáli Chodové spíše v táboře katolickém krále Ferdinanda proti nekatolickému Fridrichovi jen proto, že tehdy Domažličtí usilovali u Fridricha o dědičný prodej chodských vesnic, a to ne bez úspěchu. Chodové se netajili tím, že pokládají za svého pravého pána Ferdinanda, u něhož doufali v nalezení ochrany proti nenáviděným domažlickým měšťanům.

Formálně však zůstávala většina Chodů pravděpodobně stále utrakvistickou, ač neměla k náboženské otázce takový vnitřní vztah, jako tomu bylo např. v severovýchodních Čechách. Existuje několik zpráv týkajících se náboženství z doby, kdy zástavní vrchností byli Lamingenové. V březnu r. 1627 si Lamingen stěžuje horšovskotýnskému arciděkanovi Flaxiovi, že učinil u svých poddaných všechno, aby je přivedl ke katolické víře, ale marně – zůstávají prý dále tvrdohlavými. Bohužel není jisté, zda šlo o Chody domažlické či přimdecké. Třebaže se Flaxius výslovně nezmiňuje o domažlických Chodech, víme odjinud, že ani zde na Chodsku nebylo možné provést katolickou reformaci bez vojenské asistence padesáti vojáků vložených do chodských vsí, k čemuž došlo r. 1628. Chodové tak přijali katolickou víru, jak píšou ve své suplice císaři r. 1629 jako „*poddaní nyní již vesměs oddaní římsko-katolickému náboženství*“.¹¹⁹

Hlavním cílem však bylo získat svoje stará chodská privilegia, a tomuto cíli obětovali také svou víru, k níž, jak se zdá, neměli zvlášť vřelý vztah. Lamingenové pak uvádějí vždy jen argumenty právního a hospodářského rázu, nikoli náboženského. R. 1669 bydleli plnomocníci chodských vsí Tábor a Pelnář ve Vídni v kapucínském klášteře sv. Jakuba, kde hledali přímluvy u císařových jezuitských zpovědníků. I chodští vězňové v čele s Kozinou přijímají v novoměstském vězení v Praze jezuitské zpovědníky, kteří se jim pak starají o stravu. To vše je u tajných nekatolíků zcela vyloučeno.

Při sčítání lidu r. 1779 nebyl v chodských vsích zjištěn ani jeden nekatolík kromě 6 Židů v Pocinovicích. Ani po vydání tolerančního patentu r. 1781, kdy bylo možné se zcela volně přihlásit k některému z povolených protestantských vyznání, nevystoupil ani jediný poddaný z chodských vesnic z katolické církve, jak dokládají úřední zprávy Stadionova

¹¹⁹ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 582 – 588.

koutského vrchnostenského úřadu. I v dalších sčítáních lidu v 2. polovině 18. století nebyl ani v jedné chodské vesnici žádný nekatolík. Jen v Pocinovicích bylo tehdy 14 Židů.

Podle všech faktů se náboženský vývoj ve všech chodských vsích do 19. století téměř nezměnil, protože se Chodové zajímali především o svoje stará privilegia, a daleko více se tedy zaměřovali na otázku hospodářskou a sociální, než na otázku náboženskou. Je tak zřejmé, že od poloviny 17. století nelze mluvit na Chodsku o nekatolictví, a že tento motiv nehrál v chodských bojích za svobodu žádnou roli.¹²⁰

Ostatně ani v 19. století se nemění obraz náboženských poměrů na Chodsku. Až na začátku 20. století, podle sčítání lidu z roku 1910, byli ve všech jedenácti chodských vsích spočtení 2 evangelíci mezi 8 638 obyvateli katolického vyznání (kromě 21 Židů usazených v Klenčí, Lhotě a Pocinovicích). V Postřekově bylo v r. 1910 všech 1848 obyvatel katolického vyznání. V roce 1921 žilo v obci 1706 obyvatel, z nichž bylo 1698 katolického vyznání, 6 evangelického a 2 obyvatelé bez vyznání jakékoli víry. Takže teprve až v roce 1921 se při sčítání lidu přihlásilo 6 obyvatel Postřekova k evangelickému vyznání a 2 k žádnému vyznání. Podobně tomu bylo i při sčítání v roce 1930 (jen obyvatel bez vyznání bylo trochu více, než při posledním sčítání, a to 7).

Katolická církev byla v první polovině 20. století postavena tváří v tvář dvěma světovým válkám, dále totalitnímu nacismu a vznikajícímu komunistickému režimu. Rostla ateizace společnosti, korespondující s rozmachem průmyslové výroby a s růstem počtu dělnické třídy, a tak náboženská společnost doby se začala pomalu tříštit. Zejména komunistický režim v Československu šel v 50. a 60. letech tvrdě proti církvi a církevním hodnostářům.

V následujících letech byl náboženský život všestranně potlačován. Rodiče byli přesvědčováni, aby jejich děti nechodily na dobrovolný kroužek náboženství. Ředitel školy poté zval rodiče k pohovoru, a když na náboženské výchově trvali, museli jejich děti přinést od obou rodičů podepsanou přihlášku. Přihláška se podávala týden před prázdninami. Později podaná přihláška už neplatila. Náboženství se vyučovalo 1 hodinu týdně. Je samozřejmé, že

¹²⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 591 – 592.

na náboženství chodilo dětí velmi málo. U dětí, jež chodily na náboženství, bylo znemožňováno přijetí do dalších škol, a pak i nastoupení do vedoucích míst.¹²¹

Údaje o náboženském vyznání se zjišťují pouze prostřednictvím sčítání lidu. Při sčítání v roce 1950 se data náboženského vyznání obyvatel nedochovala. Za roky 1961, 1970 a 1980 nejsou bohužel data žádná.

Přes celkový pokles počtu věřících a naopak vzrůst počtu osob bez vyznání se v uplynulém desetiletí nezměnila základní dispozice, kterou zjistilo sčítání v roce 1991. Z celkového počtu 1176 obyvatel Postřekova se přihlásilo k římskokatolické církvi 816 obyvatel, k evangelické církvi 5 obyvatel a k ostatním náboženstvím 1 občan Postřekova. U 151 obyvatel bylo náboženství nezjištěno. Obyvatel bez vyznání bylo spočítáno v obci celkem 203. To ukazuje na postupnou ateizaci v obci, poněvadž v roce 1930 bylo zjištěno jen 7 obyvatel bez vyznání a v roce 1991 bylo sečteno už 203 obyvatel bez vyznání. To je obrovský nárůst ateizace během 61 let.

V roce 2001 proběhlo další sčítání lidu. Z celkového počtu 1131 obyvatel bylo sečteno celkem 647 věřících – z toho 621 věřících se hlásilo k římskokatolické církvi, 2 věřící k evangelické církvi, 4 obyvatelé se hlásili k Svědkům Jehovovým, 390 obyvatel bylo bez vyznání víry a 94 nebylo zjištěno. Za 10 let se tak zvýšil počet obyvatel bez vyznání téměř o 100 % - z 203 obyvatel na 390. V roce 2011 proběhlo zatím poslední sčítání. Dle statistik okresu Domažlice bylo sečteno přibližně 30 % obyvatel okresu jako nevěřících, tedy bez náboženského vyznání. Téměř 50 % obyvatel okresu nebylo zjištěno (nevedlo svůj náboženský stav). Nejvíce věřících se hlásí stále k římskokatolické církvi.¹²²

Faktem je, že religiozita obyvatel ČR vzrůstá postupem ze západu na východ a částečně i na jih naší republiky. Tato tendence je zřejmá už v případě krajů a zcela jednoznačně se projevuje u okresů. Ty jsou také, jako menší územní celky, mnohem vhodnější pro podrobnější zkoumání. Všechny okresy s nejvyšším podílem osob bez vyznání, či jinak řečeno s nejnižším procentem věřících, se nacházejí v západní části republiky.

¹²¹ *Pamětní kniha mešní kaple ve Starém Postřekově*, OÚ Postřekov, nestránkováno.

¹²² Sčítání lidu, domů a bytů (r. 2001). [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/csu/sldb/basic_data_about_municipalities

Z výsledků sčítání lidu náboženské víry je zřejmé, že ateizace obyvatel Postřekova je, a troufám si tvrdit, že i bude, stále větší.¹²³

4.2.1 Duchovní správa

Duchovní správou bylo jedenáct chodských vesnic rozděleno mezi tři farnosti. K farnímu záduší kostela Zvěstování Panny Marie na domažlickém předměstí patřily obce Klíčov, Mrákov, Tlumačov, Stráž, Draženov a Újezd. Ke kostelu sv. Martina v Klenčí náležely vsi Chodov, Postřekov a Klenčí, a vesnice Pocinovice a Lhota byly přifařeny k Loučimi.

Když se chodských vsí zmocnil dědičně Lamingen, odňal r. 1631 domažlickému děkanovi dosavadní správu fary v Klenčí a zřídil tam přes jeho protesty samostatného faráře. Poté se ještě pokusil odebrat děkanovi také záduší na domažlickém předměstí, ale to se přece jen podařilo děkanovi tehdy udržet. Lamingen pak ještě dosáhnul r. 1677 oddělení Draženova a Újezda od fary domažlické a přičlenil ji k farnosti v Klenčí. V tomto stavu zůstala pak církevní správa chodských vesnic až do konce 18. století (do Josefínské úpravy). Teprve v r. 1785 byla zřízena v Mrákově samostatná fara, k níž byly připojeny vsi Klíčov a Tlumačov. R. 1787 pak byly Újezd a Chodov podřízeny nové faře v Trhanově. Téhož roku pak byla zřízena fara také v Pocinovicích, takže k Loučimi zůstala přifařena jen Lhota. Postřekov patřil pořád pod klenečskou faru a je tomu tak i dodnes.¹²⁴ Pod textem se nachází seznam farářů a kaplanů, kteří vykonávali církevní služby v klenečském kostele sv. Martina do r. 1922. Od roku 1900 sloužili faráři a kaplani z Klenčí svaté mše i v postřekovské kapli sv. Jakuba Většího.

¹²³ Náboženské vyznání obyvatelstva. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z:

<https://www.czso.cz/csu/czso/57004fa0dc>

¹²⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 595.

Seznam farářů a kaplanů do r. 1922¹²⁵

Jméno faráře	Rok	Jméno kaplana	Rok
Kněz Ondřej	1434	Jakub Kayser	?
Daniel Albín Bobrovský	1616	Vojtěch Fiker	1738
Kryštof Fikenbirt	1619	Josef Šepl	1748
Matouš Longolius	1623	Kryštof Pachmajer	1754
František Paretius	1653	František Lerer	1779
Kašpar Rotter	1655	Ferdinand Svobodník	1790
Kryštof Vojtěch Peška	1669-1688	Martin Hasner	1790-1793
Jan Ludvík Steyer	1688-1692	Martin Houška	1793-1796
Jiří Antonín Lenk	1692-1705	Josef Rejtmajer	1804-1807
Kristian Leonhard	1705-1707	Vojtěch Šiman	1807-1816
Jan Var. Heindl	1707-1748	Václav Stach	1817-1820
Jan Šváb	1748-1776	Václav Osvald	1820-1825
Kryštof Pachmajer	1776-1779	Jindřich Hausner	1825-1830
Wolfgang Traurig	1780-1790	Tomáš Kortus	1830-1835
Ferdinand Svobodník	administrátor ¹²⁶	Jakub Faster	1837-1845
Mikuláš Slavík	1790-1799	Gabriel Schneider	1839
Jan Wolner	administrátor	Josef Vondroušek	1839-1856
Martin Strádal	1800-1845	Petr Špelina	1856-1857
Jakub Faster	administrátor	František Veselý	1857-1870
Šimon Rejček	1845-1870	Václav Tůma	1870-1873
Jan Kunrát	1870-1873	Jan Hojda	1873-1875
Josef Vondroušek	1873-1882	Antonín Tomajer	1875-1880
Josef Toušek	administrátor	Josef Toušek	1880-1887
Václav Šanda	1882-1908	Jiří Štefek	1887-1904
Josef Bošek	1908-1922	Václav Ladislav	1905-1909

¹²⁵ *Kronika obce, 1923 -1963, OÚ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 40.*

¹²⁶ *zatímní správce farnosti*

		Bošek	
František Vošta	1922-	Josef Vonásek	1909-1910
		František Fajtl	1910-1912
		Jan Skala	1912-1922

4.2.2 Sakrální památky

Kaple sv. Trojice

Pozdně barokní čtyřboká kaple sv. Trojice, která má špičatou plechovou střechu červené barvy a leží při samém okraji horského lesa nad tehdy německou vsí Linz (dnešní Mlýnec), byla postavena na pohřebišti ruských vojáků vracejících se r. 1799 ze Švýcarska, kde zvítězili nad Napoleonem. Jejich velitel, maršál Suvorov, byl tehdy ubytován na Staré poště v Klenci.

Zakladateli i stavebníky této kaple byli zámožní mlynáři Zennefelssové. Původ této zpočátku šlechtické rodiny sahá do Bavorska, protože už v 15. století byli Zennefelssové významnými měšťany říšského a krajského města Ambergu. Značný a výhodný majetek vlastnili v nedalekém Wolfsbachu, ležícím na řece Viels. V době velkého náboženského pronásledování nekatolíků v 17. století utekla luteránská rodina Johanna Zennefelsse z Wolfsbachu do Čech, kde platila náboženská svoboda zaručená Rudolfovým majestátem. Nejprve se rodina usadila v Sezemíně (Zeissermühle) u Pivoně, kde si zakoupila mlýn s pilou. Poté ve 30. letech rodina přesídlila do Mlýnce a žila v těsné blízkosti Postřekova.¹²⁷

¹²⁷ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 21.

Kaple sv. Jakuba Většího

Plány na výstavbu kaple sv. Jakuba Většího vypracoval architekt Alois Čenský, který mimochodem vypracoval plány i na výstavbu Měšťanské besedy v Plzni nebo třeba Divadla na Vinohradech v Praze. Pro financování stavby kaple byla vyhlášena dobrovolná sbírka. Obec na výstavbu přispívala stavebním materiálem. Výstavba byla započata 31. října 1897. Oltářní obraz sv. Jakuba namaloval akademický malíř Jaroslav Špillar, který bydlel ve Starém Postřekově u tesařského mistra a pilaře Řezníčka („u Mistrů“), kde si na jeho pozemku dokonce nechal postavit vlastní ateliér.

Veškeré stavební práce na kapli provedli občané Postřekova pod vedením zednického mistra Jakuba Knopfa. Náklady na celou stavbu činily 11 288 Kč 62 h. Kaple byla vysvěcena o 3 roky později, dne 29. července r. 1900 za účasti mnoha církevních hodnostářů, hostů a domácího i přespolního lidu. Vysvěcení vykonal veledůstojný pan páter Václav Šanda, biskupský notář a farář z Klenčí.¹²⁸

Během 2. světové války, konkrétně 28. července 1942, byl z kaple sejmut a následně odvezen zvon vážící 105 kg firmou Ellert – Bodenwöhr. I z okolních vesnic byly odváženy kostelní zvony. Celou akci nařídilo ministerstvo válečného průmyslu.

Dne 30. července r. 2000 v neděli o postřekovské pouti se konala slavnostní mše svatá ke stoletému výročí postavení a vysvěcení kaple. Mši svatou sloužil v 8:30 h. farář František Štribl z Klenčí. Ve vybílené kapli vyzdobené květinami se sešlo hodně věřících, kteří přišli převážně v chodských krojích. Někteří se už nevešli do kaple, a proto stáli venku. Mše svatá se zúčastnili hasiči s praporem a stáli po dobu mše čestnou stráž po levé straně oltáře. Též byl přítomen starosta obce František Friš.¹²⁹

¹²⁸ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 23 – 24.

¹²⁹ *Pamětní kniha mešní kaple ve Starém Postřekově*, OÚ Postřekov, nestránkováno.

5. Obecní správa

Chodové, kteří žili uprostřed královského pohraničního hvozdu, podléhali jako prostí poddaní přímo samotnému králi. Od ostatních poddaných se lišili svými nepsanými i psanými privilegii a výsadami. Král měl tedy vždy právo po svolení zemského sněmu tyto své poddané zastavit nebo dědičně prodat. Chodové měli sice králův slib, že po svém vyplacení z r. 1570 nebudou již nikdy zastaveni ani prodáni, ale ani toto výslovné královské slovo je neuchránilo od velmi nepříznivého osudu, který se týkal vývoje poddanského stavu v Čechách.

Před švamberskou zástavou bylo nutné se postarat o správu královských sedláků, kteří se podle právního cítění doby nemohli spravovat sami. V Domažlicích sídlil na starém královském hradě královský purkrabí, jenž byl příslušníkem rytířského stavu a zároveň správcem chodských poddaných. Když byli Chodové od počátku 16. století zastaveni Švamberkům, pomínula funkce královského purkrabí ve správě chodských vesnic, kterou převzal jménem nového zástavního pána některý z jeho úředníků. Petr ze Švamberka svěřil správu své chodské zástavy domažlickému měšťanu Ondřeji Kvasničkovvi, jehož špatný přátelský poměr k sedlákům jsem již vylíčil v historickém vývoji.

Po výkupu ze švamberské zástavy se Chodové spravovali několik let sami. Brzy potom přišla zástava Domažlických, kteří pak spravovali toto nové zboží měšťany volenými ze svého středu. Když se pak r. 1621 ujal chodské zástavy Volf Vilém Lamingen, dosadil si jako správce chodských vsí svého hejtmána. Od té doby pak chodské vsi podléhaly stále bezprostřední správě Lamingenova vrchnostenského úřadu nacházejícího se na novém zámku v Trhanově.

Až do počátku 17. století si Chodové zachovali svůj nejdůležitější samosprávný orgán, chodský soud, zasedající podle privilegia krále Jana Lucemburského z r. 1325 v královském hradě v Domažlicích. Chodové se tak sami spravovali tímto soudem, v němž zasedalo kromě chodského rychtáře i 12 chodských konšelů, volených svobodně příslušnými obcemi tak, že z každé chodské obce byl volen jeden (pod textem se nachází seznam postřekovských konšelů), a z Pocinovic, jako největší vsi, dva, aby se naplnil tradiční počet dvanácti konšelů, stanovených pravděpodobně podle vzoru městského zřízení. Tito konšelé pak volili chodského rychtáře, který byl poté potvrzen králem. Později měli konšelé funkci vesnických rychtářů (pod textem se nachází seznam postřekovských rychtářů), kteří byli jmenováni vrchností.

Postřekovští konšelé¹³⁰

Jan Marsius – r. 1430; Jan Filip – r. 1434; Martin Kopáč – r. 1477; Štěpán – r. 1481; Jan Hyřík – r. 1530; Jan Sokol – r. 1535; Jan Kuželka – r. 1562, 1564; Matouš Janeček – r. 1572; Vavřínek Kuželka – r. 1604, Jan Vaňkovic – r. 1608

Postřekovští rychtáři¹³¹

Jan Hojda – r. 1653, 1675, 1676; Šimon Drešer – po r. 1655; Jan Heindl – r. 1680, 1683; Jan Hojda – r. 1684; Bartoloměj Gangl – r. 1684; Matěj Hojda – r. 1693; Jiří Schlegl – r. 1695; Jiří Rebitzer – r. 1697; Matěj Buršík – r. 1698, 1707; Kryštof Pittner – r. 1714; Jakub Guttenberg (Kuttenberger) – r. 1717, 1725; Jan Krutina – r. 1727, 1731; Jan Heidl – r. 1733; Mates Heindl – r. 1738, 1750; Augustýn Krutina – r. 1763, 1770; Jakub Kuneš – r. 1771, 1772; Jan Pittner – r. 1775, 1780; Daniel Heindl – r. 1781, 1787; Daniel Jakobše – r. 1790; Štěpán Heindl – r. 1791, 1798; Jakub Kubiček – r. 1802; Kryštof Kubiček – r. 1838; Gabriel Heindl – r. 1848

Předsedou chodského soudu byl chodský rychtář zastupující zájmy krále jako vrchnosti chodských vesnic. Byla to teda jakási obdoba královských rychtářů v královských městech. Protože byla funkce rychtáře do jisté míry funkcí kontrolní, nemohl být tento rychtář volen přímo chodskými sedláky z jejich středu, ale byl jím vždy některý z domažlických měšťanů, který byl sice volen Chody, ale potvrzován králem a skládal služební přísahu do rukou královských komisařů. A tak zájem chodských rychtářů se nekryl vždy se zájmy chodských sedláků. Je pochopitelné, že za správy Domažlických muselo docházet k ostrým sporům mezi tímto měšťanem a sebevědomými Chody, kteří těžce nesli jeho úřední postup, klonící se vždy spíše ve prospěch města, než v jejich.¹³²

Chodskému rychtáři byl k ruce vždy Chody volen chodský čili hradecký písař, jímž byl pravidelně některý z domažlických měšťanů. Navíc tento úřad nemohl zastávat nikdo

¹³⁰ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 601.

¹³¹ Tamtéž, s. 602.

¹³² Tamtéž, s. 556 – 559.

z Chodů, protože znalost čtení a psaní byla mezi Chody velmi vzácná. Písař měl za úkol vyřizovat písemnou agendu, spojenou s činností chodského úřadu, a vést jeho knihy. Písaři pak při vybírání dávek a potřebných pochůzkách a exekucích pomáhal chodský posel.

Mimo správu chodských vesnic spravovali Chodové i královské lesy. Dozor v královských lesích byl svěřen zvláštním chodským polesným z chodských vsí, kteří neplatili žádné drevné a dostávali pravděpodobně i jiné peněžité příspěvky za vybírání lesních poplatků a pokut. Tito hajní, jež spravovali královské lesy, nebyli pro Chody příliš oblíbenými, protože dohlíželi na správné placení poplatků, stanovených za užívání královského lesa. Jejich kontrolní funkce je přiváděla často do sporů s jejich sousedy. Jedna taková událost se stala i postřekovskému hajnému Václavu Honzatovi v roce 1584. Ten tehdy obcházel jemu svěřené lesy, v nichž potkal u Kramolína postřekovského Vávru Hyříka a jeho bratra Duchka, kteří si vyšli pravděpodobně trochu zapytlačit do královských lesů s puškami v rukou. Honzat ve své stížnosti Domažlickým výmluvně líčí dramatický průběh tohoto setkání:

„Vávra, jdoucí cestou s ručnicí svou, ji na mne napřáhl, a abych mu se nezavrhl, byl by mne tu odložil, však bráně se jemu Vávrovi, Duchek bratr jeho po zadu sekerou mne uhodil a škodně stloukl, tak že posavad dělati nic nemohu. A na tom dosti nemajíce, Vávra po krčmách v Ronšperce i jindě, kde se mu líbí, divně mnou potřásá, u Smetipracha ve mlýnu, majíce ručnici nabitou i nataženou s kohoutkem přiloženou, proti záповědi právní ke mně jest směřoval, a kdyby Smetipracha nebylo, byl by mne tu na místě nechal“.

Hajný Honzat prosil Domažlické za ochranu s tím, že Chodové o něm říkají, že není hoden povinnosti hajného, ale spíše šibenice. Pravděpodobně byl hajný Honzat asi příliš přísný v konání své povinnosti. Protože Hyřík tvrdošíjně popíral pravdivost Honzatových žalob, byla celá věc odložena ad acta. Tato událost však dokazuje, že funkce chodských polesných nebyla vždy závidění hodna.¹³³

Když pak převzal chodskou zástavu Lamingen, mizí ve spisech zmínky o funkci chodského rychtáře. Dědičným prodejem chodských vesnice r. 1630 pak pominul tento úřad úplně. Lamingen poté sám jmenoval v každé vesnici po jednom vrchnostenském rychtáři, jehož pravomoc byla ovšem značně omezena vůlí dědičné vrchnosti. Ze soupisu těchto

¹³³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 560.

panských rychtářů víme, že byli sice jmenováni většinou z českých chodských rodů, ale objevují se mezi nimi i některá německá jména, Lamingenovi jistě vhodnější. Když pak r. 1692 došlo k chodskému povstání, sesadil Lamingen kompromitované rychtáře, aby je nahradil novými, spolehlivými rychtáři, většinou z nových německých rodin. Později se však tyto funkce vrátily zpět do chodských rodin českého původu. Tato obecní správa chodských vesnic setrvala i přes Stadionovu zástavu až do r. 1848, kdy funkci vesnických rychtářů vystřídala funkce starosty obce, jelikož vznikly v rámci reformy samosprávné jednotky zvané „obce“ (pod textem se nachází tabulka postřekovských starostů).¹³⁴

Starostové obce ¹³⁵	
1850 – 1859	Jan Buršík
1859 – 1865	Tomáš Hrubý
1865 – 1877	Bedřich hrubý
1877 – 1886	Jan Beroušek
1886 – 1892	Jakub Knopf
1892 – 1902	Jakub Řezníček
1902 – 1909	Karel Anderle
1909 – 1912	Adam Hrubý
1912 – 1919	Ondřej Řezníček
1919 – 1923	Ondřej Schweiner
1923 – 1924	Prokop Pittner

¹³⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 559.

¹³⁵ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 14 – 15.

1924 – 1928	Jan Ledvina
1928 – 1932	Matouš Krutina
1932 – 1933	Jakub Sokol
1933 – 1939	Šimon Knopf
1939 - 1945	Jan Vogeltanz
Předsedové MNV	
2. – 9. 5. 1945	František Reiniger
1945 – 1947	Daniel Haas
1947 - 1950	Jan Volfík
1950 – 1956	Jan Ledvina
1956 – 1957	Alois Šindel
1957 – 1964	Václav Thomajer
1964 – 1966	Josef Jahn
1966 - 1988	Štěpán Královec
1988 - 1990	Josef Němec
Starostové obce	
1990 – 1994	Ing. Josef Kuneš
1994 – 1998	Rudolf Reiniger
1998 - 2014	František Friš
2014 - dosud	Ing. Jan Kreuz

Nová funkce starosty obce vydržela dlouhých 95 let, než ji vystřídala funkce předsedy MNV, místního národního výboru. Tuto funkci vykonávali zvolení předsedové v Československu od roku 1945 do roku 1990. Zaniklo tak obecní zastupitelstvo a obecní úřad byl nahrazen úřadem místního národního výboru. Mimo agendy předchozích úřadů se řešily poválečné úkony, jako byly např. konfiskace majetku Němců a kolaborantů podle dekretů prezidenta republiky, řešení válečných škod, odsun německého obyvatelstva či ustavování národních práv. Místní národní výbory byly podřízené Okresním národním výborům. Všechny správní orgány samozřejmě spadaly v té době pod KSČ.

Po roce 1990 se z MNV staly Okresní úřady. Okresní úřady pak ukončily svoji činnost k 31. prosinci roku 2002 a jejich kompetence v rámci reformy veřejné správy převzaly zčásti krajské úřady a zčásti obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Podle zákona tvoří obecní úřad starosta, místostarostové, tajemník obecního úřadu a zaměstnanci do obecního úřadu zařazení. Obecní rada může zřídit odbory a oddělení pro jednotlivé druhy činnosti, které vedou zaměstnanci obecního úřadu.¹³⁶

Pod obecní správu Postřekova patřila dnes již zaniklá dřevařská vesnička Nuzarov, která ležela na lesní mýtině u silnice mezi Valtířovem a Pivoní. První osadníci se zde na popud trhanovské vrchnosti usadili kolem roku 1705. Osada Nuzarov se od roku 1869 do roku 1910 jmenovala Nimvorgut. V průběhu první poloviny 20. století se počet usedlíků rozrostl na 25 popisných čísel. Po sčítání lidu v roce 1900 měl Nimvorgut 181 obyvatel. Od roku 1921 se osada nazývala již Nuzarov. Protože se jednalo o německé občany, byli po roce 1945 odsunuti do SRN a domy byly zbourány. Část zdiva byla použita občany Postřekova při výstavbě rodinných domků na dosud neobydlených místech vesnice. Dřevařská vesnička Nuzarov tak oficiálně zanikla v roce 1950.¹³⁷

¹³⁶ SCHELLE, Karel a kol. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 314 s.

¹³⁷ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 105.

6. Hospodářství

6.1 Zemědělství

Úroveň zemědělství vždy výrazně ovlivňoval regionální ekotyp a z něj vyplývající způsob obživy. Nejpočetnější zastoupení měli sedláci a chalupníci v zemědělsky úrodných krajích, zatímco v horských oblastech se rychle rozšiřovaly neselské vrstvy. Tam probíhala např. textilní výroba. Poměrně silné zastoupení nádeníků a podruhů pak nalzáme v zemědělsky méně úrodných oblastech.¹³⁸ Postřekov je typicky podhorská oblast, avšak převážně zde byli sedláci, chalupníci (domkáři) a podruzi. V zemědělství pracovala převážně celá vesnice, zbytek v řemesle a obchodu. V obecní kronice jsou uvedena některá jména sedláků z roku 1588, kteří žili v Postřekově: Honzát, Vavřík, Kuželka, Tábor, Sokol, Buršík, Slanšík, Dadejsek, Sasín, Andrle, Psutka, Kubíček, Kolouch, Šindelář, Sůvka, Matouš Mlynář.

Protože v zemědělství pracovala převážná část vesnice, sedláckých rodin zde bylo opravdu mnoho. Z matrik můžeme vyčíst, jaké selské rodiny žily v Postřekově. Byla to např.: rodina Psutkova, Sokolova, Šindelářova, Anderlova, Langova, Váchalova, Krutinova, Šerlovských, Hrubých či rodina Královcova a Vogeltanzova.

Je však obtížné určit, jak velký či malý byl rozdíl pozemků mezi sedlákem a chalupníkem. Pod stejnými názvy se totiž často mohl skrývat diametrálně odlišný obraz. Ukazuje se to např. na termínu chalupník – někdy je tento pojem užíván pro menšího držitele půdy, než byl sedlák – zároveň však ve starších pramenech jím může být myšlen držitel chalupy bez jakýchkoli dalších pozemků. Rovněž hranice mezi jednotlivými sociálními kategoriemi není možné zcela jednoznačně určit. Zatímco v jednom regionu převažují v selské vrstvě hospodáři obdělávající několik desítek hektarů, jinde hospodáři největší sedláci na stěží 20 ha půdy. Díky tomu dochází i k posunu hranice mezi sociálními vrstvami – v jednom regionu mohou být držitelé 10 ha počítáni již mezi drobnější hospodáře, zatímco ve druhém patří mezi větší sedláky.¹³⁹

¹³⁸ VELKOVÁ, Alice. *Krutá vrchnost, ubozí poddani?*. Praha: Historický ústav, 2009. s. 46.

¹³⁹ Tamtéž, s. 44.

Podle soupisu z roku 1654 měl Postřekov 1138 strychů¹⁴⁰ rolí¹⁴¹, 98 potahů¹⁴², 73 krav, 128 jalovic, 174 ovcí, 187 sviní a 9 pustých gruntů. V letech 1654 až 1679 vyhořely v Postřekově dle soupisu tři hospodářská stavení.

Navzdory typicky podhorské oblasti pěstovali postřekovští sedláci na polích různé zemědělské plodiny. Nejčastěji to byly obiloviny jako žito, oves, v menším množství pak ječmen a jarní žito. Dále pěstovali hrách a vikev, později brambory a řepu. Existovalo mnoho úhorů, někdy dvou i víceletých. Pěstoval se také len, který se poté spřádal a tkal na plátno. Pěstovaly se i brambory, ale jen velmi málo. Oralo se na jaře a na podzim se zoralo pouze tam, kde měly být zasety ozimi. Pluhy k orbě byly do poloviny 19. století ještě dřevěné. Tyto pluhy půdu neobracely, jenom ji rozrývaly. Až později se začal objevovat pluh se železnou radlicí, který táhl většinou kůň nebo jiné tažné zvíře. Dnes zemědělci většinou orají pluhem s ocelovou radlicí, který táhne traktor.

Obilí se dříve sekalo ručně kosami. Poté se sváželo do stodol, kde se mlátivalo ručně cepy a mlácení trvalo celou zimu. Souběžně s mlácením se zdokonalovalo i čištění vyláčeného obilí. Součástí stodoly byl i mlat. Dobrý mlat byl vyroben z mazné hlíny, do které se přikládala dobytčí krev. Obilí se při mlácení rozprostřelo na mlat, klasy ze dvou stran do sebe, kolem se rozestoupili mlatici a pravidelné bubnování do obilí mohlo začít. Při více mlaticích musela být skupina sehraná a jednotlivé úderky měly svůj řád, hlavně jejich pořadí, aby nedošlo ke srážce cepů, či nedostal mlátec cepem do hlavy. Obilí se během mlácení otočilo a po odstranění slámy se zrno smetlo. Od příměsí slámy a nečistot (plevy) se čistilo na mlýnku, kde za pomoci sít a proudu vzduchu, se obilí vyčistilo. V zimě byl pravidelný tlukot cepů po vesnici typický - zvláště za mrazivého suchého počasí, kdy se snáze zrno oddělovalo od slámy. Obilí se poté muselo ještě přesít na řešetech. Tento způsob nahradily později fukary. Během 2. poloviny 20. století byly velké fukary většinou přímo součástí kombajnů pro sklizeň obilí nebo pícnin a foukaly posekaný materiál (bez zrní po vyláčení) na vůz jedoucí vedle kombajnu během sklizení na poli. Po sklizni se na strništích pásal dobytek, kozy

¹⁴⁰ Také „korec“ (někdy také měřice) je stará česká míra plošného obsahu a objemová míra užívaná pro sypké látky; 1 strych = cca 2837 m²

¹⁴¹ archaický název pro „pole“

¹⁴² Tažné zvíře, které táhne potahové vozidlo (saně, kočár, žebřinový vůz aj.).

a ovce. Většinou se na vesnicích páslo hromadně a o stádo se staral buď obecní, nebo vrchnostenský pastýř.¹⁴³

S nástupem lepšího náradí a později zemědělských strojů se ve 20. století zvyšovala i úroda a zlepšovala práce v zemědělství. K tomu pomohl i rok 1848, kdy došlo ke zrušení roboty za náhradu. To vedlo především ke zvýšení počtu středních a malých zemědělských podniků. Velkým vlastníkům půdy umožnily prostředky získané vyvazováním z feudálních povinností zdokonalit výrobní techniku a rozšířit výrobu. Změny ve struktuře českého zemědělství, tedy diferenciaci na velkostatkáře, zámožné sedláky, střední rolníky, malorolníky a námezdní síly, se nedaly přehlédnout.¹⁴⁴

Po „vítězném“ únoru v roce 1948, kdy se u nás k moci dostali komunisté, se i v Postřekově začalo mluvit o založení Jednotného zemědělského družstva, kde by mohli zemědělci společně hospodařit a využívat více strojů, jež se začaly vyrábět v daleko větší míře. Při náboru zemědělců však místní funkcionáři nerespektovali slova prezidenta Antonína Zápotockého, jenž upozorňoval, že MNV a funkcionáři KSČ nedělají dobře, když nahánějí naše zemědělce do JZD všelijakými přísliby a mnohdy i násilím. Prezident tvrdil, že je nutno zemědělce trpělivě přesvědčovat, až sami pochopí výhody vstupu do JZD. Tato uspěchanost se pak negativně projevila při zakládání JZD v Postřekově.

V r. 1952 byl ustanoven přípravný výbor a v polovině léta do JZD vstoupili všichni zemědělci, až na několik menších zemědělců (převážně starší zemědělci). Prvním předsedou byl zvolen Ondřej Buršík. Na jaře 1953 převzal funkci předsedy František Lang. V té době se začíná s přestavbou tří stodol na stáj pro 100 kusů dobytka, který i přesto zůstal roztroušen asi u 40 hospodářů. První rok společného hospodaření přinesl samé problémy a nespokojenost. A proto do podzimu r. 1953 podali skoro všichni výkonní zemědělci odhlášku s tím, že prezident řekl, že vstup do družstva je dobrovolný. V družstvu tak zůstali jen tři výkonní zemědělci: Štěpán Sokol, Jakub Konopík, Ondřej Buršík a ještě několik malých rolníků.

Pro soustavné neplnění dodávek státu byl r. 1958 předseda MNV Šimon Buršík s rodinou vystěhován do Újezda u Svatého Kříže (do Postřekova se rodina vrátila 13. 12. 1969, bohužel už bez Šimona, který r. 1961 zemřel). V roce 1959 vstoupilo do družstva 12

¹⁴³ BERANOVÁ, Magdalena - KUBAČÁK, Antonín. *Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010.

¹⁴⁴ DOUŠOVÁ, Hana - JIRÁNEK, Tomáš - LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. 1. díl, Dějiny hmotné kultury*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. s. 30.

rolníků. Novým předsedou se stal Jan Frei, a postupem času se členská základna rozšířila. R. 1961 nastoupil do funkce předsedy JZD Stanislav Vogeltanz. Záhy se na polích poprvé objevil kombajn (ukázkou kosení kombajnem předvedl již v roce 1948 Václav Volfík v STS H. Týn). Těžké začátky JZD zůstaly minulostí a v Postřekově postupně vyrostlo moderní zemědělské družstvo. Od založení JZD v roce 1952 do r. 1964 se vystavěly kanceláře, dílny, konírny, vepřín, stáje, teletník, salaš a postupem času se celé JZD modernizovalo až do současného stavu.

V roce 1975 došlo ke sloučení JZD Postřekov, Chodov, Klenčí pod Čerchovem. Vznikla tak výrobně organizační jednotka JZD Čerchov se sídlem v Klenčí pod Čerchovem. V Postřekově bylo jediné hospodářství, jehož majitelé Alžběta Kohoutová s dcerou Marií provdanou za Jiřího Řezáčka z Draženova nevstoupili do JZD. Ten odolával tlakům ke vstupu do družstva s tvrzením, že mu hospodářství nepatří. V roce 1970 převzal grunt do svého vlastnictví a vstoupil tak do JZD. Postupně získával Jiří Řezáček známosti u vedoucích pracovníků jiných JZD a Státního statku Tachov. Získával zemědělské stroje a jinou pomoc, a tak se mu podle jeho vlastních slov hospodařilo velmi dobře.¹⁴⁵ Jiří Řezáček, který stále hospodařil soukromě, začal po roce 1989 s rozsáhlou výstavbou hospodářských zařízení, porážkou a řeznictvím s prodejnou.

Na základě návrhu představenstva JZD byl v Obchodním rejstříku v Plzni dne 10. 12. 1990 změněn JZD Čerchov Klenčí pod Čerchovem na ZD Čerchov Klenčí. V roce 1999 došlo k rozdělení družstva na dvě společnosti, a to na Zemědělskou společnost Čerchov a.s. a Zemědělské družstvo Čerchov Klenčí pod Čerchovem. Zemědělská společnost Čerchov a.s. provozuje pouze zemědělskou výrobu na střediscích v Postřekově a v Chodově. Zemědělské družstvo provozuje pouze průmyslovou výrobu, která je soustředěna v Klenčí a v Domažlicích. V roce 2003 mění Zemědělské družstvo název na Výrobní společnost Čerchov a.s.¹⁴⁶

¹⁴⁵ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 81.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 91.

6.2 Řemesla a živnosti

Před několika staletími měli Postřekovští možnost pracovat v papírně nedaleko od vesnice. Papírna byla založena nejspíše Lamingenem už v roce 1666. Po smrti Lamingena koupili trhanovské panství právě Stadionové, kteří podporovali průmyslové podnikání. V letech 1820 – 30 byla papírna přeměněna na brusírnu skla, která zaměstnávala 17 dělníků. Poté se však v papírně, jež se nacházela zhruba 2 km od Postřekova, se vyráběl znovu papír až do roku 1860. V té době byl majitelem žid jménem Popper. Přibližně v té době byl pod Postřekovem zřízen hamr a panský dvůr Podhamří.¹⁴⁷ Roku 1917 koupili papírnu postřekovští sedláci a založili tam družstevní mlýn. V r. 1918 je zřízena, už v bývalé papírně, elektrická centrála, která zásobovala Postřekov elektrickým proudem. Zrušena byla v 50 letech. V následujících letech byl objekt používán jako sklad JZD. V roce 2003 byla papírna zbourána.¹⁴⁸

Ten, kdo nepracoval v zemědělství nebo v papírně, se živil v Postřekově řemeslem. Řemesla vznikala souběžně s postupující specializací lidských činností. Některé práce, vyžadující vysokou odbornost nebo také zručnost, postupně začali vykonávat lidé, kteří touto odborností či zručností vynikali. Rozvoj určitého řemesla se dříve dědil z generace na generaci a držel se v rodině vlastně předáváním zkušeností svým potomkům. Později řemeslníci přibírali mladé učedníky – tovaryše. Tovaryši dělali ty méně obtížné práce, ale časem získávali zkušenosti a zkušený mistr vykonával ty těžší práce, které potřebovaly odbornou znalost. Přestože si řemeslníci co nejvíce věcí vyráběli nebo opravovali sami, pro chod zemědělských usedlostí bylo nutné, aby někteří řemeslníci byli dosažitelní i na vesnici a ne jenom ve městech.

Bohužel neexistují žádné historické soupisy řemeslníků a živnostníků v Postřekově. Nejstarší soupis je až z 20. století, konkrétně z 31. prosince 1936. Je ale velmi pravděpodobné, že se některá jména postřekovských řemeslníků po několik století vůbec neměnila. Řemeslníci, živnostníci a či obchodníci se totiž svoje řemeslo učili od přechozí generace a ta zase od té před ní. Nepostradatelným řemeslníkem na vesnici byl především kovář. Kovář vyráběl a opravoval součásti náradí, které byly železné a zároveň i koval

¹⁴⁷ *Kronika obce, 1923 -1963, OÚ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 60.*

¹⁴⁸ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let.* Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 20.

koně.¹⁴⁹ Kováren bylo v Postřekově hned několik - kovárna „u Pivonků“ - tak se říkávalo „po chalupě“ - (Ondřej Pivonka¹⁵⁰), „u Frýdlů“ (Josef Konopík) a „u Váchalů“ (Josef Váchal).

Dalšími vesnickými řemeslníky byli koláři, bednáři, obuvníci, pekaři a později, při větší specializaci řemesel, i truhláři, zedníci nebo řezníci. Ve 20. století pak i šamotáři a komínáři. Nejprve ve 20. a 30. letech, později i v 60. a 70. letech, postřekovští komínáři a šamotáři cestovali za prací po celém světě. V Postřekově se držela i starší řemesla jako kolářství, bednářství či obuvnictví. Kolářství stálo „u Svobodů“ (Gabriel Frei) a „u Tulačků“ (Šimon Tulačka). Koláři vyráběli a opravovali dřevěné vozy či povozy a jejich loukoťová kola.¹⁵¹ Bednáři se zase zabývali výrobou a opravou sudů, beček, kádí a štoudví.¹⁵² Obuvnictví bylo dle soupisu z roku 1936 v obci jedno, a to „u Dandů“ (Daniel Heindl). V minulosti bylo prý obuvnictví i „u Doubků“. Obuvník, zvaný též švec, se zabýval výrobou a opravou obuvi. Pracoval zejména s kůží a textilem. Mezi speciální ševcovské potřeby vždy patřilo ševcovské kopyto, šídlo, verpánek i speciální nitě dratev.¹⁵³

V Postřekově se nacházelo i pekařství - „u Pekařů“ (František Knopf), „u Šípků“ (František Kapic) a „u Honzírů“ (František Haas). I řezníků zde bylo několik. Stálo zde i několik řeznictví - „u Chatliců“ (Jiří Grössl), „u Langusů“ (Josef Psutka) a „u Chaloupků“ (Maxa Psutková).¹⁵⁴ Vesnickým řemeslníkům však k uživení nepostačovala samotná živnost, a tak doplňovali řemeslo zemědělským hospodařením. Na vesnici byl samozřejmě i mlynář. Mlýn byl zpravidla v majetku vrchnosti, a tak se mlynář stal dočasným, někdy i dědičným nájemcem. Poddaní byli nuceni dávat mlít své obilí v mlýnech vrchnosti. Za to museli část obilí nebo mouky odevzdat mlynáři, respektive vrchnosti jako poplatek za semletí.¹⁵⁵

Podle soupisu řemesel z r. 1936 stály v Postřekově tři mlýny: „u dolejších Bolfíků“ (František Volfík), „u hořejších Bolfíků“ (Dorota Langová) a družstevní mlýn (bývalá

¹⁴⁹ FROLEC, Ivo. *Kovářství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003.

¹⁵⁰ *v závorce je vždy uvedené jméno řemeslníka, jenž byl zapsán do soupisu v r. 1936.*

¹⁵¹ KOCURA, Josef. *Kolářství*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1956.

¹⁵² PAVEL, Jaroslav. *Bednářství: Určeno záv. učňovským školám i všem pracovníkům v provozu*. 1. vyd. Praha: SNTL, 1957.

¹⁵³ PŘÍHODOVÁ, Eva - ŠTÝBROVÁ, Miroslava - TALAŠ, Václav. *Textil, oděvnictví, obuvnictví*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2004.

¹⁵⁴ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 45.

¹⁵⁵ KARAS, Jaroslav. *Historický vývoj mlynářství*. V Praze: Mlynářské noviny, 1919.

papírna). Z historie mlýna „u hořejších Bolfíků“ se zachovalo několik informací. Původně panský mlýn byl prodán r. 1701 Janu Volfíkovi. Dalšími mlynáři pak byli Matěj Volfík a Bartl Volfík, jenž v roce 1772 prodává mlýn Kašparu Pittnerovi. Ten v roce 1774 zemřel a vdova Markéta pronajímá mlýn na dobu dvaceti let mlynáři z Valtířova jménem Hans Georg Schwarz. Mezitím její syn Leopold Pittner dospěl a v roce 1795 přebírá mlýn už jako mlynářský mistr. Dalšími majiteli mlýna jsou pak Leopold Pittner mladší (1823-1866), Jan Pittner (1866-1885), Andreas Lang (1885-1909), Štěpán Lang (1909-1914), Dorota Langová (1914-1947) a Josef Lang (1947-1952). Mlýn je od roku 1701 nazýván v dokumentech jako „horní Bolfíkouc“. V tomto roce je zmíněna také pila, která v té době ještě zůstala v majetku šlechty. V roce 1825 postavil novou pilu Leopold Pittner mladší. Současná podoba mlýna je z let 1912 – 1914, kdy byla provedena přestavba na válcový mlýn, současně byl zvýšen spád a vyměněna obě mlýnská kola (4,8 m). Jedno kolo pohánělo mlýn a druhé spodní vodou pilu. V roce 1936 byla obě kola odstraněna a pořízena vodní turbína, která funguje prakticky dodnes. Posledním mlynářem byl Josef Lang, jenž na pokyn úřadů v roce 1952 mlýn zastavil. Mlýn „u dolejších Bolfíků“ je také zmíněn v dokumentu z r. 1654 a oba mlýny tak existovaly zcela jistě před tímto rokem.¹⁵⁶

Na vesnici stála i krčma, jež byla považována za nejvýhodnější živnost. Zpravidla ji držel vesnický rychtář, ale nemuselo tomu tak vždy být. V krčmách se většinou prodávalo pivo z vrchnostenských pivovarů (např. Lamingen nutil Chody kupovat pivo jen v jeho pivovaru). Krčmy byly zároveň i obchody, kde se prodávala především sůl, některé potraviny a různé potřebné věci. Dle soupisu z r. 1936 bylo v Postřekově hostinců opravdu mnoho. Vesničané chodili „na pivo“ k hostinskému Josefu Freiovi (hotel U Nádraží), k Janu Knopfovi („u Bílků“) nebo k Jiřímu Grösslovi („u Chatliců“), jenž vlastnil kromě hostince také řeznictví. Dále chodili „za zábavou“ k hostinské Markétě Kapicové („u Ublů“) nebo Maxe Psutkové („u Chaloupek“). Ta, stejně jako Jiří Grössl, vlastnila kromě hostince i řeznictví. Dále chodili k hostinskému Josefu Gibrfriedovi („u Kráčňů“) a nakonec i k Adamu Kuželkovi („u Hadamů“).¹⁵⁷ Hospoda U Hadamů je jednou z nejstarších hospod na Chodsku a je také zmiňována v chodských lidových písničkách jako např. „V tý postřekovský hospodě“ nebo „Hadamouc hospoda“.

¹⁵⁶ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 45 – 46.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 144.

Řemeslo, které nelze v obci Postřekov opomenout, je nepochybně tkalcovství. Bylo to takové specifické řemeslo, poněvadž dobří tkalci žili téměř v každém stavení. V Postřekově se totiž už od pradávna předl len a v každém statku či chalupě stály přeslice, kolovrat a motovidlo. V některých staveních se pak z upředených nití tkalo plátno na ručních tkalcovských stavech. Přece jen však v tomto řemeslu kdosi vynikal. Byl to Josef Kapic, který tkal a bělil plátno nejen pro obyvatele Postřekova, ale i pro lidi z okolí. V roce 1896 postavil tkalcovnu, kde stálo 11 tkalcovských stavů. Stavby byly poháněny nejdříve vodním kolem, posléze v roce 1919 vodní turbínou. V roce 1926 převzal tkalcovnu jeho syn Štěpán Kapic a polovinu zakoupil Jiří Lang. Vznikla tak nová firma Kapic a Lang. Zboží se prodávalo v Postřekově a v Domažlicích, kde měli vlastníci firmy pronajatý obchod. Největší rozmach zaznamenala firma po roce 1945, kdy měl postřekovský kanafas značný odbyt. V roce 1951 byla tato soukromá tkalcovna zrušena. Díky péči Ústředí lidové umělecké výroby byla v r. 1953 úspěšně obnovena výroba kanafasu, samozřejmě opět za aktivní účasti rodiny Kapicovy.¹⁵⁸ Štěpán Kapic se poté vrací jako vedoucí pracovník, dělá nové návrhy na kanafas a získává titul „Mistr uměleckého řemesla“. Tkalcovna v tu dobu zaměstnává 20 lidí. V roce 1962 odchází Štěpán Kapic do důchodu a tkalcovna se stěhuje do nově postavené budovy na konci vesnice. Vedoucím pracoviště byl do roku 1991 František Strnad.¹⁵⁹

S příchodem komunismu přišlo i uzavírání obchodů nebo přechod některých živností pod Spotřební družstvo Jednota. V roce 1951 byly uzavřeny obchody Františka Kapice a Josefa Šleise. Obchod J. Mráze převzala Jednota, která rovněž převzala i pohostinství v hotelu U Nádraží (majitel Jan Schweiner koupil hotel v r. 1946 od města Domažlice a úspěšně ho vedl s manželkou Ludmilou, roz. Knopfovou), hospodu U Hadamů (majitel Adam Kuželka) a hostinec U Houdlů ve Mlýnci (majitel František Reiniger). Ostatní hostince byly zrušeny. Dále bylo zrušeno pekařství a chleba s pečivem dováží Jednota ze svých pekáren z Domažlic. Byly také uzavřeny skoro všechny mlýny. Mlelo se jen v bývalém družstevním mlýně (bývalá papírna). V Postřekově se ve 20. století pracovalo i na pile. V soupisu z roku 1936 najdeme i jméno majitele pily Jana Rubeye. Tento majitel vedl pilu soukromě do roku 1952. Od roku 1952 převzalo pilu JZD, avšak řezalo se i nadále pod vedením bývalého majitele. R. 1968

¹⁵⁸ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 22.

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 84 – 85.

byla výroba zrušena. A tak vlnu znárodnování „přežili“ jen dva živnostníci -v soukromém sektoru zůstal jen truhlář Jan Vrba a kovář Ondřej Pivonka.¹⁶⁰

Po roce 1989 začal vzkvétat soukromý sektor, a tak vznikali i v obci Postřekov malé soukromé firmy, které zakládali menší i větší podnikatelé. Marie Benešová si od myslivecké společnosti pronajala bývalý konzum a po úpravě byla první soukromá prodejna potravin dne 11. 12. 1991 otevřena. O rok později prodejnu Pramen vydražila a provozovala ji do roku 2002, kdy budovu přestavěla na penzion. Další soukromou prodejnu byla Perla, jež byla ve vlastnictví Marie Knopfové, a ta zahájila provoz v únoru 1995. Konzum po revoluci patřil Sušici.

I v pohostinství nastaly velké změny. O pronájem hospody U Hadamů projevil zájem Antonín Urban, který se po vyřízení všech dokladů a stavebních úprav zařadil mezi první soukromé podnikatele nové doby. Po něm provozoval hospodu Antonín Dvořák z Poběžovic, po něm pak Pavel Ries. Dnes patří hospoda U Hadamů soukromým podnikatelům Jaroslavu Běhounkovi a Jiřímu Tauerovi. V březnu r. 1991 získali v restituci hotel U Nádraží manželé Palenčarovi. Paní Palenčarová, dcera Jana Schweinera, bývalého majitele hotelu, se stala hostinskou. I restaurace Špillarka poznala změnu. Ne již pod Jednotou, ale soukromě restauraci zakoupil p. Kavalír. Vzhledem k finančním problémům s bankou ukončil činnost restaurace. Ta pak byla pronajímána. Jediný hostinec nepocítil žádné změny, a to byl hostinec v Mlýnci U Houdlů, kde pokračoval Rudolf Reiniger dále v provozu.¹⁶¹

Vznikaly však i nové stavební či dřevařské firmy jako Mlýnecká stavební společnost, založená v květnu 1993, stavební firma Stavby – Švarc, Dřevovýroba Řezníček – Holý, jež byla založena v únoru 1993 nebo Pila Pivoňka, kde Jan Pivoňka za odborné pomoci J. Rubeye zprovoznil pilu „u Pilařů“ v roce 1992. Vznikla i malířská a natěračská firma Váša, v níž pracovali od 1. června 1990 Josef Váňa a Václav Šafránek. Dalšími novými firmami zabývající se elektrotechnikou či elektroinstalací byli Antonín Palenčar – oprava a prodej praček, Buršík Karel – oprava a prodej praček, Ing. Josef Tauer – firma TechnoNova, Jiří Řezníček – elektroinstalace, Pavel Beroušek – elektroinstalace. V Postřekově vznikla

¹⁶⁰ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 77 – 78.

¹⁶¹ Tamtéž, s. 90.

například i firma Pneuservis Váchal. A v roce 1992 vzniká firma Kanafas s.r.o., která se dostává do konkurzu. V roce 2003 pak vzniká Kanafas CZ pod vedením Zbyňka Strnada.¹⁶²

¹⁶² FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 91 – 92.

6.3 Vrchnostenské příjmy (platy Chodů vrchnosti do r. 1848)

Nejstarší soupis chodských důchodů (platů chodskému úřadu) pochází z r. 1509. A právě od počátku 16. století byli Chodové povinni platit své zástavní vrchnosti jednak stálými peněžitými platy, jednak stálými nepeněžitými platy v naturáliích a nakonec i běžnými platy.

K stálým peněžitým platům se počítal úrok svatomartinský a svatohavelský, berně (daň) svatomartinská a hromniční, tzv. dřevné letničné, vánoční a velikonoční, a úrok z pronajatých potoků. Stálé naturální platy byly odváděny v počtu slepic, vajec, letničních sýrů a osepního ovsa, odváděného o sv. Jiří, sv. Vavřinci a sv. Martinu. Platy běžné, nestálé, se skládaly z mýta vybíraného na silnicích procházejících územím chodského úřadu, dále z nájemného z luk, z krčemného, z mýta vybíraného za používání královských lesů, a konečně z tzv. obecního platu a oprav příslušejících k chodskému úřadu.¹⁶³

Úrok, odváděný dvakrát ročně, o sv. Jiří a sv. Havlu (někdy i o sv. Václavu), byl vyměřen z každého jitra (oseté půdy) obnosem 6 denárů českých (12 denárů míšeňských). Podsedkové (menší rolníci - vesničané s chalupou a menší výměrou polí než sedláci) platili chodskému rychtáři po 2 groších „havelnice“. Kdo neodvedl předepsaný úrok do čtyř neděl po sv. Jiří nebo Havlu, odebral se do příslušné vsi chodský písař s chodským poslem a vybrali s pomocí konšela o dva groše více, než činil samotný úrok. Tomuto dluhu se říkalo „zároční“. O svých úročních povinnostech měli chodští sedláci v každé vsi navrouben na obruči počet jiter, jež drželi ke svým dvorům, aby podle toho platili přesně své úroční povinnosti. Toto grafické znázornění berních povinností sedláků se udrželo ostatně v jisté formě až do konce 18. století. Ještě z. 1789 se zachovala berní repartice pro obec Postřekov, psaná pravděpodobně vrchnostenským písařem, v níž jsou položky berní povinnosti vyznačeny ve zvláštních rubrikách také značkami „sprostého počtu“ selského, a to kolečky, křížky a čárkami, aby se mohli většinou negramotní chodští sedláci očitě přesvědčit o správnosti na nich požadovaného obnosu.

Berní svatomartinské byly podrobeny všechny chodské vsi kromě té nejmenší, Stráže, která jí od starodávna neplatila, ale zase naproti tomu platila vyšší naturální dávky. Svatomartinská berně činila od počátku 16. století ročně 51 kop míšeňských. Právě tolik – 52 kop míšeňských – obnášela berně hromniční, placená městem Domažlice, takže celkový obnos obou těchto berní, chodské i domažlické, odváděných chodskému úřadu, činil ročně

¹⁶³ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 536.

103 kop míšeňských. Když se Domažlice staly městem a oddělily se tak od chodských vesnic, teprve r. 1579 se zbavily platby hromniční berně, jelikož se staly správci Chodů a brzy potom jejich zástavní vrchností.

Dalším pravidelným příjmem vrchnosti bylo tzv. „drevné“ (v něm. pramenech zkomoleně také „trefno“), placené chodským polesným za dříví poražené v královském lese, jenž náležel chodskému úřadu. Tento plat, vybíraný chodskými konšely a odevzdávaný chodskému písaři o letnicích, vánocích a velikonocích, činil ročně 31 kop 4 groše 2 dukáty míšeňských. Osvobozeny od „drevného“ byly jen dvě vesnice, Tlumačov a Stráž, jimž byly místo něho vyměřeny jiné povinnosti. Některé druhy dříví byly zvláště chráněny - např. bylo zakázáno mýtit a prodávat dřevo „kadeřavé, javor, kleniče“ apod. Přestupky tohoto zákazu byly trestány pokutou půl kopy grošů. K stálým peněžitým platům náležel také nájem z potoků, placený některými chodskými obcemi za užívání potoků, které patřily chodskému úřadu. Tento plat, odváděný z Klenčí, Postřekova, Chodova, Újezda a Draženova, činil v první polovině 16. století dvě a půl kopy.¹⁶⁴

Vydatným příjmem chodského úřadu byly ovšem i dávky vybírané v naturáliích. Z každého chodského dvora bylo odváděno o sv. Václavu nebo o sv. Martinu po dvou slepicích, a jen obec Stráž, neodváděla letniční sýr, odváděla po šesti slepicích. Takže ročně přicházelo do chodského úřadu z 11 chodských vsí celkem 594 kusů slepic, z nichž jedna kopa náležela domažlickému purkrabí. Dvě slepice z každé vsi připadly chodskému poslovi, jenž je vybíral, a chodští konšelé nejen, že byli sami osvobozeni od placení této naturální dávky, ale i měli právo vybrat ještě pro vlastní potřebu od každého souseda po dvou slepicích.

Kromě slepic byla odváděna i naturální dávka vajec, z každého chodského dvora o velikonocích po 10 kusech a ze Stráže po 20, což činilo celkem ročně 3200 vajec. Konšelé, osvobození od placení této dávky, měli rovněž právo vybrat od každého souseda po 10 vejcích. Chodský posel obdržel z každé vsi po 10 kusech. Kdo však předal chodskému úřadu jakýkoli rok živého jestřába, byl onen rok osvobozen od placení vajec.

Třetí naturální dávkou byly letniční sýry, odváděné po dvou z každého chodského dvora kromě Stráže, jež zase za to platila ostatní větší naturální dávky. Stejně tak jako o placení vejci, platilo i v této naturální dávce, že kdo předá živého jestřába, nebude povinen

¹⁶⁴ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 536 – 541.

odvádět žádné sýry. Roční výnos této dávky činil z deseti chodských vsí 544 sýrů. A opět i chodský posel a konšelé obdrželi něco navíc. Posel dostával za vybírání dávky po 2 sýrech z každé vsi, takže si přišel na 20 sýrů jen pro sebe. A konšelé, kteří sami neodevzdávali žádné sýry, vybírali od každého souseda ze vsi po dvou kusech sýra.

Poslední naturální dávkou byl tzv. „osepní oves“, odváděný z chodských vsí třikrát ročně, a to o sv. Jiří, sv. Vavřinci a sv. Martině v celkovém množství 196 kbelců (1 kbel = 71, 53 litrů) malé chodské míry. Z toho obdržel 120 kbelců domažlický purkrabí a 76 kbelců bylo odváděno Švamberkům na Bor a Ronšperk.

Kromě těchto stálých peněžitých a naturálních dávek plynul k chodskému úřadu i roční výnos klesajících nebo stoupajících nestálých platů, tzv. běžných. Bylo to hlavně mýto, vybírané na silnicích na Chodsku, které neslo např. roku 1535 celkem značný obnos přes 90 kop. Nejvýnosnější bylo ovšem mýto z hlavních silnic Brodské a Mnichovské, za nímž pak následovalo mýto ze silnice Klenečské, Hlubocké, Herštejské a Sezemínské. Nejmenší výnos plynul ze silnice Mutěňínské. Toto mýto, jež nebylo vybíráno od Chodů, nýbrž od obchodníků a cizích poddaných, dostával z části domažlický purkrabí, jenž musel z něho hradit náklady na „dlažení“ poškozených silnic.

Platily se i další dávky, jež patřily do tzv. běžných platů. Dávky z nájemných luk placené poddanými z Machova, Březí, Načetína aj, vynášely jen velmi málo a náležely purkrabímu. Nepatrným příjmem bylo i krčemné (Biergeld), placené z každého sudu vyčepovaného piva. Z malých výnosů této dávky lze soudit, že chodské vesnice byly poměrně chudé, i když nesmíme zapomenout, že Chodové pili pivo také v Domažlicích, kam často zacházeli. Mýto z královských lesů platil chodský polesný, jemuž náležel přímý dozor nad nemírným pustošením královských lesů. Toto mýto, patřící purkrabímu, činilo před kříží 1 groš, za kříží pak 2 groše, při čemž bylo usneseno, aby Chodové užívali královské dřevo jen ke své vlastní potřebě, nikoli na prodej. Jen konšelé z Pocinovic a Lhoty, kteří opatrovali les místo polesných, v této obci nevolených, měli právo náhradou za tuto strážní funkci vzít si z lesa zdarma ročně po 2000 šindelů nebo „jiného lesu k stavení“.

Do celkem nepatrného obecního platu s opravami se počítal výnos výše uvedených dávek nechodských obcí, a to českých i bavorských. Byly to platy za mraky, smolu, nájemné z pustých dědin (Horosedel aj.) a nájemné ze dvou domků, náležejících k chodskému hradu v Domažlicích, z nichž jeden býval bezplatným obydlím chodského písaře. Celkový výnos

jedenácti chodských vsí, pokud se jevil v těchto dávkách, nebyl tedy příliš veliký, a pohyboval se mezi 400 – 500 kopami míšeňských.¹⁶⁵

Ze soupisu z roku 1713 platil Postřekov vrchnosti (v té době Stadionům) roční nájem v peněžní dávce i v naturální. V peněžní dávce platila vesnice 96 zlatých, 23 krejcarů a 3 dukáty. V naturální dávce Postřekov odváděl 32 strychů a 2 vozy ječmene. K tomu ještě 28 strychů a 2,5 vozů ovsa.¹⁶⁶

Tento způsob standardních vrchnostenských příjmů trval až do roku 1848, kdy bylo v Rakouském císařství zrušeno poddanství v době probíhající revoluce. Takže poddanské povinnosti, jako byla roboty nebo odvádění naturálních dávek (nejčastěji v množství obilí), už poddaní nemuseli vykonávat.

¹⁶⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. s. 541 – 545.

¹⁶⁶ Tamtéž, s. 613.

7. Kultura a školství

7.1 Zakládání spolků

Jako všude jinde, tak i v Postřekově, lidé zakládali různé společenské organizace jako spolky, sbory nebo soubory. Jednalo se o spolky zaměřené především na sportovní a uměleckou činnost. Na začátku 20. století byl založen dělnický spolek, ale i sbor dobrovolných hasičů nebo dechová kapela. Mezi světovými válkami se pak zakládaly spolky jako Národopisný soubor, který byl hlavním nositelem tradic chodských písní, tanců a zvyků, dále Ochotnický divadelní spolek nebo Svaz přátel SSSR. Po 2. světové válce vzniklo mnoho sportovních spolků, ale také i jiných organizací, jež vytvářely, jako předešlé ostatní spolky, pestrou kulturní sféru obce.

Dne 10. listopadu 1910 založil domažlický Sokol v Postřekově svoji pobočku, která byla v roce 1919 přeměněna na samostatnou Tělocvičnou jednotu Sokol. 16. května r. 1920 byla založena na popud Ondřeje Schweinera Dělnická tělocvičná jednota. Kromě těchto sportovních spolků byl založen na ustavující schůzi dne 4. srpna 1895 také Sbor dobrovolných hasičů, který je prvním založeným spolkem a zároveň tak nejstarším spolkem v Postřekově. Dřevěná bouda na hasičské náčiní byla postavena v roce 1908. V roce 1926 bylo postaveno nové hasičské skladiště vedle „Petrů“ (dnes hasičské muzeum).

Poradní schůze o založení Dělnického spolku vzájemně se podporujících zednických pomocníků v Postřekově se konala v listopadu 1894. Byl zvolen zatímní výbor, který sestavil stanovy, jež byly schváleny místodržitelstvím v Praze dne 12. února 1896. Ustavující valná hromada se konala 1. března 1896 v hostinci U Hadamů.¹⁶⁷ Jednu z nejstarších dechových kapel sestavil Štěpán Volfík (nar. 1850, zemřel 1928). Volfík učil hře na smyčcové a dechové nástroje a byl znám jako „mistr Štěpánek“. Většina muzikantů v jeho kapele byli zedníci, truhláři, ale v hudbě, jejíž základy si nesli již z domova, se zdokonalovali, buď na vojně jako hráči vojenských kapel, nebo u cirkusu jako hráči kapel cirkusových. Po letech se Volfík kapelnické funkce vzdal, ale hrál v kapele dál až do roku 1927. Po něm vedl kapelu jeho žák Josef Kuželka. V souboru hráli a zpívali také jeho bratři Antonín a Jakub Kuželkové. Kapela vystupovala nejen při tanečních zábavách, ale i při různých slavnostních příležitostech. Od roku 1942 vedl kapelu Josef Váchal až do jejího rozpadu v roce 1956. Od začátku 70. let vedl

¹⁶⁷ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 18 – 19.

nově vzkříšenou kapelu s názvem „Postřekovanka“ Jindřich Šimek ze Šitboře. Tato kapela ukončila svou činnost v 80. letech.¹⁶⁸

Národopisný soubor působí v různém složení v Postřekově už od r. 1926, kdy se zúčastnil národopisných slavností na střelnici v Domažlicích. Poté organizoval „chodskou svarbu“ v Postřekově v roce 1933 před tisíci diváky z celého kraje. V roce 1935 byl Národopisný soubor pozván k natáčení filmu „Za ranních červánků“ do Chudenic. Hlavní roli Josefa Dobrovského hrál Karel Hašler.¹⁶⁹ Národopisný soubor pokračoval ve své aktivní tradici a kromě působení u nás byl a stále je zván i za hranice naší republiky (Rakousko, Francie, Itálie, Chorvatsko, Německo). V roce 1995 se 16 členů zúčastnilo mezinárodního folklórního festivalu ve Washingtonu, kde hrdě reprezentovalo českou, především však chodskou, kulturu.¹⁷⁰

Ochotnický divadelní spolek zahájil svou činnost ve 30. letech. Na každý vánoční a velikonoční svátek připravil divadelní hru.¹⁷¹ V jarních měsících roku 1935 byla založena odbočka Svazu přátel SSSR. Výbor pracoval ve složení Jan März, Štěpán Kopic a František Karban. Odbočka byla velmi aktivní – pořádala besedy v sále hotelu, na které zvala referenty, kteří již navštívili SSSR.¹⁷²

Po 2. světové válce vzniklo opravdu mnoho spolků a organizací. Do r. 1950 postupně vznikly následující společenské organizace ovlivněné tehdejší režimem: Československý svaz mládeže, Svaz požárníků, Svaz pro spolupráci s armádou, Červený kříž, Svaz žen, Svaz osvobozených politických vězňů a Svaz spotřebních družstev. R. 1951 byla utvořena Lidová myslivecká společnost „Koliha“, kterou tvořily zájemci o myslivost z Postřekova, Klenčí pod Čerchovem a Dílů. Do té doby provozoval honitbu od konce války Jiří Ledvina. Tělovýchovná jednota Sokol byla obnovena ustavující schůzí konanou dne 12. 1. 1947. Vzniklo mnoho sportovních oddílů, jako byl oddíl kopané, založený r. 1951. Dále byl založen v r. 1953 v rámci Sokola Klub šachistů, který sice zanikl v r. 1964, ale svoji činnost obnovil v roce 1973. R. 1970 byl založen také oddíl sportovní gymnastiky a pod vedením Václav Knopfa získal mnoho sportovních úspěchů. Oddíl ZRTV byl vytvořen r. 1971 a aktivně se

¹⁶⁸ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 23.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 39.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 93.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 40.

¹⁷² Tamtéž, s. 46.

podílel na pořádání okresních spartakiád v r. 1975, 1980, 1985 a 1990. O volejbalu v Postřekově je zmínka v kronice již r. 1935. Nově byl oddíl odbíjené mužů založen 7. září 1973. V květnu 1976 byl založen také oddíl žen.

R. 1953 začalo do Postřekova dojíždět jednou týdně pojízdné kino. Po opravě sálu v hotelu U Nádraží r. 1955 bylo zřízeno stálé kino promítající dvakrát týdně. R. 1956 byla založena Osvětová beseda, která organizovala kulturní život v obci. Prvním vedoucím byl J. Karban. Po 2. světové válce velmi výrazně ožil Postřekovský národopisný soubor. Významně se podílel na Baarových slavnostech a r. 1947 byla v Postřekově opět předvedena „chodská svarba“. Řadu pořadů s ním natáčela a vysílala i Československá státní televize. Mimo okres začal soubor vystupovat r. 1946 ve Strážnici, Děčíně, Bratislavě a Starém Smokovci. Od 60. let byl soubor zván do zahraničí (NDR, Polsko, Maďarsko, Jugoslávie). Velkou tradici má v Postřekově dětský folklórní kroužek, který vyvíjí činnost od r. 1949. Největší úspěch zaznamenaly postřekovské děti na celostátní soutěži dětských souborů v Brně r. 1953, kde obsadily 2. místo. Odměnou jim byl 14denní pobyt ve Vysoké nad Jizerou. 12. září r. 1964 vznikla kapela Melody club, která hrála ve složení Jan Pittner, Jan März, Jan Sladký a Stanislav Vogeltanz. R. 1964 byl založen Český svaz chovatelů drobného zvířectva a brzy se vypracoval mezi přední chovatele okresu. R. 1973, konkrétně 25. listopadu, byl založen Sbor pro občanské záležitosti, který zajišťoval vítání nových občánků, blahopřání občanům k životním jubileím a poslední rozloučení při úmrtí.¹⁷³

Po listopadové revoluci působí všechny výše uvedené společenské organizace nadále ve stejném složení, jen Svazarm přijal nový název Asociace víceúčelových základních organizací střediska technických sportů a činností Čech a Moravy (AVZO STČČM). Zanikla Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže (PO SSM) a školní mládež se začala sdružovat v jiných organizacích. Dále vznikl oddíl Junák.¹⁷⁴

¹⁷³ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 77 – 79.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 89.

7.2 Vzdělanost v obci

7.2.1 Počátky vzdělávání na Chodsku (16. - 18. století)

Vzdělávání v chodských obcích bylo zpočátku plně nerozvinuté. Negramotnost chodských sedláků byla ještě v 16. století takřka všeobecná. V pozdějších dobách, kdy následky třicetileté války přinesly s sebou ještě větší zubožení českých poddaných, byla situace týkající se vzdělávání ještě horší. V celé zemi nebylo tehdy více, než 380 obsazených far, což znamená, že škol bylo ještě méně. Na vesnicích nebyly bohužel školy žádné, v městských školách byla zase veliká nouze o dobré učitele, jimiž byli tehdy bývalí vojáci nebo řemeslníci, kteří uměli aspoň číst a psát, avšak potřebné pedagogické zkušenosti jim zcela chyběli. O jakémkoli pravidelném docházení žáků do škol nebylo tehdy ani ve městech možno mluvit. Na Chodsku nebyla v té době ani jedna škola. Není tedy divu, že venkovský lid, zbědovaný, otupělý a utiskovaný, byl zcela negramotný.

Za chodských bojů za stará práva nebylo ani mezi vůdci odboje jediného, jenž by uměl číst a psát. Ani Kozina, ani Hrubý (jedni z vůdců chodského povstání), ani nikdo z ostatních, se neuměl tehdy ani podepsat, a tak si museli nechávat psát i podepisovat své petice z vězení některým z městských nebo pokoutních písařů. Odtud také plynuly stále potíže chodských sedláků v jejich dlouhém boji s vrchností a časté omyly při porozumění císařským reskriptům, při jejichž publikaci byli Chodové vždy odkázáni na výklad krajských hejtmanů nebo na cizí lidi znalé čtení.

Ani v 18. století to nebylo se vzděláváním na Chodsku lepší. Z pozemkových knih chodských obcí sahajících zpět asi k r. 1686, a z josefínského katastru z r. 1789, víme, že ani tehdy nebylo mezi rychtáři chodských obcí jediného, jenž by se nebyl musel při úředních jednáních na vrchnostenské kanceláři spokojit s pouhými smutnými třemi křížky u svého podpisu. Císařovna Marie Terezie se sice pokusila svými školskými reformami povznést poněkud smutný stav školního vzdělávání na venkově, ale její reformy ukazovaly tehdy jakýsi vliv jen ve městech, kdežto na vesnicích zůstával i nadále stav naprosté negramotnosti.

V r. 1780 proběhlo sice jednání s městysy Kdyní, Klenčím a Všeruby o zřízení normálních škol podle tereziánských předpisů, a dokonce i tyto obce slíbily poskytnutí stavebního materiálu (zcela zdarma), ale peněžité příspěvky vytrvale odmítaly. Ve Kdyni a v Klenčí byly sice již tehdy jakési školy, ale obě na spadnutí. Teprve r. 1781 se uvolily tyto obce postavit dřevěné školní budovy. Ale ani tehdy nedošlo podle zachovaných školních fassí

z r. 1790 k nějakému zlepšení gramotnosti. Právě soupis z r. 1790 je první spolehlivou statistikou školských poměrů na Chodsku. Bilance tohoto soupisu všech chodských vsí je ale zdrcující. Z celkového počtu 755 dětí školou povinných navštěvovalo pravidelně školu jen 87, což je jen 11,5 %. Dalších 324 dětí chodilo do školy nepravidelně a 344 nechodilo vůbec. Z toho vyplývá, že přibližně 46 % dětí školou povinných ze všech chodských vsí nechodilo do školy vůbec, což je opravdu velmi vysoké číslo a logicky to nemohlo vést k nějakému zvýšení gramotnosti.¹⁷⁵

7.2.2 Proměny školství v Postřekově v 19. století

Školní kronika je de facto jediný spolehlivý zdroj, který se zabývá historií postřekovské školy. V kronice jsou zapsány počty žáků, jména učitelů i různé školní akce jako např. návštěvy klenečského kostela nebo kurzy pro učitele. Bohužel jsou v této kronice školní roky detailněji zapsány až od roku 1893, a tak mezi rokem 1835, kdy je znám počet žáků i několik vyučujících učitelů, a rokem 1893, neexistují žádné větší dochované prameny o vzdělanosti v obci. Ve školní kronice se nachází podrobný popis o každém školním roce od roku 1893 do roku 1931. Nebudu se však zabývat každým školním rokem postřekovské školy, ale zaměřím se na větší změny v počtu žáků a na výraznější změny v samotné struktuře školy.

Děti školou povinné žijící v Postřekově docházeli do r. 1830 do školy v Klenci. Do tohoto roku byla totiž postřekovská škola přiškolená k parochiální škole v Klenci. Dle soupisu z r. 1790 bylo v obci 85 dětí školou povinných. Z nich jen pouhých 6 navštěvovalo školu pravidelně. Dalších 47 dětí chodilo do školy nepravidelně a 32 dětí nenavštěvovalo školu vůbec. Takže více než polovina dětí chodila do školy nepravidelně, a je tak zřejmé, že se gramotnost nemohla dobře vyvíjet ani v Postřekově, i když byla situace v Postřekově o něco příznivější v porovnání s ostatními chodskými vesnicemi.¹⁷⁶

V roce 1830 byla v Postřekově zřízena škola triviální, jejímž prvním učitelem byl dle paměti starších občanů jakýsi pan Toupal. Nástupcem pana Toupala byl pan Štěpán Kostlivý, otec Jindřicha Kostlivého, faráře v Dlážďově. Na škole působil jako učitel od školního roku 1835-36 do roku 1865-66. Vyučoval v jedné třídě Čechy i Němce společně, jelikož kromě

¹⁷⁵ ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931. 565 – 566.

¹⁷⁶ *Kronika obce, 1923 -1963, Postřekov, SOA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, OÚ Postřekov, s. 43.*

osady Nový Postřekov (dnešní Díly) byla přiškolená k postřekovské triviální škole i sousední německá obec Linz (dnešní Mlýnec), která je dnes součástí obce Postřekov. V jedné nebo dvou lavicích seděli Němci, v ostatních Češi.

Děti školou povinných bylo v roce 1835 celkem 197 – z toho 30 Němců. Takže od roku 1790, kdy byl počet dětí školou povinných 85, vzrostl výrazně počet na 197 dětí.¹⁷⁷ Katechetou byl Tomáš Kartus, po něm Jakub Fastei. Po Jakubu Fastei se stal katechetou Josef Vondrášek a po něm František Veselý. Učitelé se střídali poměrně často a pro ukázkou jsem zde vyjmenoval jen ty první z nich. V prvních dobách vyučoval učitel sám, později, bylo-li více dětí (zejména v zimních měsících), míval učitel pomocníka. Prvním pomocníkem (někdy se jim také říkalo „poučitel“) byl roku 1842-3 jakýsi pan Duffek. V letních měsících měli starší žáci úlevy, protože často museli pomáhat svým rodičům s pracemi na poli a v zimních měli úlevy zase mladší žáci, a to ze zdravotních důvodů.¹⁷⁸

V roce 1863 byla postavena v Postřekově nová školní budova. Během několika desetiletí se obraz školství rychle měnil. V roce 1864 převzaly školy od vrchnosti obce a stavba nových školních budov se stala prvořadou věcí. Na konci 19. století měly svou školu již všechny vesnice.¹⁷⁹ Téměř do konce 19. století měli děti na venkově jen několik vyučovaných předmětů. Učili se především číst, psát a počítat. K tomu jim sloužilo několik učebnic jako mluvnice, čítanka a početnice a samozřejmě sešity, do kterých psali. Mimo čtení, psaní a počítání se žáci učili ještě náboženství (katechismus) a biblickou dějepřavu.¹⁸⁰ V roce 1872 byla zřízena v Mlýnci vlastní škola.

Roku 1883 byla postřekovská škola rozšířena z dvojtřídní na trojtřídní a roku 1892 pak na čtyřtřídní. Výraznější změna proběhla ve školním roce 1889/90, kdy se změnil celý učitelský sbor. Školní rok 1893/94 započal na postřekovské škole dne 16. září, když se v tento den zúčastnila školní mládež v doprovodu svých učitelů služeb Božích „*Veni sancte*“ v klenečském chrámu Páně. Tato událost stojí za připomenutí, poněvadž se tyto průvody žáků a učitelů do klenečského kostela sv. Martina konaly celkem často. Buďto se konaly vždy na začátku školního roku, dále ve dnech významných církevních svátků nebo např. v den, kdy slavil svátek František (4. října) nebo Alžběta (19. listopadu). Bylo to samozřejmě z důvodu

¹⁷⁷ *Kronika obecné školy*, 1893 – 1931, OŠ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 13.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 14.

¹⁷⁹ Školní budovy. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=4440>

¹⁸⁰ *Kronika obecné školy*, 1893 – 1931, OŠ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 23.

oslavování císařových jmenin, protože císařem byl František Josef I. a stejně tak u jména Alžběta, poněvadž tak se jmenovala císařovna.¹⁸¹

Žáci postřekovské školy se rovněž zúčastňovali třikrát za rok svaté zpovědi a rovněž i svatého přijímání. K prvnímu svatému přijímání dnes přistupují děti po zhruba jednorozční katechetické přípravě zpravidla ve věku kolem devíti let. Stejně tak tomu bylo pravděpodobně i na konci 19. století, kdy se žáci v prvním ročníku učili náboženství a následně v dalším ročníku směřoval jejich průvod právě k prvnímu svatému přijímání do kostela sv. Martina. Je vidno, že byl kladen velký důraz na tyto náboženské poutě do Klenčí i na dodržování církevních obřadů. Rovněž měli žáci i volné dny, když například císař František Josef I. slavil výročí nastoupení na trůn. Tyto dny byly vždy nařízeny *vysokým c. k. ministerstvem kultu a vyučování*.

Ještě v roce 1893 zažádali občané Nového Postřekova, vzdáleného 3 km od Starého Postřekova, o zřízení *expozitury* (pobočka školy). I když dle zákona musela být expozitura vzdálena alespoň 4 km, nakonec se občané Nového Postřekova dočkali a v jejich obci byla zavedena tzv. „*zimní expozitura*“ pro prvních pět tříd, ve kterých se vyučovalo od 1. října do 31. března. Místní školní rada vyhlídla pro tuto expozituru místnost u Karla Kapice a opatřila ji nábytkem a vším potřebným. Rada pak tuto místnost komisionálně schválila a ihned mohlo začít vyučování.

Od roku 1835 do školního roku 1893/94 počet žáků výrazně stoupl. V roce 1835 navštěvovalo postřekovskou školu 197 žáků a na konci školního roku 1893/94 navštěvovalo školu 281 žáků (začátkem roku to bylo 306 žáků), z toho 131 chlapců a 150 dívek. Všichni žáci byli vesměs Češi a katolického vyznání. A tak zhruba za 60 let vzrostl počet téměř o 100 žáků. Z hlediska dnešní doby v ČR je zajímavé, že školní rok začínal v polovině září a končil až 31. července, avšak zcela logické, poněvadž Čechy patřily pod R-U a i dnes, např. v Německu, se používá tento systém. Konec školního roku, tak jako jeho začátek, byl ukončen průvodem žáků v doprovodu učitelů do kostela sv. Martina v Klenčí. Počet žáků se v posledních letech 19. století příliš neměnil, pohyboval se mezi 280 a 300 žáky (v roce 1900 bylo žáků „jen“ 261).

Všechny školní roky se tak víceméně ubíraly tím samým směrem – na začátku a na konci školního roku se žáci s učiteli zúčastnili průvodu do kostela v Klenčí, dále na jmeniny

¹⁸¹ *Kronika obecné školy, 1893 – 1931, OŠ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 19.*

císaře a císařovny a v dny církevních svátků; každým rokem se žáci třikrát zúčastňovali svatě zpovědi a přijímání. Změny v době výuky přicházely jen, když nějaký člen císařské rodiny zemřel nebo když se rozšířila mezi dětmi nějaká nemoc jako třeba neštovice nebo spalničky, to pak žáci a učitelé dostali od pana „řídícího“ volno.¹⁸²

7.2.3 Vzdělanost v Postřekově v 1. polovině 20. století

Tak, jak končilo školství v obci v 19. století, tak téměř stejně pokračovalo i začátkem 20. století. Začalo se však objevovat stále více „dobrodinců školy“ (jak uvádí kronika), kteří darovali školní mládeži určité peníze a těm chudším i ošacení. V Novém Postřekově postupně vznikla už „celoroční expozitura“, a tak součet všech žáků byl na konci školního roku 1909/1910 celkem 378 žáků (z toho 112 z Nového Postřekova). I bez dětí z Nového Postřekova se počet žáků ve Starém Postřekově výrazně zvýšil.

Novinkou ve škole bylo vyučování německého jazyka, které schválila zemská školní rada. Proběhlo i rozšíření vyučování ženským ručním pracím. Vzhledem k nárůstu počtu žáků musela být expozitura v Novém Postřekově rozšířena. Za zmínku stojí i to, že pan řídící Ondřej Schweiner dostal mnoho pochvalných uznání „za horlivou správu školy a úspěšné vyučování dítek“ od okresní školní rady.

Pro zajímavost zde zmíním i zajímavý návrh v původním znění, jenž by zaujal jistě i dnešní žáky, s kterým přišel postřekovský učitelský sbor: „K návrhu zdejšího sboru učitelského povolila c. k. okresní školní rada přípisem ze dne 7. července 1910 čís. 1648, aby na zdejší škole pracovány byly všechny úkoly ve škole.“ Učitelé tak upustili od zadávání domácích úkolů svým žákům. Žáci a učitelé však neplnili jen svoje školní povinnosti, ale hráli například i různá divadelní představení.

16. června 1914 se celoroční expozitura v Novém Postřekově změnila v samostatnou dvoutřídní obecnou školu, a tak počet žáků ve Starém Postřekově logicky klesl přibližně o 100 až 120 žáků. Poté bohužel vypukla 1. světová válka a chod vesnické školy byl narušen. Dva učitelé byli povoláni do války (Antonín Odvody a Bedřich Holub), ostatní učitelé v čele s řídícím se věnovali činnostem spojeným s mobilizací (seznamy odvedených, vybírání sbírek pro Červený kříž atd.). Dva odvedení učitelé byli nahrazeni jinými a atmosféra nebyla tak

¹⁸² *Kronika obecné školy*, 1893 – 1931, OŠ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 15 – 124.

veselá už z výše zmíněného důvodu. I žáci nedocházeli do školy tak pravidelně, jako před světovým konfliktem.

Od vyhlášení samostatnosti československého státu už děti neoslavovaly výročí vlády či jmeniny císaře nebo císařovny, ale „jen“ výročí spojené s prezidentem Masarykem. Proběhla také změna ve způsobu trvání školního roku. Školní rok začínal už 1. září a končil na konci měsíce června, tak jako je tomu dodnes. Upustilo se tak od „německého“ způsobu, protože se Československo osamostatnilo.

Ve školním roce 1919/1920 navštěvovalo postřekovskou školu celkem 283 žáků (146 chlapců a 137 dívek). V následujících letech počet žáků výrazně poklesl - rok 1921 - 273 žáků; rok 1922 - 246 žáků; rok 1923 – 214 žáků; rok 1924 – 183 žáků. Tento stav je dán především slabým přírůstkem posledního válečného roku, dále zřízením občanské školy v Klenčí, kam odešlo 19 žáků zdejší školy a také zřízením občanské školy v Poběžovicích, kam přestoupilo 27 dětí ze Starého Postřekova. Nízký stav počtu žáků (na tehdejší poměry) se nijak nelepšil ba naopak. V roce 1930 klesl počet žáků jen na 140 (z toho 56 chlapců a 84 dívek) a v roce 1931 navštěvovalo školu už jen 133 dětí.¹⁸³

Mimo školní kroniku jsem použil jako zdroj informací i kroniku obecní, jež se však zabývá spíše dějinami celé obce než historií školy. Ve třicátých letech vzniklo rodičovské sdružení, jehož prvním předsedou byl zvolen František Reiniger. Do roku 1940 byla v Postřekově čtyřtřídní obecná škola. Od 1. června 1940 ale německé úřady ruší jednu třídu, vytváří nový učitelský sbor, který je do roku 1943 zcela obměněn. Germanizace dětí ve škole neměla velký úspěch, jelikož byly děti správně poučovány od rodičů z domova. Žáci se však těšili na svoji „starou českou školu“, které se již v květnu 1945 dočkali.¹⁸⁴

Jenže jeden problém vystřídal problém další. V roce 1948 byl dovršen komunistický převrat v Československu, a tak na dlouhá léta byla naše země postižena komunistickým režimem, jenž zanechal mnoho stop i v oblasti školství.

¹⁸³ *Kronika obecné školy, 1893 – 1931, OŠ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn, s. 125 – 396.*

¹⁸⁴ *Kronika obce, 1923 -1963, Postřekov, SOA Domažlice se sídlem v Horšovském Týně, OÚ Postřekov, s. 106, 162.*

7.2.4 Období „školního socialismu“

V této podkapitole uvedu několik rozhovorů s pamětníky, kteří navštěvovali postřekovskou školu v období komunismu. Z hlediska získávání informací z období socialismu je způsob „orální historie“ dle mého názoru vůbec tím nejlepším ze všech způsobů. Dotazovaní mají ještě čerstvé vzpomínky na dobu, která nebyla pro většinu českých občanů příznivá. Na přání dotazovaných zde neuvedu jejich příjmení, jen jejich křestní jména a rok nástupu do školy. Záměrně jsem vybral tři generace postřekovských „školáků“. Chci tak poukázat na určitý vývoj školního prostředí od 60. do 80. let na pozadí socialistické doby. Uvedu zde tedy tři rozhovory, v nichž jsem se dotazoval „školáků“ prakticky na tytéž otázky z hlediska lepšího porovnání a rozboru vývoje školního prostředí. Prvním z dotazovaných byla Anna; rok nástupu 1958, druhým byl Jiří; rok nástupu 1969, a třetím, nejmladším z trojice, byl Lukáš; rok nástupu 1987.

I. Anna; rok nástupu 1958¹⁸⁵

1) Jaké jsou tvoje největší vzpomínky na školu?

„Nejvíc si vzpomínám na kamarády. Rozuměli sme si hlavně s holkama. Ráda vzpomínám i na tělocvik.“

2) Jak vzpomínáš na své učitele a spolužáky?

„Na spolužáky si vzpomínám, na učitele moc ne. Vůbec na žádný. Byli pro mě přísný, nebyli přátelský. Mám pocit, že vůbec. Říkali nám „pozůr“ a tahali za bradu. Danu Hvízdalouc tenkrát vytáh učitel za vlasy a vklepal čelem vo tabuli.“

3) Odrážela se doba socialismu i do vyučování?

„No tak to určitě, to víš, že jo. Odrážela nu. Učili sme se, že za 20 let si budeme moc jít do krámu a nebudeme za nic platit. My sme tomu věřili. V náboženství byli hodně proti němu. (náboženství byl dobrovolný kroužek – pozn. autora). Když sis chtěl například postavit barák, nebyl si ve straně a tvoje děti chodily na náboženství, neměl si šanci si ho postavit. Musel si zrušit dětem kroužek, a pak sis moč postavit. Tak to tenkrát bylo.“

¹⁸⁵ A. Š. Nahrávka rozhovoru autora s A. Š. ze dne 16. 1. 2016 uložena v archivu autora.

4) Konaly se nějaké výlety v rámci školy spojené s onou dobou?

*„Určitě. Já sem moc nebyla, nemohla sem, protože sme neměli peníze, ale výlety spíš tak po okolí pěšky. Jednou sme ale jeli do mauzolea do Prahy na Gottwalda. Rok na to ho spálili.“
(smích).*

5) Chodila si do nějakých zájmových kroužků? Existovaly vůbec nějaké?

„Jo, my sme chodili nejdřív do jiskřiček, pak do pionýra. Tam sme hráli divadlo, dělali sporty, výrobky a malovali, na co si vzpomeneš.“

6) Jaký vidíš rozdíl ve školství tehdy a dnes?

(údiv). „Já si myslím, že sme byli víc ukázněný a měli větší respekt z učitelů určitě. Vzhlíželi sme na učitele jako na boha. To byl prostě někdo. Já nevím, jak se teď vyučuje, ale výchova učitelů je, si myslím, v pořádku. Nic víc nevím.“

II. Jiří; rok nástupu 1969¹⁸⁶

1) Jaké jsou tvoje největší vzpomínky na školu?

„Do školy se nám moc nechtělo, brali jsme to jako nutné zlo. Měl jsem to kousek. Čekal jsem, až půjdou kluci kolem, přidal jsem se k nim a šli jsme společně. Pamatuji si, že při hodinách muselo být absolutní ticho.“

Co jste museli ještě dodržovat při hodině kromě absolutního ticha?

„Nesmělo se žvýkat, bavit se se sousedem, ale poslouchat výklad učitele. Určitá kázeň měla platit i o přestávkách, ale většinou tomu tak nebylo. Rvali jsme se, hulákali, házeli po sobě houbou nebo křídou a občas jsme i něco rozbili. Za to jsme slízli poznámku, ale spíš pár facek, i když se to nesmělo.“

2) Jak vzpomínáš na své učitele a spolužáky?

„Na spolužáky vzpomínám rád. Bylo nás ve třídě jen 7 kluků a 22 holek. Kromě Pepy Němce jsme, my kluci a asi půlka děvčat, zůstali žít tady v Postřekově. Takle se vidíme dost často. Učitele si pamatuju všechny, někteří už bohužel zemřeli.“

¹⁸⁶ J. V. Nahrávka rozhovoru autora s J. V. ze dne 17. 1. 2016 uložena v archivu autora.

3) Odrážela se doba socialismu i do vyučování?

„Myslím, že každá doba se odráží ve vyučování. Propaganda byla silná už od 1. třídy. Co bylo ruský – sovětský, bylo nejlepší. Např. hned v 1. třídě nám učitelka tvrdila, že až budeme velký, bude už takový komunismus, že nebudeme potřebovat peníze, protože bude všechno zadarmo. Tašek se jí vysmál a musel na hanbu. Ale asi nejhorší bylo, že nám ve škole tvrdili něco, ale doma jsme to slyšeli úplně jinak. A rodiče, když se spolu bavili, ztišovali hlas, abysme to neslyšeli a náhodou to ve škole nevykvákali. To by byl průser.“

4) Konaly se nějaké výlety v rámci školy spojené s onou dobou?

„Pamatuji si, že jsme chodili do kina většinou na ruský filmy. Jeden milion diváků a bolševik byl šťastnej.“ (smích)

5) Chodil si do nějakých zájmových kroužků? Existovaly vůbec nějaké?

„Po škole jsem chodil do družiny, což mi dneska přijde lepší než nějaký kroužek. Měli jsme výbornou vychovatelku. Učili jsme se vázání různých uzlů, poznávat druhy zvířete, stromy, květiny a sbírali jsme povinně všichni léčivé byliny. Byli jsme víceméně pořád venku v přírodě, hráli hry – stopovačku atd.“ „Zlatý časy!“

6) Jaký vidíš rozdíl ve školství tehdy a dnes?

„Prakticky nevím, jak to dnes ve školách chodí. Myslím, že je všechno volnější. Žáci mají jiné předměty. Ruštinu vystřídala angličtina nebo němčina. Škola se odpolitizovala – žádné rudé šátky, 1. máj, rudý říjen nebo vítězný únor. Určitě je ale příprava na vyučování dnes v době počítačů a internetu mnohem snazší. Já bych ale neměnil...“

III. Lukáš, rok nástupu 1987¹⁸⁷

1) Jaké jsou tvoje největší vzpomínky na školu?

„Co se týče těch pozitivních, neměl jsem nikdy žádný problém. Myslím, že probíhalo vše, jak má. Negativní vzpomínky mám jen na to, že šlo o neustálou propagandu KSČ.“

2) Jak vzpomínáš na své učitele a spolužáky?

¹⁸⁷ L. J. Nahrávka rozhovoru autora s L. J. ze dne 19. 1. 2016 uložena v archivu autora.

„Učitelku jsme měli jenom jednu, a myslím, že bylo vše OK. Měla respekt a dost naučila. Na spolužáky vzpomínám jen v dobrém. Prakticky s každým se setkám a pořád kamarádím. Jinak, o přestávce jsme hráli fotbal nebo házeli po sobě houbou – klasika.“

3) Odrážela se doba socialismu i do vyučování?

„Někdy jo. Říkaly nám třeba, že nás osvobodili Rusové a trochu nám tu politiku tloukli do hlavy.“

4) Konaly se nějaké výlety v rámci školy spojené s onou dobou?

„Chodilo se někam pokládat věnce nějakým bolševikům. (úsměv). Jinak si na nic nevzpomenu.“

5) Chodil si do nějakých zájmových kroužků? Existovaly vůbec nějaké?

„Kroužek, pokud vím, byl jen pionýr a do toho museli chodit všichni. Takže chodil.“

6) Jaký vidíš rozdíl ve školství tehdy a dnes?

„Rozhodně probíhaly tělesné tresty a myslím, že byla větší autorita kantorů. Vybavení ve třídě tehdy nebylo prakticky žádné. Dnes je to o něčem jiném.“

Vzpomeneš si, jaké tělesné tresty?

„Nu dostal si třeba pár facek, anebo tě vytáhla za vlasy, ale tenkrát se to bralo a doma ani muk. Jinak by byl sekec i doma. To není jako teď.“

7.3 Výstavba nových budov

Obec byla odjakživa přidělena farnímu úřadu v Klenčí, kam však nevedly žádné veřejné cesty. Až do roku 1887 chodily svatební průvody do Klenčí dvorem „u Hojdů“ a pohřební zase dvorem „u Darejsků“. Od r. 1887, když byl starostou Jakub Knopf, byl od majitele dvora „u Hojdů“ odkoupen pozemek a půlka dvora na veřejnou cestu, jež by byla obyvateli Postřekova zdarma upravována. V březnu r. 1922 se konečně započalo se stavbou okresní silnice, která byla dokončena 1. října 1923. Dne 23. prosince 1907 byla stavěna okresní silnice z Hamru na konec Postřekova. V roce 1934 byla tato silnice prodloužena ze Starého Postřekova do Nového Postřekova. Se stavbou železniční tratě ve směru Domažlice – Tachov bylo započato na podzim r. 1908 a dokončena byla 1. srpna 1910. Toho dne přijel první vlak z Domažlic do Postřekova přesně dle řádu v 8 hod. 40 min. dopoledne a tím, po skoro 40 letech, byl připojen Postřekov železniční tratí k evropské dopravní síti. Jízdenky na vlak se prodávaly v hotelu U Chodské stráže (dnes hotel U Nádraží).

Po výstavbě nových cest, jež měly ještě ke slovu „pozemní komunikace“ velmi daleko, byly postaveny budovy administrativní. Dne 23. prosince 1900 byla zřízena v Postřekově Reifeisenka. Pokladníkem byl řídící učitel Ondřej Schweiner. Poštovní úřad byl zřízen dne 15. března 1921 a umístěn byl v budově „u Mistrů“. Do té doby patřil pod poštu v Klenčí. Do obvodu naší pošty byly zařazeny ještě tyto obce: Nový Postřekov, Mlýnec, Starý a Nový Pařezov. Postmistrem byl jmenován Vladimír Královec. Po 2. sv. v. byla pošta přemístěna do domu „u Chatliců“ a v roce 1973 do nové budovy MNV.

Další vystavěnou budovou v obci byl hotel U Chodské stráže. Ten postavil živnostník Josef Frei, jenž vlastnil krám „u Hančičáků“, který prodal Západočeskému konzumnímu družstvu. Hostinec postavil r. 1912 a kromě pohostinství byl zde i obchod s potravinami. Freiovi prodávali i jízdenky na vlak, o čemž jsem se již zmínil výše, neboť od r. 1910 stála vedle hotelu dřevěná vlaková zastávka.¹⁸⁸

Po 2. světové válce museli obyvatelé Postřekova zrekonstruovat a následně zprovoznit všechny komunikační sítě, do nichž samozřejmě patří nejen elektrická síť, ale i síť komunikační, tj. železniční i dopravní síť. Dále bylo nutno dokončit stavbu vodovodu. První stavbou po osvobození obce bylo vlakové nádraží. Po roce 1945 se začalo s výstavbou, jež

¹⁸⁸ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 18 – 25.

byla dokončena a předána železniční správě v r. 1950. V roce 1947 byl zaveden místní rozhlas a v r. 1950 předělána a rozšířena do celé obce elektrická síť. Dříve totiž byla elektrifikovaná jen část obce, která byla zásobena elektrickou energií z družstevní papírny. V roce 1959 byly vyasfaltovány dosud prašné silnice od Hamru až po konec Postřekova a regulace byla překryta betonovými panely v horní části obce. 12. července r. 1979 zahájil provoz nový televizní vysílač Vraní vrch. Stavba tohoto vysílače byla zahájena již v roce 1976. Stavba vodovodu byla zahájena r. 1974 a dokončena byla r. 1980.

Když se podařilo obnovit všechny komunikační sítě, přišla na řadu výstavba nových domů a budov, ať už rodinných, obchodních, restauračních, administrativních, školních či sportovních. V r. 1960 začala výstavba rodinných domků na stavebním obvodu „trávníky“. Na výstavbu rodinných domků byly poskytovány nenávratné půjčky od státu až do výše 200 000 Kčs. R. 1962 byl dokončen a otevřen obchodní dům se samoobsluhou, mlékárnou a masnou, jež se nacházely v přízemí budovy. V 1. patře budovy se prodávalo textilní a průmyslové zboží. R. 1964 byla od Jednoty odkoupena jejich bývalá prodejna a v ní bylo zřízeno holičství, kadeřnictví, mandl a dětská poradna. V témže roce, konkrétně 20. srpna, byla otevřena, brigádnicky postavená, tělocvična. V r. 1969 byla v bednárně dokončena výstavba administrativní budovy a dalších objektů. 19. října r. 1971 byla na místním hřišti slavnostně otevřena tribuna se šatnami a sociálním zařízením. 14. září r. 1973 byla otevřena nová škola a budova MNV. R. 1975 vybuďovala JZD pro své členy bytovky se čtyřpokojebyty. 20. dubna r. 1977 byla otevřena nová prodejna Pramen – smíšené zboží. R. 1980 byla dokončena a otevřena Mateřská škola. 9. června r. 1985 u příležitosti 90. výročí založení SDH Postřekov byla slavnostně otevřena nová požární zbrojnice. Stavba restaurace Špillarky, která byla otevřena 21. 7. 1989, byla zahájena už v roce 1986.¹⁸⁹

Po roce 1990 proběhla rekonstrukce ZŠ a MŠ, tělocvičny, ubytovny a bytů v bývalé budově MŠ. Započalo se s výkopy a pokládáním telefonních kabelů společně se zaváděním telefonních přípojek do každé domácnosti a pokládáním kabelů veřejného osvětlení do země. Vystavěla se kanalizace spolu s čistírnou odpadních vod a také plynofikace. Po těchto velkých výkopech se musely samozřejmě zhotovit nové celoplošné povrchy na komunikacích obce. Proběhla i rekonstrukce kaple sv. Jakuba, o níž jsem se zmínil již výše. V roce 2000 byla

¹⁸⁹ FRIS, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 84 – 88.

zřízena Sín tradic a postupně pak Hasičské muzeum ve staré zbrojnici a v uvolněné školní kotelně. Nadšenci pro historickou hasičskou techniku doplňují muzeum neustále.¹⁹⁰

¹⁹⁰ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 92.

7.4 Církevní svátky a slavnosti

Do kulturní sféry patří také církevní svátky a slavnosti, které se oslavovaly po dlouhá staletí, nejen u nás, ale i po celém světě, a dodnes oslavují. Mezi nejdůležitější církevní svátky vždy patřila oslava Vánoc, Nového roku, Tří králů, Masopustu a Velikonoc.

Vánoce na rozdíl od Velikonoc, jejichž datum se každý rok mění, jsou svátky s pevným datem, avšak první adventní neděle je pohyblivým svátkem. Datum závisí na tom, že poslední neděle adventní musí předcházet 25. prosinci, dnu Narození Páně. Dobu adventní poté střídají svátky Vánoční, které trvají od Božího hodu do svátku zjevení Páně. Tento přelom svátků přichází 24. prosince, tedy na Štědrý den. V tuto dobu se křesťané mohli těšit, že v noci porodí panenská Matka syna počatého mocí Ducha Svatého, který spasí lidstvo od jeho hříchů.

Štědrý den byl dříve v českých zemích dnem postním. Přes den se nejedlo nic anebo jen málo, ale večer se měl každý pořádně najíst. Hlavním pokrmem podávaným během dne byla zejména dozlatova upečená vánočka nebo štola. Gastronomickým vrcholem celého dne byla odjakživa slavnostní večeře. Důležitost štědrovečerní hostiny se v lidovém prostředí vyjadřovala zejména pestrou skladbou pokrmů, kterým se připisoval symbolický význam. Na svátečním stole bylo vše, co se urodilo. Konzumoval se především zapečený černý kuba z hub a krupek s česnekem. Dále se jedlo vařené a sušené ovoce, čočka nebo hrách. Podle tradice se konzumováním luštěnin mělo zabezpečit zvelebení rodinného majetku.¹⁹¹

Do zimního období patří také loučení se starým rokem a vítání roku nového. Oba roky bývají symbolizovány lidským věkem. Uplynulý rok symbolizuje odcházejícího stařečka a nový zase přicházející dítě. Nový rok připadá podle gregoriánského kalendáře na 1. ledna. V noci z 31. prosince na 1. ledna se slaví konec roku a příchod toho nového. Kromě toho byl první den v novém roce opředen celou řadou praktik a zvyklostí, které se většinou zaměřovaly na zajištění pozitivního vývoje a naplnění očekávání. Především to byla přísloví typu „jak na Nový rok, tak po celý rok“, která se říkají dodnes. Především se zvyklosti týkaly „zajištění“ bohatství nějakým vhodným pokrmem, nejlépe podávaným hned po půlnoci, například

¹⁹¹ Vánoce. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://vanoce.vira.cz/vanoce/informace-o-vanocich>

čočkou, která připomínala peníze. Nebo také pokrmem z takového živočicha, který nemá ploutve nebo křídla, aby peníze nemohly uplavat či uletět.¹⁹²

Další křesťanskou tradicí je svátek Tří králů. Tři králové je lidové označení pro tři mudrce, kteří navštívili Ježíše krátce po jeho narození. Církev tento svátek slaví 6. ledna. V katolických zemích se o svátku Zjevení Páně píše posvěcenou křídou na dveře domů a chlévů zkratka K + M + B + nebo latinský ekvivalent C + M + B + jako formule požehnání. Zkratka se někdy vykládá jako iniciály tří králů a znaménko mezi nimi jako „plus“. Tak tomu ale není. Původní text zní: „*Christus mansionem benedicat*“ – „*at' Kristus požehná tomuto příbytku*“ (po celý rok – proto se za třetí křížek píše letopočet). Tři křížky symbolizují Nejsvětější Trojici, tj. Otce, Syna a Ducha Svatého.¹⁹³

V Postřekově má nejhlubší tradici slavení Masopustu. Toto období trvá od Tří králů do Popeleční středy. Popeleční středou začíná postní období před Velikonocemi. Maškarní zábava, která probíhala vždy na masopustní úterý (i dnes stále probíhá), tedy to úterý před Popeleční středou, byla vyvrcholením masopustního veselí. V Postřekově je součástí oslav obřadní průvod masek, který jde spolu s muzikou vesnicí. Masopust byl pro lidi v minulosti svátkem velkého hodování, během kterého se bylo potřeba najíst dosyta. Na vesnici šlo hlavně o obrovské vepřové hody. Ráno na Popeleční středu se jedli mastné rohlíky s kávou či mlékem. Dopoledne byla ještě povolena kořalka. Oběd už byl však postní a tak se na oběd jedla vajíčka s čočkou, sýr, chléb nebo pečené brambory. Pak následoval čtyřicetidenní půst. Slovo masopust neboli karneval pochází z italského slova „*carnevale*“, což znamená „*maso pryč*“.¹⁹⁴

Dalším církevním svátkem jsou Velikonoce. Tyto svátky nemají přesně stanovené pevné datum. Konají se vždy v neděli po prvním jarním úplňku (jaro začíná 21. března). Velikonoce začínají Květnou nedělí, tj. poslední postní neděle. Podle Bible přijel Ježíš se svými učedníky do Jeruzaléma, aby oslavil Pesach (odchod Izraelitů z Egypta). Název neděle je odvozen od květů (mají připomínat palmové větve, jimiž lidé vítali Ježíše), kterými se zdobí kostely. Po květné neděli následuje Modré pondělí, po něm Šedivé úterý, kdy se

¹⁹² Nový rok. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceske-tradice.cz/tradice/zima/silvestr-a-novy-rok>

¹⁹³ Tři králové. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://vanoce.vira.cz/vanoce/tri-kralove>

¹⁹⁴ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004.

uklízela obydlí – vymetaly se všechny nečistoty. Poté přichází Škaredá středa - Bible uvádí, že Jidáš právě v tento den zradil Ježíše Krista. Podle tradice se vymetaly komíny a říkalo se, že budete-li se mračit, pak se budete mračit každou středu po celý rok. Po Škaredé středě následuje Zelený čtvrtek – Zelený podle toho, že se nosilo zelené mešní roucho. Na Zelený čtvrtek se také konala poslední večeře Ježíše Krista a naposledy se před Bílou sobotou rozezní zvony. Mezi zvyky dříve patřilo například brzké vstávání a omytí rosou, aby se zabránilo nemocem anebo konzumování něčeho zeleného, aby byl člověk celý rok zdravý. Také se pekly jidáše (pečivo z kynutého těsta), které se namazaly medem. Na Velký pátek byl Ježíš odsouzen a následně ukřižován. V tento den se vždy držel přísný půst. Po Velkém pátku přichází Bílá sobota, která ukončuje 40 dní trvající půst a po ní Velikonoční neděle – také Boží hod velikonoční, kdy podle Bible Ježíš vstal z mrtvých. Pro křesťany je to nejvýznamnější svátek roku. Velikonoce končí na Velikonoční pondělí. Tradičně se pekli Velikonoční beránci (jako symbol Krista) nebo chlapi pletli pomlázky z vrbových proutků a vyrazili koledovat a vyšlehat dívky za doprovodu velikonočních koled.¹⁹⁵

¹⁹⁵ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Čas velikonoc*. Praha: Jamart, 1993.

7.5 Postřekovští ve filmu

Ještě před r. 1935, kdy byl Národopisný soubor pozván k natáčení filmu „*Za ranních červánků*“, v němž ztvárnil hlavní roli Karel Hašler, se Postřekovští zúčastnili r. 1931 natáčení filmu „*Psohlavci*“ v ateliérech AB Barrandov. Tvůrci filmu si k natáčení pozvali tři typické chodské starce, starší pány z Postřekova, kteří hráli jen na Domažlicku a nikdy tak nebyli v Praze. Byl to pro ně veliký svátek, neboť to pro ně znamenalo, že na sklonku života se jim splnilo jejich nejvřelejší přání – podívat se do české metropole. Natáčení filmu probíhalo i v Domažlicích, Draženově a Pasečnici. Náklady na film byly v tu dobu mimořádné a činily 2 milióny československých korun.

V roce 1937 se v Postřekově natáčel druhý film podle románu Jana Vrbý „*Boží mlýny*“. Hlavními představiteli byli Ladislav Boháč a Jiřina Štěpničková. V Postřekově se natáčela scéna, jak nevěsta se ženichem vychází z kaple. Mnoho místních obyvatel se zúčastnilo natáčení coby kompars. Čtyři dívky byly vybrány jako „droužky“ a pozvány na další natáčení do barrandovských ateliérů v Praze.¹⁹⁶

V roce 2000 natáčí režisér Pavel Štingl TV film „*O zlém snu*“ natočený podle knihy Evy Erbenové „*Vyprávěj, mámo, jak to bylo*“. Ve filmu se objevila i herečka Táňa Fisherová, ale převážně v něm hrají obyvatelé Postřekova. Jedná se o příběh patnáctileté židovské holčičky, která díky statečnosti Kryštofa a Ludmily Jahnových, ale i dalších obyvatel Postřekova, přežila holocaust. Ve filmu se střídají archivní záběry s rekonstrukcí. Filmaři využívají i dobové fotografie z archivu Evy Erbenové, která vzpomíná právě na dobu 2. světové války, kdy přežila pochod smrti. Za propagaci obce ve filmu bylo Evě Erbenové uděleno čestné občanství Obce Postřekov.¹⁹⁷

¹⁹⁶ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 40.

¹⁹⁷ Tamtéž, s. 59.

7.6 Turistika a Přírodní rezervace Postřekovské rybníky

Turismus nebo také cestovní ruch určitě patří i do Postřekova. Obec navštěvují zejména zahraniční turisté z Německa, ale i čeští turisté, jež chtějí poznávat krásy chodského kraje. Jedná se především o tzv. „*poznávací turismus*“, který nejvíce přitahují oblasti bohaté na historické, umělecké a kulturní památky a také přírodní rezervace. Tyto aspekty tohoto turismu obec určitě splňuje.

Turisté se mohou podívat do Hasičského muzea. Jak jsem se zmínil již výše, v roce 1926 bylo postaveno nové hasičské skladiště vedle „Petřů“, jenž je dnes Hasičským muzeem. V současné době sídlí muzeum ve dvou budovách – staré hasičské zbrojnici, kde je umístěna expozice ručních stříkaček a v budově bývalé kotelny základní školy. Zde jsou k vidění motorové stříkačky a hasičská výzbroj. Sbírkou aktuálně zahrnují 24 motorových stříkaček, 6 stříkaček ručních (z toho 3 tažené koňmi), jednu stříkačku parní a tři hasičské automobily. (většina techniky je plně funkční). K vidění jsou také další součásti historické hasičské výstroje a výzbroje.¹⁹⁸

Dalším zajímavým místem je Muzeum krojů, které bylo zřízeno ve staré budově školy v roce 2011. V tomto muzeu se nachází přes 30 figurín v nejrůznějších typech, barevných kombinacích a mutacích chodského kroje. Dále zde návštěvník nalezne různé dobové fotografie nebo pohlednice od regionálních malířů, také krejčovské potřeby, expozice draní peří, dobové reklamní plakáty místních prodejen látek a krejčovských potřeb atd. V muzeu se dále nachází i předměty denní potřeby – okřín, máselnice, kolébky nebo kočárky.¹⁹⁹

Pro zájemce historie bude asi nejlákavějším místem Pamětní síň na Obecním Úřadě. V této síni se nachází kompletní historie Postřekova, od sporů Chodů s vrchností až po druhou světovou válku. Některé exponáty jsou unikátní – uniformy generála Buršíka, generálův válečný dalekohled nebo Československá vlajka, kterou měl generál Buršík v bojích na svém tanku pojmenovaném „*Jan Žižka*“. Pamětní síň vytvořil Václav Volfík spolu s bývalým starostou obce Františkem Frišem.

Kromě těchto zajímavých turistických míst se pod Postřekovem nachází Přírodní rezervace Postřekovské rybníky, která rovněž patří do nabídky zajímavých turistických míst

¹⁹⁸ Hasičské muzeum. [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://hasicipostrekov.cz/cs/sdh-hasicckemuzeum/>

¹⁹⁹ Muzeum chodských krojů. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/43732_muzeum-chodskych-kroju-postrekov

Postřekova. Soustava Postřekovských rybníků na Domažlicku je výjimečným fenoménem celé České republiky. V letech 1838 – 1992 zde existovalo celkem 64 vodních nádrží, z nichž největší je Obecní rybník na ploše 8 ha. Dne 25. 9. 1990 vyhlásil Okresní národní výbor „Postřekovské rybníky“ za chráněnou přírodní rezervaci.

Rezervaci tvoří soustava více než 20 menších obhospodařovaných rybníků obklopených vlhkými loukami s bohatou flórou a ptačí faunou, při levém břehu Klenečského potoka, asi půl km od obce Postřekov. Celá lokalita je mokřadem nadregionálního významu a bylo zde zjištěno přes 300 druhů cévnatých rostlin. Nejvýznamnější jsou hnízdiště mnoha ptáků např. slavík modráček střeoevropský (*Luscinia svecicacyanecula*). Dále zde hnízdí moták pochop (*Circus aeruginosus*), moudiváček lužní (*Remiz pendulinus*), kachny a bahňáci. Při tahu se v rezervaci zastavuje též koliha velká (*Numenius arquata*), moták pilich (*Circus cyaneus*), zrzohlávka rudozobá (*Netta rufina*) a různé druhy vodoušů. Z bezobratlých nutno zmínit vzácného střevlíčka (*Amara concinna*) a mandelinku (*Chrysolina brunsvicensis*).²⁰⁰

²⁰⁰ FRIŠ, František - VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 96.

8. Každodennost na vesnici

8.1 Obydlí

Obyvatelé Postřekova žili ve svých domovech, příbytcích, které byly nejprve ze dřeva a z kamene. Tehdejší příbytky vypadaly asi takto: Střecha byla došková, někdy také šindelová. Stavba byla roubená z mohutných klád, malá okna byla opatřena okenicemi. Až v průběhu 19. století byla většina dřevěných venkovských domů vystřídána zděnými.²⁰¹ Světnice s dřevěným stropem byla bez podlahy, jen z uhnětené hlíny, stejně tak komora a síň. Obytné stavení na vesnici se skládalo ze světnice (základní obytná místnost domu), přístěnku, kuchyně, síně, komory a maštale. Obývací pokoj či jídelna na venkově neexistovaly. Jimi se mohli pochlubit jen střední a horní vrstvy. Využívaly je tedy rodiny, jež vedly bohatý společenský život.²⁰²

Vlastnictví domu bylo charakteristickým rysem předindustriální společnosti. Je zřejmé, že kvalita i vzhled vlastního domu byly značně proměnlivé, do kategorie vlastního domu patřily stavby od doškové chalupy až po aristokratický palác. I chalupník byl ve srovnání s tím, kdo neměl vlastní střechu nad hlavou, pánem: být podruhem nebo bydlet v obecní pastoušce bylo degradující.²⁰³ Avšak na venkově to bylo zcela normální. Podruzi bydleli v obecní pastoušce nebo nádeničili u nějakého chalupníka či sedláka, kde si mohli dopřát střechu nad hlavou.

Hospodářské stavení se zase skládalo z několika chlévů, řezárny a kůlny. U větších stavení byly stodoly zvlášť. Ve světnici starých stavení visela od stropu tzv. palanda, na kterou se lezlo z pece. Sloužila jako lůžka dětem a v neděli jako skladiště všedních šatů. Do množiny příslušenství patřil také záchod. Na venkově byl suchý, nachýlený nad hnojištěm. Zřejmě teprve na přelomu 19. a 20. století na českém venkově jsou záchody budovány s vlastní jímkou.²⁰⁴

V průběhu 20. století střídaly hospodářská stavení rodinné domky, jež zůstávají nejpříjemnějším a nejvzdušnějším způsobem bydlení dodnes. Na vesnici se několik

²⁰¹ DOUŠOVÁ, Hana - JIRÁNEK, Tomáš - LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. 1. díl, Dějiny hmotné kultury*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. s. 70.

²⁰² Tamtéž, s. 74.

²⁰³ Tamtéž, s. 69.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 75.

hospodářských stavení zachovalo velmi dlouho, protože tato stavení byla nedílnou součástí obživy rodiny, která pracovala v zemědělství. Dalším důvodem zachování hospodářských stavení byla chudoba zdejšího lidu, jenž neměl na vybudování svého rodinného domu potřebné prostředky. Až s příchodem výhodnějších hypoték existovala lepší možnost postavit si vlastní rodinný dům, což využívá mnoho rodin dodnes.

8.2 Vaření a strava

Na vesnici bylo až do konce 19. století vaření velmi jednoduché a strava vcelku jednotvárná a ne moc chutná. V kuchyni byla jen velká pec, do které se přikládalo i ze síně, a v které se vařilo a vše připravovalo. Vaření na takovém ohništi bylo nepohodlné a spojené s mnoha obtížemi. Oheň býval roztopen a hrnek přistaven k ohni. Na zastrkování a vytažování hrnců existovaly zvláštní vidlice na kolečkách, jimiž se hrnec uchopoval. Nad ohništěm byla na řetězech zavěšena měděná pánev, na které se pokrmy připravovaly. Talíř, který se užíval nejdříve ve městech, se dostal na venkov teprve v 19. století. Nejdříve byl jak talíř, tak příbor dřevěný, poté keramický, zdraví škodlivý měděný nebo cínový a nakonec porcelánový či skleněný.

K jídlu se vařila z brambor kaše a pekl se chleba. K pečení chleba na venkově se používal hlavně ječmen nebo oves. Chléb byl totiž jednou z nejběžnějších potravin (často jedinou) na venkově. Techniky s jeho výrobou a konzumací měly rituální význam, ať už se jednalo o načrtnutí kříže na svrchní kůrku před jeho nakrojením, o zásadu, že chléb nesmí spadnout na zem, o způsoby jeho krájení atd. Chlebem se samozřejmě neplýtvalo, protože mnohdy venkované nic jiného k jídlu neměli. Chléb byl také významným symbolem pohostinnosti a solidarity.

Brambory se vařily téměř každodenně a k nim se vařila zelenina, jako bylo zelí nebo obvykle řepa. Dalšími základními potravinami byly obilniny (převážně oves, ječmen a hrách). Pila se voda, mléko, pivo či víno. Z mléka se vyrábělo především máslo, dále sýry a tvaroh, který byl hlavním zdrojem bílkovin. Sádlo se získávalo nejčastěji z prasat, ale také z husy či kachny. Mimo to se používalo k výrobě mýdla či mastí. Víno hrálo v křesťanském prostředí venkova velkou roli. Není divu, vždyť stejně jako chleba, je i víno spojeno s transsubstanciací.²⁰⁵ Polévky jedli lidé na vesnici většinou zelné nebo bramborové s houbami, kterých bylo v okolních lesích dostatek. Na svátky se pekly buchty a příležitostně se jedlo maso. Jako koření sloužily domácí rostliny a jako pamlsky se jedlo sušené ovoce nebo např. ořechy namočené v medu.

Až později byla v kuchyních kamna opatřená plotnou, na které se dalo již lépe vařit. Na „futrech“ dveří viselo křesadlo a pod ním ve výklenku nádoba s troudem. Lidé svítili

²⁰⁵ DOUŠOVÁ, Hana - JIRÁNEK, Tomáš - LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. 1. díl, Dějiny hmotné kultury*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. s. 131.

loučí, méně lojovou svíčkou. Při louči se předlo, poklízelo, drhnul a třel se len a byly konány i jiné práce. Později se svítilo lampičkami, které se skládaly ze střípku skla, na němž bylo máslo nebo lněný olej a v tom položený knot.²⁰⁶

Ve 20. století, když se vaření modernizovalo, k nám začaly přicházet nové recepty v podobě nových kuchařek, a tak mohly ženy v domácnostech zkoušet nové recepty, poněvadž do té doby vařily podle lidových receptů předávaných z generace na generaci. Kuchyně se tak stává manifestací ženství. Žena odpovídá nejen za zajištění stravy a její podávání, ale i za příjemnou chuť, estetický vzhled pokrmu a kulturu stolování. Další modernizaci domácnosti umožnila elektrifikace, a tak v průběhu 20. století ženám pomáhají domácí přístroje, jež jim slouží k usnadnění práce nejen v kuchyni, ale i v celé domácnosti. Vybavení kuchyně se rovněž výrazně změnilo. Nadobro skončila dlouhá éra otevřeného ohniště a vznikl tzv. sporák (stolokrb) s pečícími troubami. Umožňoval úsporu paliva a čistý provoz kuchyně, ale i nové technologie při přípravě pokrmů.²⁰⁷

²⁰⁶ Lidová architektura. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/>

²⁰⁷ DOUŠOVÁ, Hana - JIRÁNEK, Tomáš - LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. 1. díl, Dějiny hmotné kultury*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001. s. 140 – 141.

8.3 Iniciační obřady

Iniciační obřady určitě patří do každodenního života na vesnici. Nejdůležitějšími iniciačními obřady byly pro venkovany odjakživa *křest, sňatek a pohřeb*. Tyto tři iniciační rituály byly vždy součástí každodenního života na vesnici.

Po narození dítěte proběhl první životní iniciační obřad, křest. Postřekovští se spokojili se službou kaplana ve farním kostele v Klenčí. Při křtu bylo dítě zapsáno do matriky. Kmotři se vybírali z okruhu příbuzných, často však rodiče požádali o tuto službu některou z významných osobností dané lokality. Kmotři byli většinou dva. Hlavní kmotr byl volen podle pohlaví dítěte, u chlapců jím byl muž, u děvčete žena. U křtu držela dítě vždy kmotra. Od svých kmotrů dostávalo dítě křestní dárek. Kmotrovství bylo celoživotním závazkem. Kmotr byl po rodičích nejbližším příbuzným dítěte - mezi ním a kmotřencem nesměl být např. uzavřen sňatek. Kmotrovství si udrželo značný význam až do konce devatenáctého století. V případě úmrtí rodičů dohlížel kmotr nad výchovou a dalšími osudy kmotřence.²⁰⁸

Součástí křtu byl i výběr křestního jména. V dřívější době bylo samozřejmě vybírání křestního jména vcelku jednoduchou záležitostí. Lidé totiž neusilovali o nějaké distancování se od křesťanských tradic, jako je tomu třeba dnes, a tak se dávala dětem jména podle nějakého svatého patrona.

Dalším iniciačním obřadem v průběhu života byl a je sňatek. Sňatek byl jedním z rozhodujících momentů v životním cyklu jedince. Tato rodinná událost se rovněž řadila ke slavnostním okamžikům. V dřívějších dobách měl sňatek ovšem i další funkce, neboť teprve uzavření sňatku mezi jedinci s sebou většinou přinášelo definitivní uznání dospělosti obou snoubenců.

Pokud nebyl muž předurčeným dědicem, odcházel zpravidla nejprve do učení nebo do čelední služby. Dívky, které pocházely ze selských či chalupnických rodin, zůstávaly však v otcovském domě až do svého provdání. Do čelední služby odcházely především ženy, které nemohly očekávat od svých rodičů dostatečně velké věno. Jednou z funkcí čelední služby bylo tedy umožnit mladým lidem našetřit si prostředky, které by jim dovolovaly vybudovat samostatnou pozici a založit rodinu. Sňatek tedy přímo navazoval na tuto čelední službu.

²⁰⁸ LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. II. díl, Život všední a sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta humanitních studií, 2005. s. 26.

Sňatek býval rozhodujícím momentem, který rozhodoval o dalším sociálním zařazení jednotlivých osob. Zajištěné postavení ženicha nebo věno nevěsty představovaly rozhodující faktory pro budoucí sociální pozici celé nově vzniklé rodiny. Pravděpodobně větší význam mělo ekonomické zabezpečení, tj. výše dědických podílů, u žen než u mužů. Výše věna mohla být tím rozhodujícím faktorem, kterým se muž řídil při výběru nevěsty. Velkou roli hrály však i ekonomické podmínky. Z důrazu na tyto podmínky nebylo dovoleno ani zdaleka všem lidem uzavřít manželství.²⁰⁹

Uzavírání sňatků se obvykle konalo v klenečském kostele, kde byl oddávajícím místní farář a někdy také kaplan. Nejčastěji docházelo k uzavírání sňatků v období, kdy se nepracovalo, tj. když přicházely a posléze nastávaly kruté mrazy, protože se pracovalo převážně na polích, a tak v chladném a mrazivém období se na polích pracovat nedalo. Uzavírání sňatků se tedy konalo nejčastěji v měsíci listopadu a únoru. V období relativního sucha, tedy zhruba od června do září, probíhaly žně. Vesničané tedy neměli v tomto období žádný čas na uzavírání sňatků kvůli ustavičné práci na poli, a tak se brali až po žních v měsíci listopadu. Únor byl, co se týče konání svateb, vůbec tím nejbohatším měsícem. Vesničané uzavírali sňatek především kolem svátku, který se slaví téměř vždy v únoru, protože je to svátek „pohyblivý“, a tím je Masopust.²¹⁰

Třetím iniciačním obřadem byl pohřeb. Avšak ještě předtím zde zmíním trochu podrobněji několik nemocí, na něž lidé na vesnici trpěli a následně, někdy i ve velmi krutých bolestech, umírali.

Mnoho nemocí bylo neléčitelných, vysoce šířitelných a lékařské ošetření nebylo takřka žádné. Podle matričních spisů z 1. poloviny 19. století, konkrétně matrik zemřelých, nejčastěji umíraly malé děti, většinou do 6 let. Děti na vesnici podléhaly nemocím, jako byly neštovice, tuberkulóza a zarděnky. Tyto nemoci se rychle šířily celou vesnicí a prostředky k obraně, jako např. očkování, proti nim nebyly žádné.

Nejčastější nemocí a příčinou smrti v Postřekově byly neštovice. Neštovice jsou virové onemocnění, které se projevuje viditelnou vyrážkou, strupy na kůži a zdrojem nákazy je člověk, který je považován za jediný rezervoár nákazy pravými neštovicemi. Nejznámější formy jsou pravé neštovice, plané neštovice a kravské neštovice, které napadají hovězí

²⁰⁹ VELKOVÁ, Alice. *Krutá vrchnost, ubozí poddaní?*. Praha: Historický ústav, 2009. s. 372.

²¹⁰ LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004.

dobytek. Neštovice, které se šířily vesnicí, byly pravé neštovice, známé jako černé neštovice nebo v latinském názvu „variola“.²¹¹ Základní epidemiologickou jednotkou, kde se šířila nákaza neštovicemi, byla domácnost, stejně jako u většiny jiných nákaz. Většina obyvatel žila v početnějších domácnostech, kde se společně stravoval nebo spal větší počet osob. Nejzávažnější formou kontaktu je sdílení téhož lůžka, což se uplatňovalo hlavně mezi dětmi nebo matkou a malým dítětem. K přenosu nákazy mezi domácnostmi obce docházelo nejčastěji návštěvami v rodině nemocného, které vykonávali sousedé nebo příbuzní.²¹²

Další častou nemocí byla na vesnici tuberkulóza a zarděnky. Tuberkulóza (také souchotiny) ničila kosti, klouby, ledviny, dokázala se usadit v tenkém střevě, v mozkových obalech, v kůži, ve slezině, vejcovodech, nadvarletech i nadledvinách. Zabíjela kojence, děti i dospělé stejně jako starší lidi. Tyčinkovitá bakterie, která je její příčinou, má ráda lidské skupiny. Jeden druh bakterie postihuje lidi, jiný hovězí dobytek, oba mohou postihnout jak lidi, tak zvířata a vzájemně se přenášet, další druh postihuje ptáky. Nejčastěji se přenáší kapénkami. Zdrojem je nemocný, kašlající člověk.²¹³ Zarděnky patří do skupiny typických dětských infekčních chorob. Je to onemocnění provázené vyrážkami, jako jsou například spála, spalničky nebo plané neštovice. Zarděnky se projevují červenavou vyrážkou: nejprve v obličejí, později i na trupu i na celém těle. Stejně jako u tuberkulózy se přenáší kapénkami a mohou se zaměnit za variolu.²¹⁴

Další nemocí na vesnici byla typicky dětská nemoc psotník a také černý kašel. Psotník (také zbožec či božec) jsou křeče spojené s bezvědomím, které často vedly ke smrti dítěte. Na tuto nemoc nejčastěji umírali novorozenci.²¹⁵ Černý kašel byl vysoce nakažlivý a přenášel se kapénkovou infekcí, čili při kýchnutí, smrkání a kašli. Původcem je bakterie, jejímž jediným hostitelem v přírodě je pro ni právě člověk.²¹⁶

Záškrt neboli diftérie je další vážné infekční onemocnění způsobené bakteriálním toxinem. Špatná diagnóza a léčba způsobovaly rozvoj zhoubného záškrtu. Zhoubný záškrt byl

²¹¹ JEŽEK, Zdeněk et al. *Neštovice a jejich eradikace*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1982. s. 66.

²¹² Tamtéž, s. 67.

²¹³ KOUKOLÍK, F. *O nemocech a lidech*. 1. vyd. Praha: Makropulos, ©1998. s. 15.

²¹⁴ Zarděnky. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://nemoci.vitalion.cz/zardenky/>

²¹⁵ Psotník. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z:

<http://genealogie.taby.cz/viewtopic.php?f=16&t=102&start=15>

²¹⁶ Černý kašel. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://nemoci.vitalion.cz/cerny-kasel/>

často doprovázen zánětem srdečního svalu neboli myokarditidou a pozáškrtovými obrnami. Pozdější následky působení toxinu zahrnovaly poškození nervů a ledvin a následnou smrt.²¹⁷

Dalšími nemocemi vyskytujícími se na vesnici, které ale nebyly nijak přenosné z člověka na člověka, bylo mnoho. Velmi často lidé umírali na různé záněty, jako byl zánět plic, zánět mozku – encefalitida nebo zánět v krku. Méně častá pak byla nemoc a následné úmrtí na píchání v boku, břišní tyfus, zavodněné plíce nebo mrtvice.

Nejméně častou příčinou smrti v Postřekově v průběhu 1. poloviny 19. století bylo úmrtí věkem. Kvůli životnímu stylu, špatné životosprávě, lékařskému ošetření a především špatné hygieně na vesnici bylo v tomto období téměř nemožné zemřít přirozeně, a to stářím.

Zemřelí obyvatelé Postřekova se většinou pohřbívali do hrobu v zemi (inhumace) na hřbitově v Klenčí. V 19. století převládal model rodinného pohřbu, ale někdy se s nebožtíkem loučila jak rodina, tak ale i přátelé, známí i sousedé, aby bylo zcela zřejmé, že se všichni účastní i poslední cesty zemřelého.²¹⁸

²¹⁷ Záškrť. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://nemoci.vitalion.cz/zaskrt/>

²¹⁸ VAVŘÍK, David. *Sociokulturní vývoj v Postřekově v 1. polovině 19. století*. V Plzni, 2014. Bakalářská práce (Bc.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Jan Kilián.

8.4 Chodský kroj a odívání

Národní chodský kroj nosili muži i ženy po celém Chodsku, tedy i v Postřekově. Nosovali ho běžně v obyčejný všední den, ale i o různých slavnostech. Ženatí muži nosili na hlavě černý klobouk, tzv. širák, který byl obrouben červenou šňůrkou a na krku nosili černý hedvábný šátek s třemi červenými pruhy na okraji. Muži byli velice upravení, a tak nenosili vousy, ale byli oholení a vlasy nosovali dlouhé za uši. Na sobě nosovali vestu (lajblík) z tmavomodrého sukna a s mosaznými knoflíky, a kalhoty (žluté koženky) jim sahaly jen přes kolena, a lýtka zakrývaly modráčkové punčochy. Ve všední den pak nosovali nohavice z domácího silného plátna z bílé šerky. Přes vestu a kalhoty měli přehozený dlouhý slavnostní kabát, tzv. župan, z tmavomodrého sukna, který byl lemován na okrajích červenou šňůrkou a byl hustě pošíť mosaznými knoflíky od krku až k pasu. Nosovali se také košile, které byly na prsou rozhaleny a jen nějakou tkaničkou nebo knoflíčky byly spojeny u krku. Jako obuv nosovali střevíce, nízké a velmi pevné, a také boty vysoké až nad lýtka, tuhé a čistě vyleštěné holínky. Jako doplněk měli hůl vyrobenou z lísky, a někdy nosili na holi také sekyrku.²¹⁹

Svobodní muži měli kromě županu a širáku tentýž kroj. Místo županu nosovali tmavomodrou soukennou kazajku sahající do pasu, která měla na prsou dvě řady hustých mosazných knoflíků. Soukenná kazajka byla bohatě vyšívána pestrobarevnými kvítky z hedvábí. Na hlavě nosovali vydrovku, což je čepice ze zeleného nebo červeného hedvábného sametu, která je lemovaná vydrí kožešinou. Punčochy nosovali svobodní muži bílé a bavlněné.²²⁰

Ženy nosovaly vlněné barevné sukne, které nebyly příliš dlouhé a na Postřekovsku sukne sahaly jen do půlky lýtek. Tyto sukne byly složeny mnoha záhyby, tzv. varhánky, a dole na obrubě měly pestrobarevnou širokou pentlí. Sukne byly různých barev – červené, zelené, modré, fialové a také černé, které se však nosovaly ve smuteční čas, takže nebyly ozdobeny žádnou hedvábnou pentlí. Sukne přikrývala dlouhá a velmi široká zástěra, tzv. fěrtoch, vyšívána z domácího plátna. Živůtek, tzv. lajblík, byl zcela krátký, různobarevný a přes ramena měl asi jen 3 palce široké pruhy, tzv. poramice. Šátky na krku nosovaly ženy hedvábné a pestrobarevné a měly je na prsou přeložené křížem. Na hlavě měly „na babku“ a v Postřekově „na pokos“ (šíkmo nebo svisle) zavázané šátky ve sváteční dny černohedvábné, obyčejně ale jen červenobavlněné, na okraji a ještě více v rozích s pestrými květy. O

²¹⁹ RANDA, Hippolyt. *Chodové a jejich osudy*. Domažlice: K. Prunar, 1887. s. 163.

²²⁰ Tamtéž, s. 164.

slavnostech, křtinách a svatbách nosívaly na hlavě zcela zvláštní bílý čepce, tzv. koláč neb kolo – jako mívali cukráři neb vrchnostenští kuchaři při své práci. Kabátky nosily do kostela z tmavomodrého sukna, velmi krátké, s knoflíčky pestroskleněnými a nezapjatým soukenným páskem, nýbrž přeloženě svislým, červeně podšitým a pestře vyšíváním; tyto kabátky mají skoro totéž vyšívání, jako mužské kazajky. Na Postřekovsku nosívaly ženy takové kabátky z černého sukna, jež mají dole za obrubu asi na dlaň široké záhybky, zvané varhánky. Košile, vlastně rukávce, jsou u krku červeným vyšíváním obroubeny a malým knoflíčkem zapnuty, ale na Postřekovsku nosívaly cínovou sponku, tzv. zapínátko v podobě srdce, a kolem krku široké okruží čili výkladek, jenž se přeložil přes svrchní šat.²²¹ Punčochy ženy nosívaly červenovlněné a jako obuv nízké, v prstech okulacené, malou přezkou a mašličkou, zdobené střevíčky.

Svobodné ženy nosívaly stejný oblek, ale neměly na prsou peřinky a čepce na hlavách. Místo toho měly na prsou hedvábné a pestrobarevné šátky přeložené přes kříž a na hlavě buď pleny, nebo šátky „na pokos“ zavázané.²²²

²²¹ RANDA, Hippolyt. *Chodové a jejich osudy*. Domažlice: K. Prunar, 1887. s. 165.

²²² Tamtéž, s. 168.

9. Významné osobnosti²²³

Na celém Chodsku se narodilo mnoho významných lidí, jež tento kraj velice proslavilo. I z Postřekova vzešlo několik význačných lidí, kteří se zapsali do historie obce ať už šířením svojí moudrosti či prokázáním dokonalé odbornosti ve svém oboru.

Oldřich Šindelář – profesor na plzeňském gymnáziu

Narozen 2. března 1800 v Postřekově čp. 76. Velké schopnosti tohoto postřekovského chlapce, jehož otec byl švec, rozvinuli zejména jeho učitel František Eisenhut a učitelé na domažlické škole. Po obdržení povolení od vrchnosti nastoupil Oldřich do piaristického řádu ve starodávném tepelském klášteře. Poté přijal řádové jméno Arnold. Po vystudování byl jmenován profesorem plzeňského gymnázia. Jeho hlavním vyučovaným předmětem bylo náboženství, ale rád učil latinu a řečtinu. Ve své době byl na plzeňském gymnáziu jediným učitelem nepovinného českého jazyka a jeho žákem byl i Bedřich Smetana. Oldřich Šindelář zemřel 3. července 1858. V nekrologu uveřejněném na gymnáziu je vysoce oceňována jeho obětavost, nezištnost, pokora a píle.

Msgr. Jan Kubíček – biskupský notář a kanovník českobudějovické katedrální kapitoly

Jan Kubíček se narodil v Postřekově 2. února 1803. V roce 1829 byl posvěcen na kněze. Kubíček býval kaplanem v Sedlici u Blatné, pak od roku 1844 farářem v Čížové a v roce 1850 zároveň biskupským vikářem a školním inspektorem v Písku. Poté se stal v roce 1853 kancléřem a ředitelem Budějovické biskupské konsistoře. Byl velkým oblíbencem a důvěrníkem známého biskupa Jana Valeriána Jirsíka.

Jan Kubíček složil, sepsal a vydal tiskem obširnou praktickou „školu varhanickou“. Roku 1862 byl jmenován kanovníkem v Budějovicích. V té době umírá jeho otec Kryštof Kubíček, který své poslední dny prožil u svého syna v Budějovicích. V roce 1884 se pak stává

²²³ FRIŠ, František – VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*, Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013. s. 98 – 101.

Jan Kubíček kapitulním děkanem a později proboštem. Za necelý půlrok byl jmenován papežem Lvem XII. papežským prelátem – protonotářem.

Ve své závěti pamatoval odkazem na své rodiště. Umínil si postavit ve svém rodišti kostel ke cti Svaté Anny, faru a stavení pro milosrdné sestry. K tomu všemu odkázal své jmění ve výši 20 000 zlatých pod podmínkou, že se nejdříve postaví kostel, pak fara a na konec stavení pro sestry. Dokončení kaple sv. Jakuba se však nedožil a zemřel 30. dubna 1892 v Českých Budějovicích.

Jakub Pittner – farář, konzistorní rada a arcibiskupský notář

Narozen 25. července 1862 v Postřekově čp. 57. Studium na domažlickém gymnáziu ukončil v roce 1881. Po absolvování arcibiskupského semináře v Praze byl v roce 1885 vysvěcen na kněze. Od roku 1890 byl farářem v Krásné Lípě, poté v Kozmicích u Benešova a od r. 1914 působil jako farář v Tuchoměřicích u Prahy, kde byl jmenován konzistorním radou a arcibiskupským notářem. V roce 1919 odešel do penze a vrátil se do rodného Postřekova, kde v místní kapli sloužil svatě denní mše. Jakub Pittner zemřel 27. června r. 1940.

Jakub Frey – kapitán dálkové plavby

Narodil se v Postřekově 8. června 1906 v čp. 145. Jakub měl osm sourozenců, otec byl majitelem hotelu U Nádraží. Po absolvování obecné školy v Postřekově studoval 4 roky na reálném gymnáziu v Domažlicích. V roce 1921 dostal státní stipendium na námořní akademii v Jugoslávii, kterou ukončil v roce 1925 a nastoupil službu na loď „Belgie“. Roku 1932 absolvoval kurs pro kapitány dálkové plavby v Kotoru.

Ve 30. letech byl zaměstnán u firmy Baťa na lodích „Morava“ a „Little Eva“. Po válce dohlížel na stavbu loď „Lidice“ ve Finsku, na níž byl pak kapitánem. V roce 1952 byl v Japonsku, kde opět dohlížel na stavbu lodi „Kladno“ a také vedl opravu loď „Republika“ v Šanghaji. V roce 1956 jako první Československý námořní kapitán obeplul na lodi „Košice“ zeměkouli. V činné službě zeměkouli obeplul pak ještě čtyřikrát. Na moři strávil 50 let a velel dvaceti lodím. Hovořil plynule anglicky, německy, francouzsky, portugalsky a srbochorvatsky. Vedle svých velitelských funkcí vychoval kapitán Frey mnoho námořníků a důstojníků, napsal několik odborných knih a překládal hlavně z portugalského. Byl také členem vládní

delegace v Londýně, která vypracovala nové rozdělení klimatických zón a poté i nositelem vyznamenání „Za vynikající práci“.

Mezi jeho záliby patřilo sbírání panenek a figurek, které si vozil ze svých cest po světě. V roce 1999 byly půjčeny na výstavu do muzea Jindřicha Jindřicha v Domažlicích. Nikdy nezapomněl na rodný Postřekov, kam se rád vracel. Při oslavách 50. výročí postřekovského souboru v r. 1983 uváděl slavnostní vystoupení a vzpomínal při tom na léta prožitá na moři. Jakub Frey zemřel 23. října 1987 v Praze.

MUDr. Jan Heindl – zdravotní rada města Prahy

Narodil se v Postřekově čp. 30. Měl tři sourozence, a přestože jeho matka chtěla, aby hospodařil, on raději chodil do školy. Byl velmi nadaný, a tak učitel Forejt přemluvil matku, aby ho dala na studia. Nastoupil tedy na gymnázium v Domažlicích, ale pro rozpory s katechetou Jandou odešel do Plzně, kde 5. července 1887 maturoval. V říjnu 1887 započal studium medicíny v Praze a 30. května 1893 promoval. Na univerzitě přednášel také profesor Thomayer – trhanovský rodák a Dr. Heindl u něj na klinice v roce 1894 praktikoval. Po promoci krátce působil ve vojenské nemocnici ve Štýrském Hradci, aby se naučil německy. 1. listopadu 1894 nastoupil na místo obvodního lékaře v Praze – Kobylisích, kde také léčil básníka Svatopluka Čecha. Od roku 1919 je jmenován zdravotním radou města Prahy. Ve 30. letech si postavil domek v Domažlicích, aby mohl trávit penzi na rodném Chodsku. MUDr. Jan Heindl zemřel 8. března 1947 a je pochován na klenečském hřbitově.

10. ZÁVĚR

Postřekov, jehož kořeny sahají až do roku 1325, patřil vždy neodmyslitelně mezi původních 12 chodských vsí, které po celá staletí utvářely chod zdejšího chodského kraje. Postřekov byl po celá staletí zároveň jednou z největších a zároveň i nejlidnatějších chodských vesnic. A proto si zasloužil v oblasti historie trochu více pozornosti, než doposud měl, jelikož o historii obce byla vydaná pouze jedna publikace, která se zabývá spíše moderními dějinami.

Ve své diplomové práci jsem se snažil shrnout celé dějiny Postřekova, a splnit tak stanovený hlavní cíl práce, který se skládal z několika vedlejších cílů. Splnění těchto cílů, jako bylo shrnutí určitých částí vývoje obce, kam patří historický vývoj, obecní správa, hospodářství a kultura a školství, bylo nezbytné pro splnění hlavního cíle diplomové práce. Mezi vedlejší cíle práce jsem také zařadil utvoření určitého pohledu do každodennosti života prostého obyvatele vesnice a v neposlední řadě i sledování změn vývoje počtu obyvatel, kde jsem se zaměřil i na počet věřících, a vývoje počtu usedlostí, později domů a bytů.

Po zpracování všech výsledků demografického vývoje jsem zjistil, že od roku 1910 klesl do r. 2011 počet o 756 obyvatel, což je necelých 70 % z posledního sčítání obyvatel z r. 2011. Výrazný pokles počtu obyvatel v průběhu 20. století totiž zapříčinily útrapy dvou světových válek, dále odsun Němců po 2. světové válce a s tím spojený i zánik osady Nuzarov a také osamostatnění obce Díly. Stejně tak klesal v průběhu 20. století i počet věřících obyvatel, což bylo dáno příchodem komunistického režimu po druhé světové válce a pravděpodobně i změnou životního stylu obyvatel. Oproti tomu počet usedlostí v Postřekově, později domů a bytů, stále rostl. To dokazuje určitou změnu společného bydlení rodiny. V dřívějších dobách totiž existovaly dvou a více generační domy, postupem času se však tento způsob bydlení úplně změnil.

Po rozhovorech s pamětníky se bohužel potvrdila hypotéza o ne příliš šťastném školském systému v období socialismu, kdy učitelé měli velký respekt, a dokonce se nebáli přistoupit na některé tělesné tresty. Dále se potvrdila domněnka i o neustále propagaci KSČ. Nezávisle na sobě se totiž pamětníci shodují, že učitelé nechodili pro nějaký ten pohlavek příliš daleko, a možná i kvůli tomu měl učitel mnohem větší respekt, než má třeba v dnešní době, protože o velkém respektu ze strany učitele a věčné propagandě KSČ mluví všichni tři dotazovaní. Poukazují i na to, že dnešní vybavení školy je úplně o něčem jiném, a žáci tak mají v době internetu velkou výhodu ohledně vyhledávání různých zdrojů a informací.

Při psaní mé diplomové práce mi především posloužily dva výborné zdroje, z nichž vlastně vznikla téměř celá tato diplomová práce. „Dějiny Chodů“ od Františka Roubíka mně výrazně pomohly především k vypracování historického vývoje Postřekova. Dle mého názoru by si František Roubík, jenž byl vynikajícím archivářem, historikem a pedagogem, zasloužil daleko více uznání a především pozornosti od místních obyvatel, poněvadž bez jeho práce a badatelské činnosti v ministerských archivech bychom se jen stěží něco dozvěděli o zajímavém životě Chodů v minulých staletích. I když se ve své publikaci „Historie Postřekova“ Václav Volfík spolu s Františkem Frišem nezabývali dřívějšími dějinami Chodů jako František Roubík, přispěli rovněž svou prací, především z dob druhé světové války, k vypracování mé diplomové práce velmi výrazně. Stejně tak mi publikace „Historie Postřekova“ posloužila velmi výrazně i k vypracování části Hospodářství a také k části Kultura a školství.

11. RESUMÉ

Postřekov's history dates back to 1325 and it has always been an inseparable part of the 12 original villages of Chodsko that were running the Chodsko region for centuries. Postřekov has been one of the largest and most populated villages of Chodsko for centuries. Therefore it deserves more attention than it has been paid so far – only one paper about the history of the village was published, and it was focused mostly on the modern history.

In my diploma thesis I tried to summarize the complete history of Postřekov and accomplish the main objective of the thesis that included several secondary objectives. These secondary objectives, e.g. a summary of specific parts of the village development that included historical development, municipal administration, economy, culture and education, were critical for accomplishing the main objective of the diploma thesis. The secondary objectives also cover an insight into a common village inhabitants' daily life, and last but not least the changes in population focusing also on number of religious inhabitants and number of homesteads and houses or flats later on.

After processing all demographic data I found out that since 1910 until 2011 the population decreased by 756 people, which is only approximately 70% of the latest census from 2011. This significant population decrease in 20th century was caused by the hardships of two world wars, the German inhabitants' displacement after the World War II and the Nuzarov settlement decline related to it, and also the fact that the village Dily gained independence. The number of religious inhabitants decreased during the 20th century as well, which was caused by the Communist regime establishment after World War II and perhaps also by the population's lifestyle change. On the contrary, the number of homesteads or later houses and flats in Postřekov has continuously increased. This proves a change in family living – in the earlier times it was usual to live in a multi-generation houses, but this has completely changed in the course of time.

After interviewing the contemporary witnesses the hypothesis about the unsuitable educational system of the socialist era and constant propaganda KSČ has been confirmed. During this period the teachers were very respectable and even redoubtable persons as they were not afraid to use corporal punishments. Independently, the witnesses' statements matched in saying that the teachers often slapped students on the head and therefore were very redoubtable, which is confirmed by all three witnesses. All of them also point out to the fact

that today's schools are completely different as for the equipment and the sources of information with the possibility to use internet.

I used two great primary sources for writing this thesis that basically helped me compile the whole thesis. The "History of People of Chodsko" by František Roubík helped me significantly to elaborate on the historical development of Postřekov. In my opinion, the archivist, historian and teacher František Roubík deserves much more attention from local inhabitants as we would barely know anything about the interesting life of Chodsko people in the past centuries without his researches and archives. Even though the publication "History of Postřekov" by Václav Volfík and František Friš did not focus on the early history of Chodsko as much as František Roubík, the publication also contributed greatly to this thesis mainly because of the fact that it covers the period of World War II. The "History of Postřekov" also helped substantially for the parts related to Economy and Culture and Education.

12. PRAMENY A LITERATURA

Prameny

Kronika obce, 1923 -1963, OÚ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn.

Kronika obecné školy, 1893 – 1931, OŠ Postřekov, SOkA Domažlice, pob. Horšovský Týn.

Pamětní kniha mešní kaple ve Starém Postřekově, OÚ Postřekov.

Literatura

BERANOVÁ, Magdalena - KUBAČÁK, Antonín. *Dějiny zemědělství v Čechách a na Moravě*. 1. vyd. Praha: Libri, 2010.

DOUŠOVÁ, Hana - JIRÁNEK, Tomáš - LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. 1. díl, Dějiny hmotné kultury*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2001.

FRIŠ, František – VOLFÍK, Václav. *Historie obce Postřekov: 1325-2013 : 688 let*. Postřekov: Obecní úřad Postřekov, 2013.

FROLEC, Ivo. *Kovářství*. 1. vyd. Praha: Grada, 2003.

JEŽEK, Zdeněk. et al. *Neštovice a jejich eradikace*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1982.

KARAS, Jaroslav. *Historický vývoj mlynářství*. V Praze: Mlynářské noviny, 1919.

KOCURA, Josef. *Kolářství*. 1. vyd. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1956.

KOUKOLÍK, František. *O nemocech a lidech*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1998.

KUMPERA, Jan. *Osobnosti a Západní Čechy. 1. díl, (Do poloviny 19. století)*. Plzeň: Ševčík nakladatelství, 2005.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Čas velikonoc*. Praha: Jamart, 1993.

LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *Lidové zvyky: výroční obyčeje z Čech a Moravy*. Vyd. 1. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2004.

LENDEROVÁ, Milena. *Dějiny každodennosti "dlouhého" 19. století. II. díl, Život všední a sváteční*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta humanitních studií, 2005.

MAUR, Eduard. *Základy historické demografie*. Praha: SPN, 1978.

PAVEL, Jaroslav. *Bednářství: Určeno záv. učňovským školám i všem pracovníkům v provozu*. 1. vyd. Praha: SNTL, 1957.

PŘÍHODOVÁ, Eva - ŠTÝBROVÁ, Miroslava - TALAŠ, Václav. *Textil, oděvnictví, obuvnictví*. 1. vyd. Praha: Scientia, 2004.

RANDA, Hippolyt. *Chodové a jejich osudy*. Domažlice: K. Prunar, 1887.

ROUBÍK, František. *Sborník Archivu ministerstva vnitra republiky Československé. Svazek IV a V, Dějiny Chodů u Domažlic*. Praha: Ministerstvo vnitra, 1931.

SCHELLE, Karel. a kol. *Dějiny české veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009.

VANČURA, Jindřich. *Dějiny někdejšího král. města Klatov*. Klatovy: Město Klatovy, 1927-1936.

VAVŘÍK, David. *Sociokulturní vývoj v Postřekově v 1. polovině 19. století*. V Plzni, 2014. Bakalářská práce (Bc.). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická. Vedoucí práce Jan Kilián.

VELKOVÁ, Alice. *Krutá vrchnost, ubozí poddaní?*. Praha: Historický ústav. 2009.

VRBA, Jan. *Chodsko: Průvodce krajem, dějinami jeho lidu a komentář k Chodským rebeliím*. Praha: Česká grafická Unie a.s., 1946.

Internetové zdroje

Černý kašel. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://nemoci.vitalion.cz/cerny-kasel/>

Hasičské muzeum. [online]. [cit. 2016-03-21]. Dostupné z: <http://hasicipostrekov.cz/cs/sdh-hasicckemuzeum/>

Lidová architektura. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/>

Muzeum chodských krojů. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/43732_muzeum-chodskych-kroju-postrekov

Náboženské vyznání obyvatelstva. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/57004fa0dc>

Nový rok. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.ceske-tradice.cz/tradice/zima/silvestr-a-novy-rok>

Psotník. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://genealogie.taby.cz/viewtopic.php?f=16&t=102&start=15>

Předchůdci moderních sčítání lidu. [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: <http://www.scitani.cz/slodb2011/redakce.nsf/i/predchudci-modernich-scitani>

Sčítání lidu, domů a bytů (r. 2001). [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/slodb/basic_data_about_municipalities

Sčítání lidu v Postřekově. [online]. [cit. 2016-03-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015

Školní budovy. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=4440>

Tři králové. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://vanoce.vira.cz/vanoce/tri-kralove>

Vánoce. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://vanoce.vira.cz/vanoce/informace-o-vanocich>

Zarděnky. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://nemoci.vitalion.cz/zardenky/>

Záškrť. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://nemoci.vitalion.cz/zaskrt/>

Rozhovor

Rozhovor s A. Š, Postřekov, 16. 1. 2016.

Rozhovor s J. V, Postřekov, 17. 1. 2016.

Rozhovor s L. J., Postřekov, 19. 1. 2016.

13. SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Příloha č. 1: Rodokmen Lamingenů.

Zdroj: Archiv OÚ Postřekov.

Příloha č. 2: Rodokmen Jana Sladkého, zvaného Kozina.

Zdroj: Archiv OÚ Postřekov.

Příloha č. 3: Husův kámen.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 4: Pomník padlých v 1. a 2. světové válce.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 5: Zakrvácený lístek Jakuba Krutiny z roku 1945.

Zdroj: Archiv OÚ Postřekov.

Příloha č. 6: Zakrvácený lístek Josefa Berouška z roku 1945.

Zdroj: Archiv OÚ Postřekov.

Příloha č. 7: Pamětní deska Jana Čápa.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 8: Pomník Jana Čápa.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 9: Hrdinové od Kyjeva. Zleva: Antonín Sochor, Josef Buršík, Richard Tesařík.

Zdroj: Archiv OÚ Postřekov.

Příloha č. 10: Generál Josef Buršík.

Zdroj: Archiv OÚ Postřekov.

Příloha č. 11: Pamětní deska generála Josefa Buršíka před jeho rodným domem.

Zdroj: Archiv OÚ, Postřekov

Příloha č. 12: Kaple sv. Trojice.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 13: Kaple sv. Jakuba Většího.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 14: Obecní úřad Postřekov.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 15: Pravděpodobně hájovna zaniklé dřevařské vesnice Nuzarov.

Zdroj: <http://www.zanikleobce.cz/index.php?lang=d&obec=5591>.

Příloha č. 16: Výrobní společnost Čerchov a.s. (farma Postřekov).

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 17: Hotel U Nádraží (dříve U Chodské stráže).

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 18: Budova bývalého hostince a řeznictví u Jiřího Grössla.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 19: Hospoda U Hadamů.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 20: Budova bývalého hostince U Houdlů.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 21: Restaurace Špillarka.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 22: Dnešní budova tkalcovny (Kanafas CZ).

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 23: Budova bývalé školy, kde se dnes nachází Muzeum krojů.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 24: Základní škola Postřekov.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 25: Zastávka na vlakovém nádraží.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 26: Budova bývalého Obchodního domu.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 27: Budova bývalé prodejny Pramen.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 28: Tělocvična TJ Sokola Postřekov.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 29: Mateřská škola Postřekov.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 30: Budova hasičské zbrojnice.

Zdroj: <http://www.hasicipostrekov.cz/cs/sdh-hasicskazbrojnice/>.

Příloha č. 31: Masopustní veselí v Postřekově.

Zdroj: <http://domazlicky.denik.cz/galerie/masopustni-pruvod-v-postrekove.html?mm=5873971>.

Příloha č. 32: Eva Erbenová - čestná občanka Postřekova.

Zdroj: http://old.xantypa.cz/articles_print.asp?idk=847&ida=1904.

Příloha č. 33: Hasičské muzeum.

Zdroj: Autor, 2016.

Příloha č. 34: Chodské kroje nejrůznější barev (Muzeum krojů).

Zdroj: <http://mistnikultura.cz/do-postrekova-za-chodskymi-kroji>.

Příloha č. 35: Václav Volfík v Pamětní síni (OÚ Postřekov).

Zdroj: http://domazlicky.denik.cz/kultura_region/postrekov-ma-pozoruhodnou-historii20090223.html.

Příloha č. 36: Přírodní rezervace Postřekovské rybníky.

Zdroj: <http://www.klenci.cz/hlavni-menu/turista/o-regionu/vylety-do-prirody-na-chodsku/>.

Příloha č. 37: Kostel sv. Martina v Klenci.

Zdroj: <http://domazlicky.denik.cz/galerie/kostel-sv-martina-v-klenci-pred-opravami-a-pozdeji.html?mm=5286303>.

prohledi
popravu
mane sm
neboť je
let za ne
kenti tab
chtějí je
zasazen
pravi v
vi sáma
z Klenč
Na
sibenci
roka Pa
se. A k
zámku
vina a
esta. V
zykem
nej) při
Na p
troje B
nik s n
En via
Wolfg
rent, d
Jest
rodu,
přistu

RODOKMEN LAMINGENŮ.

Jan
mž. N. z Reilingen

Wolfgang 1534 na Běle a Újezdě Cl,
mž. Barbara Mangstova z Kulecu a Weizlitz

Kalpar 1558 na Běle
mž. Anna Veroňka z Reitzensteinu

Jindřich na Újezdě
1589 na svýně Vneslovském
† asi 1590; mž. Jáchym 1589—99 na Újezdě, Běle, Bystřici nle. † 1602
mž. Salomena ze Schinding

Karel
1622 konfisk.
mž. Jindřich B.
hr. Gutenberg

Mirkala
† 1638
mž. Jindřich B.
hr. Gutenberg

Wolff Bedřich
† 1629, 6. 5.
† 1635
konvenční smlou-
vradaky

Wolff Ferdinand
† 1611, 1. 1.
ryšif německého řádu
mž. Kateřina Polysena z Lobkovic
† 1696, 2. 11. ;
† 1703, 5. 12.

Wolff Maximilian
† 1634, 23. 11. ;
† 1696, 2. 11. ;
mž. Kateřina Polysena z Lobkovic
† 1703, 5. 12.

Marie Barbora
† 1677, 17. 8.
† 1720, 16. 9.
mž. Jan Václav
hr. Gutenberg
† 1716, 4. 3.

Anna Cecilie
† 1686, 18. 1.
† 1740, 15. 10.
mž. Josef Frant.
hr. z Vrtna a Brun-
tálu
† 1716, 4. 3.

Wolff Jan Antonín
† 1682, 22. 2.
† v tábě

plodil syny: 0/3, 4/11, 5/12, 6/13, 7/14, 8/15, 9/16, 10/17, 11/18, 12/19, 13/20, 14/21, 15/22, 16/23, 17/24, 18/25, 19/26, 20/27, 21/28, 22/29, 23/30, 24/31, 25/32, 26/33, 27/34, 28/35, 29/36, 30/37, 31/38, 32/39, 33/40, 34/41, 35/42, 36/43, 37/44, 38/45, 39/46, 40/47, 41/48, 42/49, 43/50, 44/51, 45/52, 46/53, 47/54, 48/55, 49/56, 50/57, 51/58, 52/59, 53/60, 54/61, 55/62, 56/63, 57/64, 58/65, 59/66, 60/67, 61/68, 62/69, 63/70, 64/71, 65/72, 66/73, 67/74, 68/75, 69/76, 70/77, 71/78, 72/79, 73/80, 74/81, 75/82, 76/83, 77/84, 78/85, 79/86, 80/87, 81/88, 82/89, 83/90, 84/91, 85/92, 86/93, 87/94, 88/95, 89/96, 90/97, 91/98, 92/99, 93/100, 94/101, 95/102, 96/103, 97/104, 98/105, 99/106, 100/107, 101/108, 102/109, 103/110, 104/111, 105/112, 106/113, 107/114, 108/115, 109/116, 110/117, 111/118, 112/119, 113/120, 114/121, 115/122, 116/123, 117/124, 118/125, 119/126, 120/127, 121/128, 122/129, 123/130, 124/131, 125/132, 126/133, 127/134, 128/135, 129/136, 130/137, 131/138, 132/139, 133/140, 134/141, 135/142, 136/143, 137/144, 138/145, 139/146, 140/147, 141/148, 142/149, 143/150, 144/151, 145/152, 146/153, 147/154, 148/155, 149/156, 150/157, 151/158, 152/159, 153/160, 154/161, 155/162, 156/163, 157/164, 158/165, 159/166, 160/167, 161/168, 162/169, 163/170, 164/171, 165/172, 166/173, 167/174, 168/175, 169/176, 170/177, 171/178, 172/179, 173/180, 174/181, 175/182, 176/183, 177/184, 178/185, 179/186, 180/187, 181/188, 182/189, 183/190, 184/191, 185/192, 186/193, 187/194, 188/195, 189/196, 190/197, 191/198, 192/199, 193/200, 194/201, 195/202, 196/203, 197/204, 198/205, 199/206, 200/207, 201/208, 202/209, 203/210, 204/211, 205/212, 206/213, 207/214, 208/215, 209/216, 210/217, 211/218, 212/219, 213/220, 214/221, 215/222, 216/223, 217/224, 218/225, 219/226, 220/227, 221/228, 222/229, 223/230, 224/231, 225/232, 226/233, 227/234, 228/235, 229/236, 230/237, 231/238, 232/239, 233/240, 234/241, 235/242, 236/243, 237/244, 238/245, 239/246, 240/247, 241/248, 242/249, 243/250, 244/251, 245/252, 246/253, 247/254, 248/255, 249/256, 250/257, 251/258, 252/259, 253/260, 254/261, 255/262, 256/263, 257/264, 258/265, 259/266, 260/267, 261/268, 262/269, 263/270, 264/271, 265/272, 266/273, 267/274, 268/275, 269/276, 270/277, 271/278, 272/279, 273/280, 274/281, 275/282, 276/283, 277/284, 278/285, 279/286, 280/287, 281/288, 282/289, 283/290, 284/291, 285/292, 286/293, 287/294, 288/295, 289/296, 290/297, 291/298, 292/299, 293/300, 294/301, 295/302, 296/303, 297/304, 298/305, 299/306, 300/307, 301/308, 302/309, 303/310, 304/311, 305/312, 306/313, 307/314, 308/315, 309/316, 310/317, 311/318, 312/319, 313/320, 314/321, 315/322, 316/323, 317/324, 318/325, 319/326, 320/327, 321/328, 322/329, 323/330, 324/331, 325/332, 326/333, 327/334, 328/335, 329/336, 330/337, 331/338, 332/339, 333/340, 334/341, 335/342, 336/343, 337/344, 338/345, 339/346, 340/347, 341/348, 342/349, 343/350, 344/351, 345/352, 346/353, 347/354, 348/355, 349/356, 350/357, 351/358, 352/359, 353/360, 354/361, 355/362, 356/363, 357/364, 358/365, 359/366, 360/367, 361/368, 362/369, 363/370, 364/371, 365/372, 366/373, 367/374, 368/375, 369/376, 370/377, 371/378, 372/379, 373/380, 374/381, 375/382, 376/383, 377/384, 378/385, 379/386, 380/387, 381/388, 382/389, 383/390, 384/391, 385/392, 386/393, 387/394, 388/395, 389/396, 390/397, 391/398, 392/399, 393/400, 394/401, 395/402, 396/403, 397/404, 398/405, 399/406, 400/407, 401/408, 402/409, 403/410, 404/411, 405/412, 406/413, 407/414, 408/415, 409/416, 410/417, 411/418, 412/419, 413/420, 414/421, 415/422, 416/423, 417/424, 418/425, 419/426, 420/427, 421/428, 422/429, 423/430, 424/431, 425/432, 426/433, 427/434, 428/435, 429/436, 430/437, 431/438, 432/439, 433/440, 434/441, 435/442, 436/443, 437/444, 438/445, 439/446, 440/447, 441/448, 442/449, 443/450, 444/451, 445/452, 446/453, 447/454, 448/455, 449/456, 450/457, 451/458, 452/459, 453/460, 454/461, 455/462, 456/463, 457/464, 458/465, 459/466, 460/467, 461/468, 462/469, 463/470, 464/471, 465/472, 466/473, 467/474, 468/475, 469/476, 470/477, 471/478, 472/479, 473/480, 474/481, 475/482, 476/483, 477/484, 478/485, 479/486, 480/487, 481/488, 482/489, 483/490, 484/491, 485/492, 486/493, 487/494, 488/495, 489/496, 490/497, 491/498, 492/499, 493/500, 494/501, 495/502, 496/503, 497/504, 498/505, 499/506, 500/507, 501/508, 502/509, 503/510, 504/511, 505/512, 506/513, 507/514, 508/515, 509/516, 510/517, 511/518, 512/519, 513/520, 514/521, 515/522, 516/523, 517/524, 518/525, 519/526, 520/527, 521/528, 522/529, 523/530, 524/531, 525/532, 526/533, 527/534, 528/535, 529/536, 530/537, 531/538, 532/539, 533/540, 534/541, 535/542, 536/543, 537/544, 538/545, 539/546, 540/547, 541/548, 542/549, 543/550, 544/551, 545/552, 546/553, 547/554, 548/555, 549/556, 550/557, 551/558, 552/559, 553/560, 554/561, 555/562, 556/563, 557/564, 558/565, 559/566, 560/567, 561/568, 562/569, 563/570, 564/571, 565/572, 566/573, 567/574, 568/575, 569/576, 570/577, 571/578, 572/579, 573/580, 574/581, 575/582, 576/583, 577/584, 578/585, 579/586, 580/587, 581/588, 582/589, 583/590, 584/591, 585/592, 586/593, 587/594, 588/595, 589/596, 590/597, 591/598, 592/599, 593/600, 594/601, 595/602, 596/603, 597/604, 598/605, 599/606, 600/607, 601/608, 602/609, 603/610, 604/611, 605/612, 606/613, 607/614, 608/615, 609/616, 610/617, 611/618, 612/619, 613/620, 614/621, 615/622, 616/623, 617/624, 618/625, 619/626, 620/627, 621/628, 622/629, 623/630, 624/631, 625/632, 626/633, 627/634, 628/635, 629/636, 630/637, 631/638, 632/639, 633/640, 634/641, 635/642, 636/643, 637/644, 638/645, 639/646, 640/647, 641/648, 642/649, 643/650, 644/651, 645/652, 646/653, 647/654, 648/655, 649/656, 650/657, 651/658, 652/659, 653/660, 654/661, 655/662, 656/663, 657/664, 658/665, 659/666, 660/667, 661/668, 662/669, 663/670, 664/671, 665/672, 666/673, 667/674, 668/675, 669/676, 670/677, 671/678, 672/679, 673/680, 674/681, 675/682, 676/683, 677/684, 678/685, 679/686, 680/687, 681/688, 682/689, 683/690, 684/691, 685/692, 686/693, 687/694, 688/695, 689/696, 690/697, 691/698, 692/699, 693/700, 694/701, 695/702, 696/703, 697/704, 698/705, 699/706, 700/707, 701/708, 702/709, 703/710, 704/711, 705/712, 706/713, 707/714, 708/715, 709/716, 710/717, 711/718, 712/719, 713/720, 714/721, 715/722, 716/723, 717/724, 718/725, 719/726, 720/727, 721/728, 722/729, 723/730, 724/731, 725/732, 726/733, 727/734, 728/735, 729/736, 730/737, 731/738, 732/739, 733/740, 734/741, 735/742, 736/743, 737/744, 738/745, 739/746, 740/747, 741/748, 742/749, 743/750, 744/751, 745/752, 746/753, 747/754, 748/755, 749/756, 750/757, 751/758, 752/759, 753/760, 754/761, 755/762, 756/763, 757/764, 758/765, 759/766, 760/767, 761/768, 762/769, 763/770, 764/771, 765/772, 766/773, 767/774, 768/775, 769/776, 770/777, 771/778, 772/779, 773/780, 774/781, 775/782, 776/783, 777/784, 778/785, 779/786, 780/787, 781/788, 782/789, 783/790, 784/791, 785/792, 786/793, 787/794, 788/795, 789/796, 790/797, 791/798, 792/799, 793/800, 794/801, 795/802, 796/803, 797/804, 798/805, 799/806, 800/807, 801/808, 802/809, 803/810, 804/811, 805/812, 806/813, 807/814, 808/815, 809/816, 810/817, 811/818, 812/819, 813/820, 814/821, 815/822, 816/823, 817/824, 818/825, 819/826, 820/827, 821/828, 822/829, 823/830, 824/831, 825/832, 826/833, 827/834, 828/835, 829/836, 830/837, 831/838, 832/839, 833/840, 834/841, 835/842, 836/843, 837/844, 838/845, 839/846, 840/847, 841/848, 842/849, 843/850, 844/851, 845/852, 846/853, 847/854, 848/855, 849/856, 850/857, 851/858, 852/859, 853/860, 854/861, 855/862, 856/863, 857/864, 858/865, 859/866, 860/867, 861/868, 862/869, 863/870, 864/871, 865/872, 866/873, 867/874, 868/875, 869/876, 870/877, 871/878, 872/879, 873/880, 874/881, 875/882, 876/883, 877/884, 878/885, 879/886, 880/887, 881/888, 882/889, 883/890, 884/891, 885/892, 886/893, 887/894, 888/895, 889/896, 890/897, 891/898, 892/899, 893/900, 894/901, 895/902, 896/903, 897/904, 898/905, 899/906, 900/907, 901/908, 902/909, 903/910, 904/911, 905/912, 906/913, 907/914, 908/915, 909/916, 910/917, 911/918, 912/919, 913/920, 914/921, 915/922, 916/923, 917/924, 918/925, 919/926, 920/927, 921/928, 922/929, 923/930, 924/931, 925/932, 926/933, 927/934, 928/935, 929/936, 930/937, 931/938, 932/939, 933/940, 934/941, 935/942, 936/943, 937/944, 938/945, 939/946, 940/947, 941/948, 942/949, 943/950, 944/951, 945/952, 946/953, 947/954, 948/955, 949/956, 950/957, 951/958, 952/959, 953/960, 954/961, 955/962, 956/963, 957/964, 958/965, 959/966, 960/967, 961/968, 962/969, 963/970, 964/971, 965/972, 966/973, 967/974, 968/975, 969/976, 970/977, 971/978, 972/979, 973/980, 974/981, 975/982, 976/983, 977/984, 978/985, 979/986, 980/987, 981/988, 982/989, 983/990, 984/991, 985/992, 986/993, 987/994, 988/995, 989/996, 990/997, 991/998, 992/999, 993/1000.

RODOKMEN KOZINŮV.

Vavřinec Sladký 1751

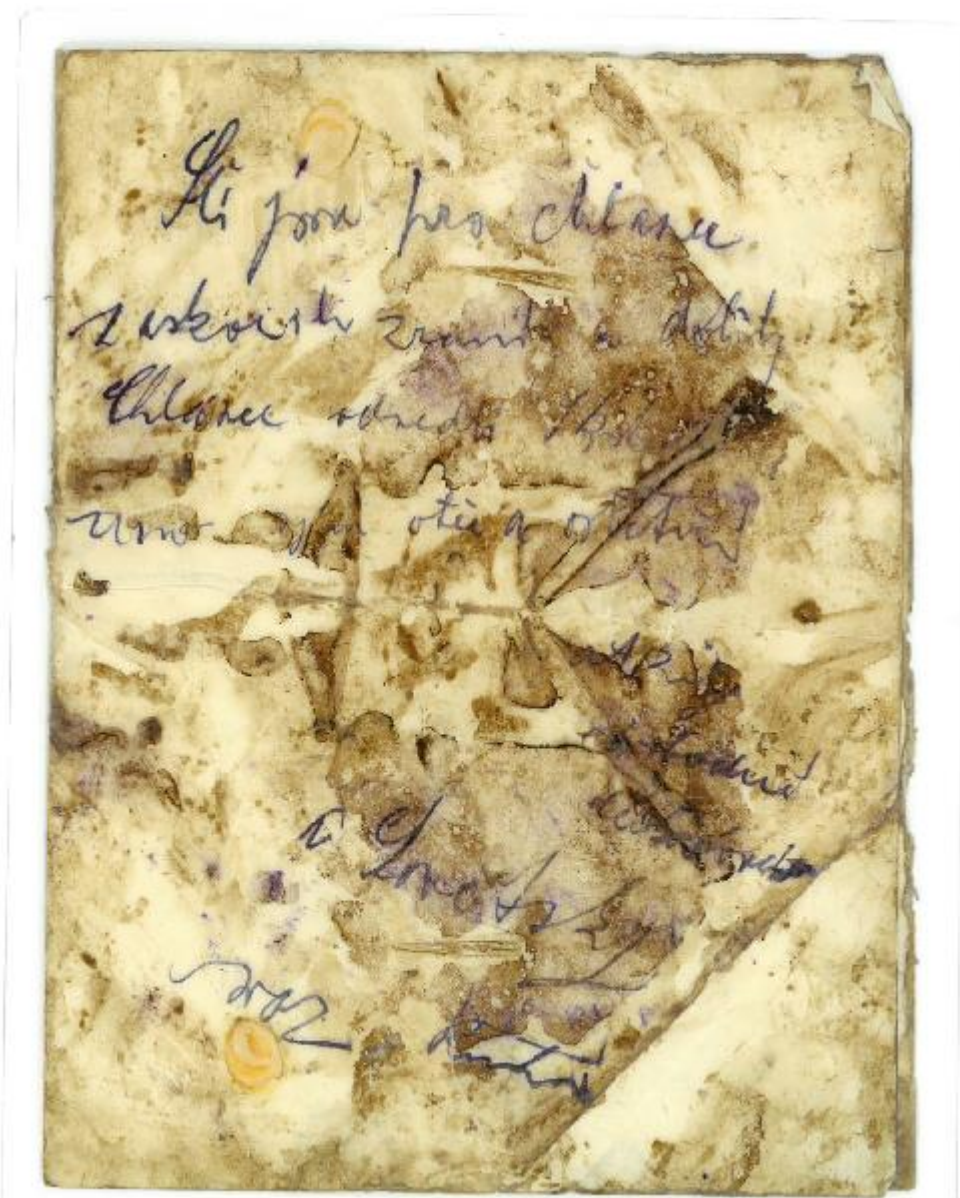
<p> <i>Jan v Duchcově</i> <i>ml. Jindřich</i> <i>1611, 14/8.</i> </p>	<p> <i>Fydrich</i> <i>s Uřezk</i> <i>ml. Anna</i> <i>roz. Eljchutova</i> </p>	<p> <i>Jan</i> <i>1596</i> <i>roz. Domahelch</i> <i>1612, 21/3, v Olšanzě</i> <i>ml. Anna Hlavovic</i> <i>1629, 1652, 14/2.</i> </p>
<p> <i>Marie</i> <i>1611, 14/8.</i> </p>	<p> <i>Jiri Ondrej</i> <i>1655, 5. 4.</i> <i>ml. Katerina ml. Anna</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Jan</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>
<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Jan</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>
<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Jan</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>
<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1650, 28/8.</i> <i>v Uřezk</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>ml. Klara</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>	<p> <i>Jan</i> <i>1652, 10/19.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1678, 9/15.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1695, 28/11.</i> <i>ml. Dorota</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1645, 17/15, 8/8.</i> </p>
<p> <i>Anna</i> <i>1677, 19/11.</i> <i>roz. Vavřinec</i> <i>1697, 19/11.</i></p>		

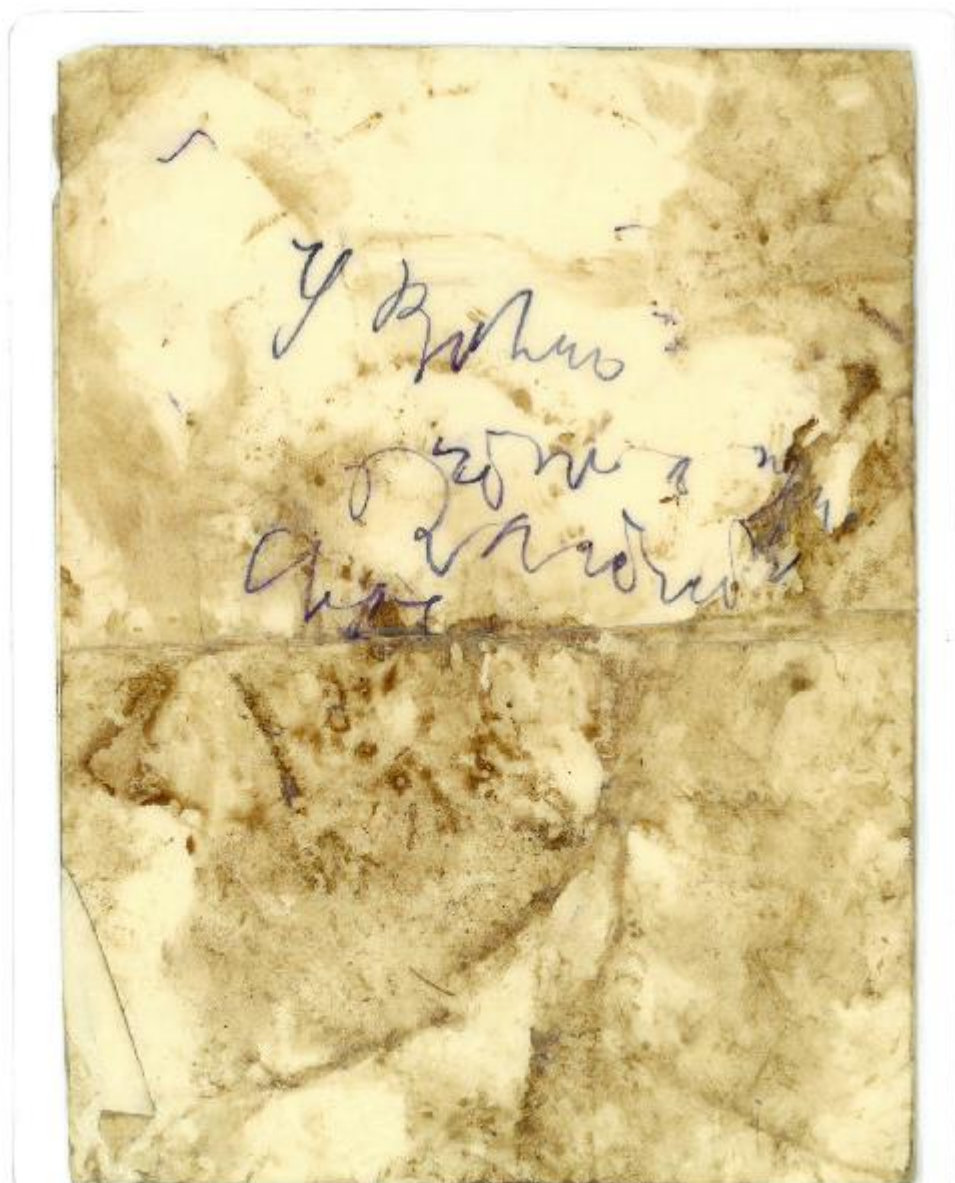
Příloha č. 3: Husův kámen.

Příloha č. 4: Pomník padlých v 1. a 2. světové válce.

Příloha č. 5: Zakrvácený lístek Jakuba Krutiny z roku 1945.

Příloha č. 6: Zakrvácený lístek Josefa Berouška z roku 1945.

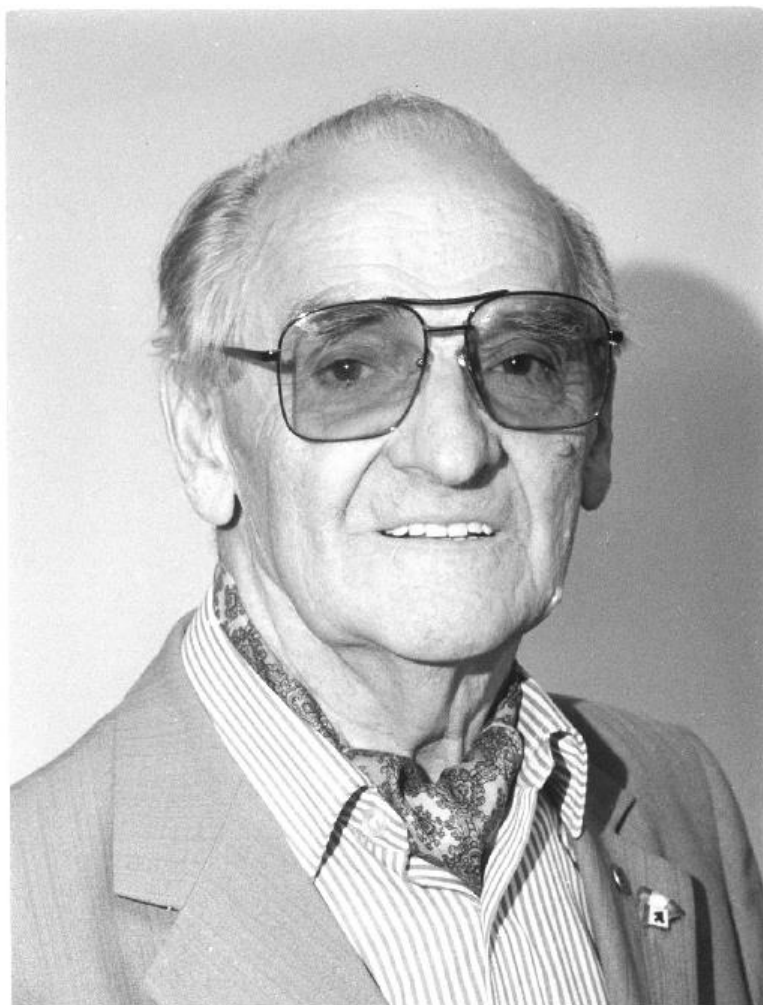
Příloha č. 7: Pamětní deska Jana Čápa.

Příloha č. 8: Pomník Jana Čápa.

Příloha č. 9: Hrdinové od Kyjeva. Zleva: Antonín Sochor, Josef Buršík, Richard Tesařík.

Příloha č. 10: Generál Josef Buršík.

Příloha č. 11: Pamětní deska generála Josefa Buršíka před jeho rodným domem.

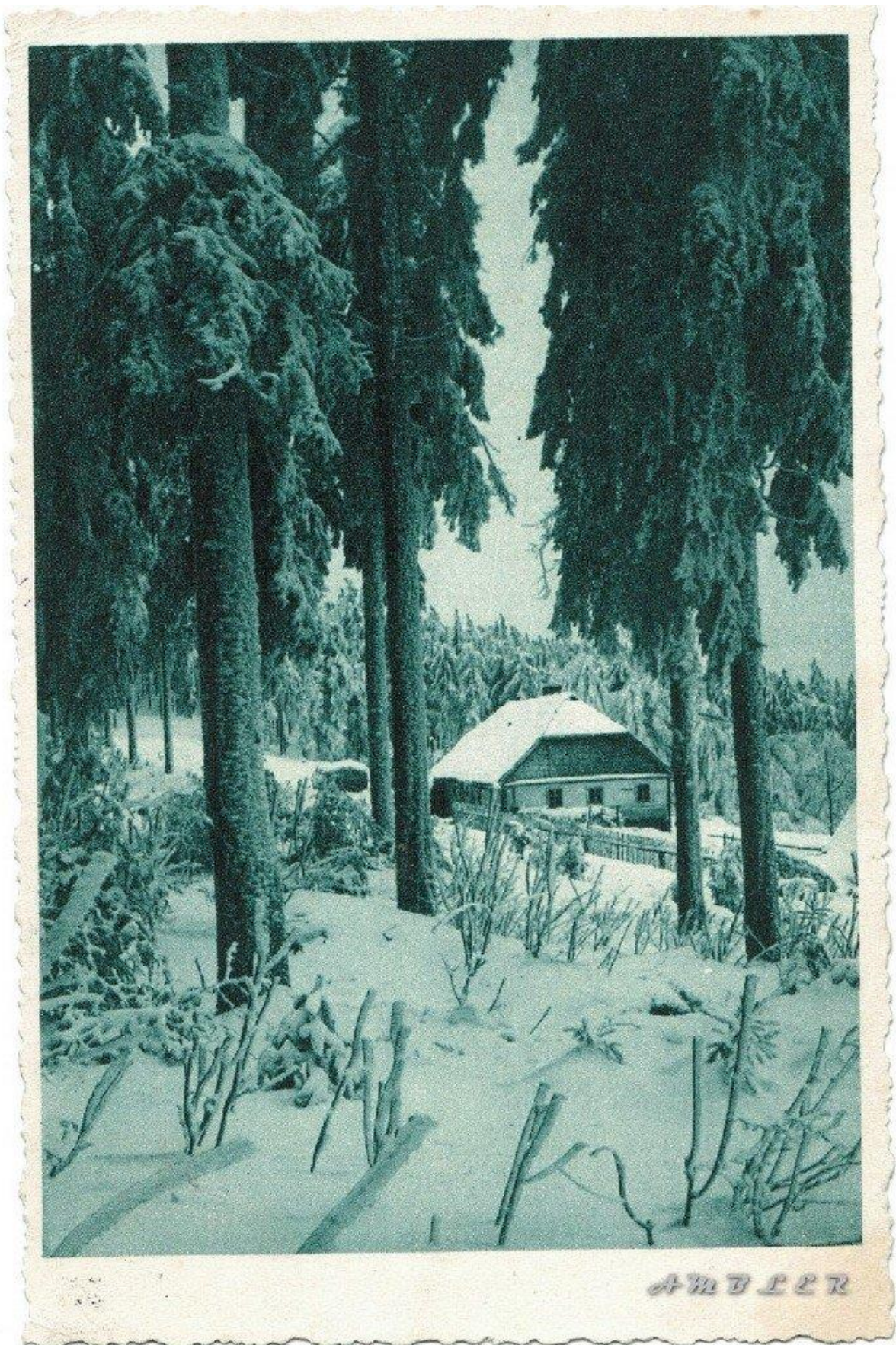
Příloha č. 12: Kaple sv. Trojice.

Příloha č. 13: Kaple sv. Jakuba Většího.

Příloha č. 14: Obecní úřad Postřekov.

Příloha č. 15: Pravděpodobně hájovna zaniklé dřevařské vesnice Nuzarov.

Příloha č. 16: Výrobní společnost Čerchov a.s. (farma Postřekov).

Příloha č. 17: Hotel U Nádraží (dříve U Chodské stráže).

Příloha č. 18: Budova bývalého hostince a řeznictví u Jiřího Grössla.

Příloha č. 19: Hospoda U Hadamů.

Příloha č. 20: Budova bývalého hostince U Houdlů.

Příloha č. 21: Restaurace Špillarka.

Příloha č. 22: Dnešní areál tkalcovny (Kanafas CZ).

Příloha č. 23: Budova bývalé školy, kde se dnes nachází Muzeum krojů.

Příloha č. 24: Základní škola Postřekov.

Příloha č. 25: Zastávka na vlakovém nádraží.

Příloha č. 26: Budova bývalého Obchodního domu.

Příloha č. 27: Budova bývalé prodejny Pramen.

Příloha č. 28: Tělocvična TJ Sokola Postřekov.

Příloha č. 29: Mateřská škola Postřekov.

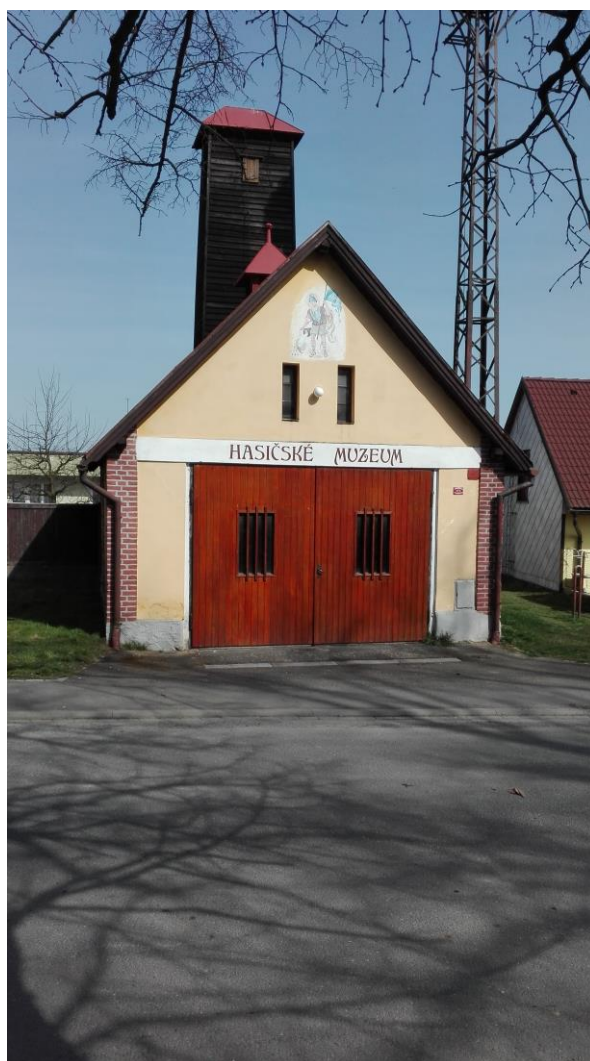
Příloha č. 30: Budova hasičské zbrojnice.

Příloha č. 31: Masopustní veselí v Postřekově.

Příloha č. 32: Eva Erbenová - čestná občanka Postřekova.

Příloha č. 33: Hasičské muzeum.

Příloha č. 34: Chodské kroje nejrůznější barev (Muzeum krojů).

Příloha č. 35: Václav Volfík v Pamětní síňi (OÚ Postřekov).

Příloha č. 36: Přírodní rezervace Postřekovské rybníky.

Příloha č. 37: Kostel sv. Martina v Klenci.